

במסגרת החלטת הממשלה על התוכנית להסדרת התיישבות בדואים בנגב (החלטה מס' 3707) קבעה הממשלה, כי תוגש לכנסת הצעת חוק המבוססת על מתווה היישום, וכי לפני הבאת תזכיר החוק יתקיים תהליך של הסברת מתווה היישום לאוכלוסייה הבדואית וקבלת התייחסויותיה אליו ("מהלך ההקשבה").

מהלך ההקשבה יתפרסם על 45 ימים (מה - 3.1.2012 עד ה- 16.2.2012) ויכלול איסוף התייחסויות מהציבור בכתב, באמצעות אתר זה ובמפגשים ישירים.

על מנת לתת תשומת לב מרבית להתייחסויות שיעלו במסגרת מהלך ההקשבה, מינתה הממשלה את השר זאב בנימין בגין לעמוד בראש התהליך. לאחר שיעובדו ההתייחסויות, יגבש השר בגין המלצות לשינויים הנדרשים בתזכיר החוק, ואלו יובאו להכרעת ועדת השרים לענייני חקיקה, לפני שהצעת החוק תונח על שולחן הכנסת.

במסגרת איסוף התייחסויות הציבור לתוכנית, התגובות שיתקבלו- יועברו לנציגי הממשלה השוקדים על גיבוש הצעת החוק. זוהי הזדמנות ממשית וישירה להשפיע על התוכנית הסופית שתעוגן בהצעת החוק.

להלן נוסח תזכיר החוק:

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק הסדרת התיישבות בדואים בנגב, התשע"ב-2012

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

תזכיר חוק זה בא בהמשך להחלטת הממשלה מספר 3707 מיום 11.9.2011, אשר בה הוחלט לאמץ את המלצות צוות היישום לוועדת גולדברג לעניין הסדרת התיישבות בדואים בנגב (בכפוף לתיקונים המפורטים בהחלטה), ולהוביל מהלך רחב של הסדרת התיישבות בדואים בנגב, במטרה להעמיד פתרונות התיישבות המותאמים לאוכלוסייה ולתנאי החיים המתוקנים כמקובל במדינת ישראל; במסגרת ההחלטה, נקבע כי הממשלה תגיש לאישור הכנסת הצעת חוק הנשענת על מתווה היישום, אשר יעוגנו בה עקרונות הסדרת תביעות הבעלות של הבדואים בנגב על ידי מתן תמורות הולמות, והיבטים נוספים של תכנית היישום, וכן ייקבעו בה, בין השאר, לוחות זמנים מחייבים לקידומו של התהליך וסיומו.

ג. עיקרי החוק המוצע

ר' דברי ההסבר לתזכיר החוק המצורפים להלן.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

מדובר בחוק חדש.

החוק המוצע כולל תיקון עקיף לחוק בתי המשפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000 (הוספת פרט לתוספת הראשונה בחוק), וכן יש לו השפעות שונות על מימוש זכויות לפי פקודת ההסדר כמפורט בתזכיר.

השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה ועל היבט המינהלי

ר' בהחלטת הממשלה מספר 3707 מיום 11.9.2011.

ה. נוסח החוק המוצע:

להלן נוסח החוק מוצע:

תזכיר חוק להסדרת התיישבות בדואים בנגב, התשע"ב-2012

פרק א': הגדרות ומטרות

סימן א': הגדרות

הגדרות

1. בחוק זה -

- "אזור הסדרה כללי" – כל שטח מדינת ישראל שמדרום לקו רוחב 610,000 ברשת ישראל החדשה;
- "אזור הסדרה מפורט" – כמשמעותו בסעיף 74;
- "בית המשפט" – בית המשפט המוסמך לפי העניין;
- "בעל תפקיד בועדת תמורות" – חבר בועדת תמורות שהוקמה לפי סעיף 11 או יועץ לועדת תמורות כאמור בסעיף 14;
- "הודעה על אישור תביעה" – כהגדרתה בסעיף 32;
- "החלטת הממשלה" – החלטת ממשלה מספר 3707 שהתקבלה ביום 11.9.2011;
- "הפקעה" – הפקעה או רכישה לפי חוק רכישת מקרקעין (אישור פעולות ופיצויים) התשי"ג-1953, פקודת הקרקעות, חוק רכישת מקרקעין בנגב (חוזה השלום עם מצרים) תש"ם-1980, פקודת דרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח) 1943, או חוק התכנון;
- "חוק הירושה" – חוק הירושה, התשכ"ה-1965;
- "חוק המקרקעין" – חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969;
- "חוק מקרקעי ציבור" – חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), תשמ"א-1981;
- " חוק התכנון" – חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965;
- "חליף" – כהגדרתו בסעיף 28;
- "חלקה נתבעת" – חטיבת קרקע שביחס אליה הוגש לפקיד ההסדר תזכיר תביעה אחד או יותר על ידי תובע בעלות מקורי אחד או יותר;
- "יום התחילה לגבי אזור" – יום שנקבע על ידי ראש הממשלה כיום התחילה לגבי אזור הסדרה מפורט;
- "ישוב קבע" – יישוב מן היישובים הכלולים ברשימה שבתוספת השניה;

"מגרש מגורים" – מגרש המיועד למגורים על פי תכנית מפורטת באחד מישובי האוכלוסייה הבדואית בנגב;

"מגרש מגורים מפותח" – מגרש מגורים שנעשו בו פעולות פיתוח המאפשרות הקמת בית מגורים עליו;

"מפה" – מפה שנערכה על ידי מודד, כהגדרתו בפקודת המדידות, ומאושרת על ידי המרכז למיפוי ישראל;

"פנקסי המקרקעין" – כמשמעותם בחוק המקרקעין;

"פקודת ההסדר" – פקודת הסדר זכויות במקרקעין [נוסח חדש], תשכ"ט-1969;

"פקודת הקרקעות" – פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור);

"קרוב" – בן זוג, הורה של בן זוג, הורה, הורי הורה, צאצא וצאצא של בן זוג, אח או אחות, גיס או גיסה, וצאצא או בן זוג של כל אחד מאלה, וכן תאגיד שהאדם או קרובו הוא מנהלו או נושא משרה בו או שחלקו בהון המניות או בהצבעה או בשניהם או חלק קרובו בהם עולה על 5%;

"קרקע חליפה" – קרקע שנמסרה להחזקתו של תובע בעלות מקורי לצורך עיבוד או מגורים, על פי הסכם שנחתם בינו ובין מינהל מקרקעי ישראל, בגין פינויה של הקרקע שנתבעה על ידו בתזכיר התביעה;

"קרקע חקלאית" – קרקע המיועדת בתכנית לחקלאות, או לשטח פתוח אחר, ובלבד שאינה מיועדת לשמורת טבע, לגן לאומי או ליער;

"קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות" – קרקע אשר עובדה או שימשה למגורים בסמוך למועד הגשת תזכיר התביעה המקורי לפי פקודת ההסדר, למעט קרקע שהוחזקה על ידי המדינה.

קרקע שהוחזקה על ידי המדינה – קרקע שהוחזקה על ידי המדינה או על ידי מי מטעמה בסמוך למועד הגשת תזכיר התביעה המקורי לפי פקודת ההסדר או בשלוש השנים שקדמו לכניסתו לתוקף של חוק זה, כולן או חלקן, ושימשה לעיבוד, למגורים או לשימוש אחר, למעט קרקע שניתנה בגינה קרקע חליפה.

"קרקע תמורה" – קרקע המוקצית לתובע בעלות הזכאי לתמורה לפי חוק זה;

"הרשות" – הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב;

"תובע בעלות" – תובע בעלות כאמור בסעיף 27(ג), תובע בעלות מקורי, או חליפיהם, והכל ביחס לחלקה נתבעת ולזכויות הנתבעות בה;

"תובע בעלות מקורי" – מי שבתוך התקופה הקובעת הגיש לפקיד ההסדר תזכיר תביעת בעלות בהסדר לגבי קרקע באזור ההסדרה הכללי, שלא היתה מוסדרת במועד הגשת התביעה, למעט מי שהגיש תביעה כאמור והוא מדינת ישראל, קק"ל, או רשות הפיתוח.

תושב בדואי – אדם המשתייך לאוכלוסייה הבדואית, ומתגורר באזור שהוכרז כאזור הסדרה מפורט לפי סעיף 74, שאין לו זכויות בבית מגורים או במגרש המיועד למגורים ואיננו תובע בעלות, ומתקיימים בו התנאים הנוספים שנקבעו לעניין זה בתקנות ובכלל זה ביחס לגילו.

"תובע מאשר" – כמשמעותו בסעיף 27;

"תזכיר תביעה" – תזכיר תביעה כמשמעותו בפקודת ההסדר שהוגש בתוך התקופה הקובעת;

"תכנית" – תכנית כמשמעותה בחוק התכנון;

"תכנית מפורטת" – תכנית שניתן להוציא מכוחה היתר בניה ללא צורך באישורה של תכנית נוספת;

"תמורה" – בין בקרקע ובין בכסף והכל כמפורט בפרק ה';

"תצלומי אוויר של הקרקע" – תצלומי אוויר שבוצעו על ידי המדינה באזור ההסדרה הכללי בתקופה הנוגעת לעניין;

"התקופה הקובעת" – התקופה שבין התאריכים 2.5.1971 (ז' אייר, התשל"א) ל- 24.10.1979 (ג' חשוון, התש"ס).

סימן ב': מטרות החוק

2. מטרת החוק ואלה מטרות חוק זה:

(1) להסדיר את הבעלות על הקרקעות בנגב בהתייחס לתביעות הבעלות שהוגשו בידי האוכלוסייה הבדואית בנגב;

(2) לאפשר את פיתוחו של הנגב לטובת כלל תושביו, ובכלל זה לאפשר מתן פתרונות התיישבותיים לאוכלוסייה הבדואית בנגב;

פרק ב': הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב וועדת התמורות

סימן א': הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב

3. הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב (א) מוקמת בזה רשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב (להלן – הרשות).

(ב) הרשות תפעל להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב ותעסוק, בין השאר בכל אלה -

(1) טיפול בתהליך ההסדרה לפי חוק זה, ובכלל זה סיוע לאוכלוסיה הבדואית בליווי והכוונה לצורך יישומו של התהליך ;

(2) טיפול, מטעמה של המדינה, בישובים המיועדים להסדרת מגוריה של האוכלוסיה הבדואית בנגב, ובכלל זה פיתוח התשתיות הציבוריות והשירותים הציבוריים בהם ;

(3) הגשתן של תכניות בנוגע לישובים המיועדים להסדרת מגוריה של האוכלוסיה הבדואית בנגב, ולווי הליכי התכנון בהן ;

(4) ליווי וסיוע להתיישבותה של האוכלוסיה הבדואית בישובים שהוקמו לפי כל דין ;

(ג) הרשות תמלא את תפקידיה בהתאם למדיניות הממשלה ובהתאם לסמכויות המסורות לה בחוק זה ;

(ד) אין בתפקידי הרשות או בסמכויותיה כדי לגרוע מכל סמכות המוקנית לרשות מרשויות המדינה או לרשות מקומית לפי כל דין.

4. תקציב הרשות . תקציב הרשות יקבע בחוק התקציב השנתי, בסעיף תקציבי נפרד, כמשמעותם בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ; הממונה על תקציב זה, לענין החוק האמור, יהיה מנהל הרשות.

5. עסקאות הרשות . מנהל הרשות מורשה, יחד עם חשב הרשות, לייצג את הממשלה בעסקאות כאמור בסעיפים 4 ו-5 לחוק נכסי המדינה, התש"יא – 1951, למטרת ביצוע הוראות חוק זה, למעט בעסקאות במקרקעין, ולחתום בשם המדינה על מסמכים הנוגעים לעסקאות כאמור .

6. עובדי הרשות . עובדי הרשות יהיו עובדי המדינה, והם יפעלו לפי הוראות מנהל הרשות ובפיקוחו.

7. מנהל הרשות (א) הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה, תמנה את מנהל הרשות ; מנהל הרשות יהיה עובד מדינה ; תקופת כהונתו של מנהל הרשות תהיה חמש שנים .

(ב) מנהל הרשות יהיה אחראי לניהול הרשות וימלא כל תפקיד שהוטל עליו בחוק זה.

8. הפסקת כהונה . הממשלה לא תפסיק את כהונתו של מנהל הרשות אלא לאחר שהמליצה על כך ועדת השירות לפי סעיף 7 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

9. דוח מנהל הרשות . מנהל הרשות יגיש לראש הממשלה, אחת לשנה לפחות, דין וחשבון על פעולותיה של הרשות (בסעיף זה- דוח שנתי) ; הדוח השנתי יוגש לממשלה, שתדון בו.

תכנית העבודה של 10. מנהל הרשות יגיש אחת לשנה את תכנית העבודה של הרשות לאישורו של ראש הממשלה; הרשות תפעל על פי תכנית העבודה שאושרה על ידי ראש הממשלה. הרשות

סימן ב': ועדת התמורות

11. ועדת תמורות (א) ראש הממשלה יקים ועדות תמורות וזה הרכבן:

(1) משפטן הכשיר לכהן כשופט מחוזי, שימנה שר המשפטים, על פי המלצת הוועדה המייעצת שהוקמה לפי סעיף 12, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג הרשות מקרב עובדיה, שימנה מנהל הרשות;

(3) נציג שר המשפטים מקרב עובדי משרדו;

(4) החשב הכללי או מי מטעמו;

(5) נציג רשות מקרקעי ישראל מקרב עובדיה שימנה מנהל רשות מקרקעי ישראל;

(6) נציג ציבור מקרב האוכלוסיה הבדואית שימנה ראש הממשלה.

(ב) מי שממנה חבר לועדת התמורות רשאי למנות לו, בדרך שבה מתמנה אותו חבר, ממלא מקום אחד או יותר, והכשירות הנדרשת מהחבר נדרשת גם ממלא מקומו.

(ג) לא מונה ממלא מקום ליושב ראש ועדת התמורות, יהיה נציג שר המשפטים בוועדת התמורות ממלא מקום יושב ראש הוועדה.

(ד) דבר מינויים של חברי ועדת התמורות יפורסם על ידי ראש הממשלה ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה.

12. ועדה מייעצת שר המשפטים יקים ועדה מייעצת שתמליץ לו לעניין מינוי יו"ר ועדת התמורות, וזה הרכבה:

(1) שופט בית המשפט העליון בדימוס שימנה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;

(2) עובד מדינה בכיר שימנה ראש הממשלה;

(3) נציג היועץ המשפטי לממשלה שימנה היועץ המשפטי לממשלה.

13. קביעת תחומי העיסוק של ועדת תמורות ראש הממשלה רשאי לקבוע את האזור או העניינים שבהם תעסוק כל ועדת תמורות.

14. יועצים לועדת תמורות (א) לועדת תמורות יהיה יועץ שהוא מודד כהגדרתו בפקודת המדידות, יועץ שהוא מומחה בפענוח וקריאת תצלומי אוויר ויכול שיהיו לה יועצים נוספים, כפי שתקבע הועדה; יועץ כאמור יכול שיהיה עובד המדינה ויכול שיהיה מי שאינו עובד המדינה.

(ב) אדם יכול להיות יועץ ליותר מועדת תמורות אחת.

15. סמכויות ועדת תמורות ועדת התמורות תהיה מוסמכת, לעניין חוק זה, לעשות כל אחד מאלה:

(1) לקבוע מיהם תובעי הבעלות ומיהם התובעים המאשרים לפי חוק זה, ולקבוע את חלקם של התובעים המאשרים ביחס לאותה חלקה נתבעת;

(2) לקבוע את שטחה של החלקה הנתבעת ואת מיקומה וגבולותיה;

(3) לקבוע את שטחה של הקרקע מתוך החלקה הנתבעת אשר תיוחס לכלל התובעים המאשרים של אותה חלקה נתבעת, את מיקומה ואת גבולותיה;

(4) לקבוע את שטחה של הקרקע שתיוחס לכל תובע מאשר, את מיקומה ואת גבולותיה;

(5) לקבוע אם הקרקע המיוחסת לתובע מאשר היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות;

(6) לקבוע את התמורה המגיעה לתובע מאשר;

(7) לקבוע, על פי המלצת הרשות, את מיקום הקרקע שתינתן לתובע מאשר כקרקע תמורה;

(8) לקבוע את זכויותיו של תושב בדואי לפי חוק זה;

(9) למלא כל תפקיד אחר שהוטל עליה בחוק זה.

16. מנין חוקי המניין החוקי בישיבת ועדת תמורות הוא שלושה חברים ובלבד שאחד מהם הוא יושב ראש הועדה או ממלא מקומו.

17. מקום פנוי בועדת תמורות (א) פעולה של ועדת תמורות לא תפסל מחמת זה בלבד שבזמן עשייתה היה מקומו של חבר בועדה פנוי מכל סיבה שהיא.

(ב) הוקמה ועדת תמורות, תחל את פעולתה ביום שנקבע לכך על ידי ראש הממשלה, אף אם לא מונו כל חבריה, ובלבד שמונה היושב ראש ושני חברים נוספים לפחות; החלה ועדת תמורות לפעול כאמור, ימונו חבריה האחרים ככל הניתן סמוך לאחר תחילת פעולתה.

18. סדרי הדין בועדת התמורות (א) סדר היום של ישיבת ועדת התמורות יקבע על ידי היושב ראש וישיבות הועדה ינוהלו על ידו.

(ב) סדרי העבודה והדיונים בועדת תמורות יקבעו על ידי הועדה, במידה ולא נקבעו בחוק זה או לפיו; ועדת התמורות רשאית להחליט שהחלטות בעניינים מסוימים יכולות להתקבל על ידה בסבב דואר אלקטרוני.

(ג) ועדת התמורות תפרסם את החלטותיה, והיא רשאית למחוק את שמות תובעי הבעלות המופיעים בהחלטה, וכל פרט אחר המאפשר את זיהויים, לפני הפרסום; ראש הממשלה רשאי לקבוע פרטים נוספים שלא יפורסמו, אם ראה כי הדבר דרוש לצורך קידום מטרות החוק.

סימן ג': הוראות לעניין בעלי תפקיד בועדת תמורות

19. הגבלות על מינוי (א) לא ימונה ולא ישמש אדם כבעל תפקיד בועדת תמורות אם התקיים בו אחד מאלה (בחוק זה- תנאי פסלות):

(1) הוא הורשע בעבירה שמפאת חומרתה, מהותה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר הועדה, או שבית המשפט קבע לגביו כי עבר עבירה כאמור אף שלא הרשיעו בה;

(2) הוא אינו אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל;

(3) הוא עלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב תדיר של ניגוד עניינים בין תפקידו בועדת התמורות לבין עניין אישי או תפקיד אחר שלו; לעניין זה, "עניין אישי או תפקיד אחר"- לרבות עניין אישי או תפקיד אחר של קרובו;

(4) הוא חסר כשרות, קטין או מי שהוכרז פושט רגל וטרם הופטר.

(5) הוגש נגדו כתב אישום בעבירה מסוג פשע הקשורה בתפקיד שהוא ממלא או שמילא בגוף ציבורי או בעבירה שמפאת חומרתה, מהותה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כבעל תפקיד בועדת תמורות, וכל עוד לא ניתן פסק דין חלוט בעניינו.

(ב) שר המשפטים רשאי לקבוע כללים לעניין סעיף זה, לרבות כללים לגבי מצבים שיש בהם כדי להעמיד בעל תפקיד במצב של ניגוד עניינים תדיר.

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות כל דין הנוגע לעניין.

20. תקופת כהונה וחדילה מכהונה (א) חבר ועדת תמורות ימונה לתקופה בת חמש שנים, וניתן לשוב ולמנותו לאחר מכן לתקופת כהונה נוספת אחת בלבד, שלא תעלה על חמש שנים.

(ב) חבר ועדת תמורות יחדל מכהונתו אף אם טרם הסתיימה תקופת כהונתו לפי סעיף קטן (א), בהתקיים אחד מאלה, לפי העניין:

(1) תפקידה של ועדת התמורות הושלם ואין עוד צורך בהמשך קיומה ;

(2) מי שמוסמך למנותו הודיע על חדילה כאמור ;

(3) חדל להתקיים בו תנאי מתנאי הכשירות שבשלהם התמנה לחבר ועדת התמורות או החל להתקיים בו תנאי פסלות ;

(4) התפטר במסירת הודעה למי שמינה אותו ולמנהל הרשות ;

בעל תפקיד בועדת תמורות שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בכל נושא העומד לטיפול או לדיון בועדת התמורות, בין תפקידו כאמור לבין עניין אישי או תפקיד אחר שלו או של קרובו, יפעל כמפורט להלן :

21. בעל תפקיד בועדת תמורות שיש לו עניין אישי בנושא העומד לטיפול או לדיון

(1) יודיע על כך בכתב ליושב ראש ועדת התמורות, ואם הוא היושב ראש, למנהל הרשות וליועץ המשפטי לרשות, מיד לאחר שנודע לו כי העניין האמור עולה לדיון, או מיד לאחר שנודע לו שיש לו עניין אישי בו ; נודע הדבר לבעל תפקיד כאמור במהלכה של ישיבת ועדת התמורות, יודיע על כך בעל פה והודעתו תרשם בפרוטוקול ;

(2) לא יהיה נוכח בדיוני ועדת התמורות או בכל דיון אחר הנערך במסגרת עבודתה של ועדת התמורות או של המשרד הממשלתי או הגוף שהוא נציגו בועדת התמורות או שעל ידו מונה והנוגע לאותו עניין, לא ישתתף בקבלת החלטה בנוגע לאותו עניין ולא יעסוק בעניין בכל אופן אחר .

(א) שכרם של חברי ועדת התמורות שאינם עובדי המדינה ישולם מקופת המדינה, לפי כללים שיקבע ראש הממשלה לעניין זה.

22. שכר בעלי תפקיד בועדת תמורות ועיסוק נוסף

(ב) לא יעסוק חבר ועדת התמורות שאינו עובד המדינה בכל עסק או עיסוק נוסף אלא אם כן אין העיסוק האחר עלול לגרום לו ניגוד עניינים עם תפקידו בועדת התמורות והתקיים אחד מאלה :

(1) העיסוק מותר על פי כללים שקבע שר המשפטים בעניין זה ;

(2) היועץ המשפטי של הרשות קבע כי הוא רשאי לעסוק בעיסוק זה.

על בעל תפקיד בועדת התמורות שאינו עובד המדינה יחולו הוראות חוק שירות הציבור (מתנות), תש"ס-1979, כאילו היה עובד מדינה, בשינויים המחויבים.

23. חוק שירות הציבור (מתנות), תש"ס-1979

24. הגבלות לאחר פרישה
בתום תקופת כהונתו יחולו על בעל תפקיד בועדת התמורות שאינו עובד המדינה הוראות חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תשכ"ט-1969, כאילו היה עובד מדינה, בשינויים המחויבים.

פרק ג': זכאות לתמורה והגדרת תובע

25. זכאות לתמורה
תובע מאשר שמתקיימות בו הוראות חוק זה זכאי לקבל מהמדינה תמורה לפי הכללים הקבועים בחוק זה.

26. התמורה ותנאים לקבלתה
(א) תמורה לתובע מאשר תינתן בקרקע (להלן- תמורה בקרקע) או בכסף (להלן- תמורה בכסף); שיעור התמורה יהיה לפי האמור בלוחות 8 - 1 שבתוספת השלישית, לפי הענין.

(ב) לא תינתן תמורה לתובע מאשר אלא אם כן יתקיימו לגביו כל הוראות חוק זה לענין הזכאות לתמורה ולענין התנאים לקבלתה.

27. תובע ותובע מאשר- מיהם?
(א) תובע מאשר הוא תובע בעלות, שאישר את תביעתו במועדים ובאופן הקבועים בחוק זה.

(ב) לא יהיה אדם תובע בעלות לפי חוק זה אם התקיים בו אחד מאלה:

(1) ניתן פסק דין על פי פקודת ההסדר בתביעת הבעלות הנוגעת אליו;

(2) הוא הגיע להסכם עם המדינה לענין תביעת הבעלות הנוגעת אליו לפני תחילתו של חוק זה, למעט הסכם שנקבע בו שיחולו הוראות חוק זה, בין אם קיבל את מה שנקבע שיקבל לפי ההסכם ובין אם עדיין לא קיבל את מה שנקבע כאמור;

(ג) יראו כתובע בעלות לענין חוק זה גם את מי שהגיש תזכיר תביעה בתוך התקופה הקובעת אף כי הקרקע נושא תזכיר התביעה הוסדרה בטרם הגשתו, אם פקיד ההסדר קיבל את תזכיר התביעה ואישר הכללתה בקובץ התביעות מיום 24.10.1979.

28. חליף – מיהו? ואלה חליפיו של תובע בעלות מקורי:

(1) מי שזכויותיו של תובע בעלות מקורי מועברות לו לפי חוק או לפי הסכם וכן כל נעבר שלו.

(2) מבלי לגרוע מהוראות פסקה (1), יראו כחליף גם את מי שביום פטירת תובע בעלות, שלא ניתן אחריו צו ירושה או צו קיום צוואה עד למועד הקבוע לאישור, היה בן זוגו או ילדו, ובהתאם לשיעור הקבוע בסעיף 11(א) לחוק הירושה; הוראות סעיפים 13 ו- 14 לחוק הירושה יחולו בשינויים המחויבים.

29. זכויות מקבל תמורה בקרקע
קיבל תובע מאשר תמורה בקרקע, וקיים את הוראות חוק זה, תירשם קרקע התמורה בפנקסי המקרקעין כקרקע מוסדרת – ככל שלא היתה רשומה ככזו קודם לכן, וזכות הבעלות בקרקע התמורה תרשם על שמו של התובע המאשר, בשיעור ובאופן כפי שייקבע על ידי ועדת התמורות.

30. זכויות המדינה בקרקע
קרקע שהוקנתה או הועברה למדינה לפי הוראות חוק זה תירשם בפנקסי המקרקעין כקרקע מוסדרת, ככל שלא היתה רשומה ככזו קודם לכן, וזכות הבעלות בה תירשם על שם המדינה.

פרק ד': אישור תביעות

סימן א': הודעה על תביעות

31. הודעה בדבר תביעות
(א) בתוך ששים ימים מיום שנקבע כיום התחילה ביחס לאזור הסדרה מפורט, יפרסם פקיד ההסדר הודעה ובה יפרט את תובעי הבעלות בכל חלקה נתבעת באזור ההסדרה המפורט; ההודעה כאמור תכלול גם תשריט של אזור ההסדרה המפורט אשר בו יסומנו החלקות הנתבעות (להלן - הודעה על התביעות); היו ביחס לאותה חלקה נתבעת יותר מתובע בעלות אחד, יפרט פקיד ההסדר בהודעה על התביעות את חלקו היחסי של כל תובע בעלות בחלקה הנתבעת.

(ב) תובעי הבעלות וחלקם היחסי בחלקה הנתבעת יקבעו על ידי פקיד ההסדר בדרך שבה נקבע לוח תביעות לפי פקודת ההסדר, ובכפוף לסעיף 28(2).

(ג) ראה פקיד ההסדר שביחס לאותה חלקה נתבעת הוגש יותר מתזכיר תביעה אחד, וכי תזכירי התביעה אינם סותרים זה את זה, יציין זאת פקיד ההסדר בהודעה על התביעות.

(ד) ראה פקיד ההסדר שביחס לאותה חלקה נתבעת הוגש יותר מתזכיר תביעה אחד, והתזכירים סותרים זה את זה (בחוק זה - תביעות סותרות) יציין זאת בהודעה על התביעות.

32. הודעה על אישור תביעה או בקשה לבירור לפי פקודת ההסדר
(א) בתוך תשעה חדשים מיום פרסום ההודעה על התביעות (להלן - מועד קובע לאישור), יגיש כל תובע בעלות שנכלל בהודעה על התביעות לפקיד ההסדר הודעה על אישור התביעה או בקשה לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר; הגיש תובע בעלות כאמור תביעה ביחס למספר חלקות נתבעות, יגיש הודעה על אישור התביעה או בקשה לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר ביחס לכל חלקה נתבעת כאמור.

(ב) הודעה על אישור תביעה תיערך לפי טופס 1 שבתוספת החמישית ויצורפו לה כל המסמכים הנדרשים לפי חוק זה;

(ג) בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר תוגש בטופס 2 שבתוספת החמישית.

(ד) להודעה על אישור תביעה או לבקשה לברור תביעה לפי פקודת ההסדר ניתן לצרף הערות כאמור בסעיף 33.

הערות על ההודעה 33. על תביעות (א) המדינה, וכן אדם הטוען לזכות שאינה לפי הקבוע בהודעה על התביעות, בין אם לא נכלל כלל בהודעה על התביעות ובין אם נכלל בהודעה אך נקבעה לו זכות שונה מזו שהוא טוען לה, אם מבחינת טיבה, אם מבחינת היקפה ואם מבחינת מיקום החלקה הנתבעת וגבולותיה, רשאים להגיש לפקיד ההסדר הערות להודעה על התביעות וזאת עד המועד הקובע לאישור.

(ב) בהערות להודעה על התביעות ניתן לטעון לזכות בחלקה הנתבעת רק אם זכות זו נובעת מזכותו של תובע הבעלות המקורי וככל שהיא נובעת ממנה; הוגשה הערה המפרטת טענה לזכות שאינה נובעת מזכותו של תובע מקורי כאמור, לא יראו אותה כהערה על הודעה על התביעות שהוגשה לפי חוק זה.

(ג) הערות להודעה על התביעות לפי סעיף זה יוגשו לפי טופס 3 שבתוספת החמישית.

(ד) מגיש הערות יצרף להערותיו הודעה על אישור תביעה או בקשה לברר התביעה לפי פקודת ההסדר, גם אם לא נקבעה לו זכות בהודעה על התביעות.

(ה) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ד) לא יחולו על הערות שהוגשו על ידי המדינה.

בדיקת הערות 34. והודעות אישור (א) התקבלו הערות להודעה על תביעות, יבדוק אותן פקיד ההסדר, ורשאי הוא לתקן את ההודעה על תביעות, הן מבחינת טיב הזכויות, הן מבחינת היקפן והן מבחינת מיקום החלקה הנתבעת וגבולותיה, ככל שמצא שתיקון זה אינו נתון במחלוקת; טענה של המדינה לזכותה השיורית בקרקע מכוח סעיף 22 לפקודת ההסדר, לא תחשב כמחלוקת לעניין זה.

(ב) הוראות בדבר אופן ברור ההערות ובעניין אופן תיקון ההודעה על התביעות יקבעו על ידי שר המשפטים בתקנות.

(ג) עד תום 90 ימים מהמועד הקובע לאישור יעביר פקיד ההסדר לוועדת התמורות הודעה על התביעות באזור ההסדרה המפורט, כפי שעודכנה על ידו, ויציין בה, ביחס לכל חלקה נתבעת, את התובעים אשר אישרו את תביעתם; ההודעה כאמור תכלול גם תשריט של אזור ההסדרה המפורט ובו יסומנו החלקות הנתבעות (להלן- הודעה מעודכנת על התביעות); היו ביחס לאותה חלקה נתבעת יותר מתובע מאשר אחד, יפרט פקיד ההסדר בהודעה המעודכנת על התביעות את חלקו היחסי של כל תובע מאשר.

(ד) להודעה המעודכנת על התביעות יצרף פקיד ההסדר את ההערות שהוגשו להודעה ולא התקבלו על ידו ויצייין את רשימת החלקות הנתבעות שהוגשו לגביהן תביעות סותרות.

(ה) ההודעה המעודכנת על התביעות תפורסם על ידי פקיד ההסדר.

(א) הוגשה על ידי מי שנקבע בהודעה על התביעות כתובע בעלות בקשה לבירור התביעה לפי פקודת ההסדר ביחס לחלקה נתבעת, תועבר התביעה לברור בפני בית המשפט המוסמך לדון בהליכים לפי פקודת ההסדר בתוך 120 ימים מהמועד הקובע לאישור. טיפול בתביעות לפי 35. פקודת ההסדר

(ב) על תביעת בעלות שהועברה לבירור בפני בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א), יחולו הוראות סעיף 28 לעניין קביעת חליפיו של תובע הבעלות המקורי.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), היו מספר תובעים ביחס לאותה חלקה נתבעת ולפחות אחד מהם הגיש הודעה על אישור התביעה, לא תועבר התביעה לברור בפני בית המשפט אלא לאחר שועדת התמורות קבעה כאמור בסעיף 43; לעניין סעיף קטן זה, יראו כתובע גם את מי שהגיש הערות על ההודעה על התביעות ביחס לאותה חלקה נתבעת.

סימן ב': קביעת תובעי בעלות ותובעים מאשרים

העביר פקיד ההסדר לוועדת התמורות את ההודעה המעודכנת על התביעות ביחס לאזור הסדרה מפורט, תקבע ועדת התמורות את רשימת התובעים המאשרים בכל חלקה נתבעת באותו אזור ואת חלקו היחסי של כל תובע מאשר בחלקה הנתבעת, לפי הוראות סימן זה. התובעים המאשרים וחלקם בתביעה 36.

(א) נקבעו בהודעה על התביעות מיהו התובע המאשר ומה חלקו בחלקה הנתבעת, ולא הוגשו הערות לקביעה זו, או שההערות שהוגשו לקביעה התקבלו על ידי פקיד ההסדר, תקבע הוועדה את זהותו של התובע המאשר ואת חלקו היחסי בחלקה הנתבעת בהתאם להודעה המעודכנת על התביעות. קביעת תובע מאשר 37. בהעדר הערות שלא הוכרעו

(ב) חלק אדם על תיקון שהתקבל על ידי פקיד ההסדר, רשאי הוא להגיש הערותיו לוועדת התמורות בתוך 30 ימים מיום פרסום ההודעה המעודכנת על התביעות; הוגשו הערות כאמור, יחולו הוראות סעיף 38(ב) בשינויים המחויבים.

(א) הוגשו הערות על ההודעה על התביעות ולא התקבלו על ידי פקיד ההסדר, ומי שנקבע כתובע בעלות בהודעה על התביעות או מי שהגיש הערות על ההודעה על התביעות, אישר את תביעתו, תדון בהן ועדת התמורות, וזאת אף אם מי מתובעי הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת הגיש בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר. קביעת תובע בעלות 38. כשהוגשו הערות שלא הוכרעו

(ב) ועדת התמורות רשאית לקבל הערות על ההודעה על התביעות שלא התקבלו בידי פקיד ההסדר, כולן או מקצתן, או לדחותן, והיא תקבע מיהם תובעי הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת ואת חלקם בה.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ראתה ועדת התמורות שהכרעה בהערות על ההודעה על התביעות מחייבת ברור עובדתי או משפטי מורכב או שיש בה קושי מיוחד מטעם אחר כלשהו, רשאית היא, בין ביזמתה ובין לבקשת אחד הצדדים, להעביר את ההכרעה בהערות לבית המשפט המחוזי; המדינה תהיה צד להליך אלא אם כן הודיעה שאין צורך בכך בנסיבות העניין.

(ד) העברת הכרעה בהערות על ההודעה על התביעות לבית המשפט כאמור בסעיף קטן (ג), אין בה כדי לעכב קבלת החלטות של ועדת התמורות ביחס לחלקים אחרים של החלקה הנתבעת שעניינם לא הועבר להכרעת בית המשפט כאמור, אלא אם כן ועדת התמורות קבעה אחרת.

(ה) הכריעה ועדת התמורות, בדונה בהערות על ההודעה על התביעות, כי תובע הבעלות הוא מי שהגיש בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר, יחולו הוראות סעיף 35 בשינויים המחויבים.

(א) הגשת עתירה על החלטת ועדת התמורות לפי סעיף 38, אין בה כדי לעכב את הליכי ההסדרה לפי חוק זה, ויראו את מי שנקבע כתובע מאשר על ידי ועדת התמורות ככזה, לכל דבר ועניין, אלא אם כן קבע בית המשפט כי מגיש העתירה הוא בעל הזכויות בקרקע; על אף האמור, רשאי בית המשפט ליתן צו לעיכוב הליכי ההסדרה לפי חוק זה כאמור, אם מצא כי הדבר מוצדק בנסיבות העניין.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על הגשת ערעור על החלטת בית המשפט לפי סעיף 40.

(א) העבירה ועדת התמורות את ההכרעה בהערות לבית המשפט כאמור בסעיף 38(ג), יכריע בהן בית המשפט.

(ב) קבע בית המשפט שתובע בעלות הוא מי שהגיש בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר, יחולו הוראות סעיף 35 בשינויים המחויבים.

(ג) קבע בית המשפט שתובע בעלות הוא מי שאישר את תביעתו במועד הקובע לאישור, ייכלל חלקו של אותו תובע בעלות בחלק המאושר של החלקה הנתבעת כמשמעותו בסעיף 42.

ועדת התמורות תערוך לכל אזור הסדרה מפורט תשריט, על בסיס ההודעה המעודכנת על התביעות, ובה יסומנו גבולותיהן של כל החלקות הנתבעות.

מניעת עיכוב מחמת 39.
השגה על הכרעה
בהערות

קביעת תובע בעלות 40.
על ידי בית המשפט

תשריט אזור
הסדרה מפורט 41.

סימן ג': שטח שהתביעות בו אושרו

החלק המאושר של 42. החלקה הנתבעת

(א) ועדת התמורות תקבע לכל אזור הסדרה מפורט את חלק החלקה הנתבעת שהוגשו לגבי הודעות על אישור תביעות (להלן: החלק המאושר של החלקה הנתבעת).

(ב) לעניין קביעת התמורות כאמור בתוספת השלישית, יהיה החלק המאושר של החלקה הנתבעת סך כל חלקיהם של תובעים מאשרים באותה חלקה נתבעת אשר הגישו הודעה על אישור התביעה עד למועד הקובע לאישור; אישור תובעי בעלות נוספים את תביעתם לאחר המועד הקובע לאישור, לא יילקח חלקם בחלקה הנתבעת בחשבון לעניין קביעת החלק המאושר של החלקה הנתבעת.

שטח מיוחס כללי 43.

(א) אישרו את תביעתם רק חלק מהתובעים בחלקה נתבעת, תקבע ועדת התמורות את שטח הקרקע מתוך החלקה הנתבעת אשר ייוחס לתובעים המאשרים אשר אישרו את תביעתם עד למועד הקובע לאישור או עד למועד מאוחר יותר שקבעה לכך הועדה (להלן: המועד הקובע לקביעת השטח המיוחס הכללי) באופן שיושגו, ככל הניתן, מטרותיו של חוק זה (להלן- שטח מיוחס כללי); גודלו של השטח המיוחס הכללי יקבע בהתאם לחלק מהחלקה הנתבעת שאושר עד למועד הקובע לקביעת השטח המיוחס הכללי.

(ב) ועדת התמורות תקבע את מיקומו של השטח המיוחס הכללי ותסמנו על גבי תשריט שיאושר על ידה (להלן- תשריט השטח המיוחס הכללי).

(ג) לא תקבע ועדת התמורות את השטח המיוחס הכללי אלא לאחר שתיתן לכל התובעים באותה חלקה נתבעת הזדמנות להשמיע את טענותיהם לענין זה.

(ד) אישרו את תביעתם תובעים מאשרים לאחר המועד הקובע לקביעת שטח מיוחס כללי, ולפני המועד הקובע בסעיף 47(ו), תתקן הועדה את השטח המיוחס הכללי כך שיכלול את התביעות הנוספות שאושרו, ותפרסם תשריט מתוקן של השטח המיוחס הכללי.

(ה) קבעה ועדת התמורות שקרקע היא שטח מיוחס כללי לא יוכל עוד כל אדם שאינו תובע מאשר לטעון לזכות באותה קרקע; תובעים באותה חלקה נתבעת אשר תביעתם מתבררת לפי פקודת ההסדר יראו את תביעתם כמתייחסת לשטח הקרקע הכלול בחלקה הנתבעת, שאינו השטח המיוחס הכללי כאמור.

שטח מיוחס פרטני 44.

(א) ועדת התמורות תקבע את הקרקע מתוך השטח המיוחס הכללי שתיוחס לכל תובע מאשר (להלן- שטח מיוחס פרטני) באופן שיושגו, ככל הניתן, מטרותיו של חוק זה; שטח מיוחס פרטני ייקבע לפי חלקו היחסי של כל תובע מאשר בחלקה הנתבעת, ויסומן על גבי תשריט שיאושר על ידי ועדת התמורות (להלן- תשריט השטח המיוחס הפרטני).

(ב) לא תקבע ועדת התמורות את השטח המיוחס הפרטני אלא לאחר שנתנה לכל תובע מאשר הזדמנות לטעון את טענותיו לענין זה.

(ג) קבעה ועדת התמורות שקרקע היא שטח מיוחס פרטני לתובע מאשר, לא יוכל עוד כל אדם אחר, לטעון לזכות באותה קרקע.

פרסום תשריטים 45. תשריט אזור הסדרה מפורט כאמור בסעיף 41, וכן תשריטי השטחים המיוחסים הכלליים ותשריטי השטחים המיוחסים הפרטניים והתיקונים לתשריטים אלה יפורסמו בדרך שיורה עליה ראש הממשלה.

סימן ד': קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת

קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת 46. (א) ועדת התמורות תקבע, לגבי כל קרקע שהינה שטח מיוחס, איזה חלק ממנה מהווה קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות לענין חוק זה (להלן- קביעת החזקה).

(ב) הקביעה לפיה קרקע היתה מעובדת או שימשה למגורים בסמוך למועד הגשת תזכיר התביעה לפי פקודת ההסדר תיעשה על פי תצלומי אוויר של הקרקע וחוות דעת שתוגש לוועדת התמורות על ידי היועץ לוועדת התמורות שהוא מומחה לקריאת תצלומי אוויר, ועל פיהם בלבד, והכל בהתאם לכללים שיקבע ראש הממשלה.

(ג) קביעת גודל השטח ששימש למגורים תיעשה על פי כללים שיקבע ראש הממשלה, שיתייחסו בין השאר לגודל השטח המוחזק ולאופן חישובו.

(ד) ועדת התמורות תקבע, לגבי כל קרקע שהינה שטח מיוחס, את שיפוע הקרקע. קביעה לעניין שיפוע הקרקע תעשה על פי חוות דעת שתוגש לוועדת התמורות על ידי היועץ לוועדת התמורות שהוא מודד כהגדרתו בפקודת המדידות.

סימן ה': קביעת התמורה או התמורה המשנית

קביעת התמורה לכל תובע 47. (א) התמורה לה זכאי כל תובע מאשר תקבע על ידי ועדת התמורות בהתאם ללוחות שבתוספת השלישית.

(ב) קבעה ועדת התמורות שמתקיים בשטח מיוחס כללי אחד מאלה, תינתן לכל התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת תמורה שווה בגין כל חלק של קרקע נתבעת, אף אם מאפייני השטחים המיוחסים הפרטניים שלהם שונים:

(1) חלק מן השטח המיוחס הכללי מהווה קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות וחלק אחר ממנו אינו מהווה קרקע מוחזקת כאמור, או שחלק מן השטח המיוחס הכללי מהווה קרקע שהוחזקה על ידי המדינה וחלק אחר ממנו אינו מהווה קרקע שהוחזקה על ידי המדינה;

(2) חלק מן השטח המיוחס הכללי נמצא בתחומי יישוב קבע וחלק אחר ממנו אינו נמצא בתחומי יישוב קבע;

(3) חלקים שונים בשטח המיוחס הכללי הם בעלי שיפוע שונה, בהתאם לשיפועים המפורטים בסעיף 3 בתוספת הרביעית.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), קבעה ועדת התמורות שטח מיוחס פרטני לתובע מאשר על סמך הסכמה בין התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת, תינתן תמורה לתובע מאשר כאמור לפי מאפייני השטח המיוחס הפרטני שלו.

(ד) אישר תובע בעלות את תביעתו לאחר המועד הקובע לאישור, יהיה זכאי אותו תובע מאשר לתמורה, ובלבד שההודעה על אישור כאמור הועברה לפקיד ההסדר לא יאוחר מ-60 ימים לאחר המועד הקובע לאישור. תמורה לתובע כאמור תחושב לפי החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 42.

(ה) פחת החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 42 ממוחצית, יהיו זכאים תובעים מאשרים ביחס לאותה חלקה נתבעת לתמורה משנית.

(ו) אישר תובע את תביעתו כאמור בסעיף 32 לאחר המועד הקובע בסעיף קטן (ד) ולא יאוחר מתום תשעה עשר חודשים ממועד זה, יהיה זכאי לתמורה משנית.

(ז) אישר תובע את תביעתו לאחר תום המועד הנקוב בסעיף קטן (ו), לא יהיה זכאי עוד לתמורות לפי חוק זה; ואולם, אין באמור כדי למנוע בירור תביעתו לפי פקודת ההסדר, והכל בכפוף להוראות סעיף 69.

(ח) לקביעתה של ועדת התמורות כאמור בסעיף קטן (א) יצורף תשריט השטח המיוחס הפרטני של אותו תובע כאמור בסעיף 44(א).

48. הפחתת מגרשי מגורים
(א) משטח התמורה בקרקע שזכאי לה תובע מאשר לפי התוספת השלישית, תפחית הרשות את שטחו של מגרש מגורים שיוקצה לתובע כאמור בסעיף 53(א); זכאי התובע המאשר לקרקע תמורה ממספר סוגים כאמור בסעיף 47(ב)(1)-(3), יופחת השטח מקרקע התמורה בגינה זכאי התובע לערך הפיצוי המרבי.

(ב) מהתמורה בכסף שזכאי לה תובע מאשר שאינו זכאי לתמורה בקרקע או שהמיר את התמורה בקרקע בתמורה בכסף, יופחת שווי הקרקע של מגרש מגורים שיוקצה לתובע מאשר כאמור בסעיף 53(א).

(ג) התגוררו צאצאיו של תובע מאשר בשטח המיוחס הפרטני שלו במועד ההכרזה על אזור הסדרה מפורט, והוקצו מגרשי מגורים לו ולצאצאיו על ידי רשות מקרקעי ישראל בתוך שטח החלקה הנתבעת של אותו תובע מאשר, יופחתו שטחם של מגרשי המגורים של הצאצאים משטח התמורה לה הוא זכאי לפי התוספת השלישית; זכאי התובע המאשר לקרקע תמורה ממספר סוגים כאמור בסעיף 47(ב)(1)-(3), יופחתו השטחים מקרקע התמורה בגינה זכאי התובע לערך הפיצוי המרבי.

(ד) מהתמורה בכסף שזכאי לה תובע מאשר שהמיר את התמורה בקרקע בתמורה בכסף, יופחת שווי הקרקע של מגרשי מגורים שיוקצו לצאצאיו כאמור בסעיף קטן (ג).

49. תמורה לתובע באזור שההכרזה עליו בוטלה

(א) תובע מאשר באזור שההכרזה עליו כאזור הסדרה מפורט בוטלה כאמור בסעיף 75, אשר אישר את תביעתו לא יאוחר מהמועד הקובע לאישור, זכאי לקבל תמורה משנית בעד תביעתו ובלבד שימלא את התנאים לקבלת תמורה לפי סעיפים 51 ו-53, לפי העניין, ויראו אותו כאילו ויתר על תביעתו לפי פקודת ההסדר.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי תובע מאשר לחזור בו מאישור תביעתו לפי חוק זה תוך 60 ימים מיום שהודע לו על ביטול ההכרזה כאמור, ויראו אותו כמי שהגיש בקשה לברור תביעתו לפי פקודת ההסדר בתוך המועד הקובע לאישור.

פרק ה': התמורות

סימן א': הזכאות לתמורה ותנאים לקבלתה

50. חובה לקיים תנאים

קבעה ועדת התמורות את התמורה שתובע מאשר זכאי לה, יהיה התובע המאשר זכאי לקבל מהרשות את התמורה שנקבעה, ובלבד שקיים את התנאים לפי סעיף 51 במועד שנקבע לכך על ידי הרשות, ובכל מקרה לפני קבלת התמורה, כולה או חלקה.

51. תנאים לקבלת תמורה

(א) לא יקבל תובע מאשר תמורה לפי חוק זה, לרבות תמורה משנית, אלא אם כן התקיימו כל התנאים הבאים:

(1) נמסרה לרשות החזקה בכל השטח המיוחס הפרטני של התובע, למעט הקרקע שהוקצתה לו כקרקע תמורה, ככל שהיא מצויה בתוך השטח המיוחס הפרטני, כשהיא פנויה מכל אדם או חפץ; לעניין סעיף קטן זה, קרקע חליפה כמוה כשטח המיוחס הפרטני של התובע.

(2) התובע המאשר אינו מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, ואם התגורר במקום כאמור, העתיק את מקום מגוריו למקום המיועד למגורים;

(3) התובע המאשר הסיר מהקרקע המוקצית לו כקרקע תמורה, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור, כל מבנה או חפץ המצויים בה שלא כדין;

(4) התובע המאשר חתם על הסכם להסדרת תביעות לפיו התמורה שהתקבלה לפי החוק מהווה מיצוי אותה תביעת בעלות שהוגשה על ידו ואם התמורה היא תמורה בקרקע, על הסכם לרכישת קרקע התמורה;

(5) התובע המאשר נתן את הסכמתו בכתב לעשיית כל שימוש בכל חלק של החלקה הנתבעת שלא הוקצה לו כתמורה בקרקע, לרבות הקצאתו או מכירתו לאחר, והתחייב שלא יעשה כל פעולה שיש בה כדי למנוע עשיית שימוש כאמור באותה קרקע;

(6) הודיעה הרשות על הקצאת קרקע בתוך השטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר לאחר – התובע המאשר נתן את הסכמתו בכתב להקצאה כאמור, והאחר קיבל חזקה בקרקע.

(ב) לעניין סעיף זה – " קבלת תמורה " - לרבות קבלת חזקה בקרקע תמורה, קבלת תמורה בכסף, קבלת חזקה במגרש מגורים שהוקצה לפי סעיפים 53 (א) או 58 וקבלת סיוע כספי כאמור בסעיף 53(ג).

52. סייג לזכאות לתמורה
לא קיים תובע מאשר אחד או יותר מהתנאים המפורטים בסעיף 51 במועד שנקבע לכך על ידי הרשות, לא יהיה עוד זכאי התובע המאשר לתמורה לפי חוק זה.

53. הקצאת מגרש מגורים והעתקת מקום מגורים
(א) התגורר תובע מאשר במקום שאינו מיועד למגורים, ולא היה בעל זכויות במגרש המיועד למגורים באזור, תקצה לו הרשות מגרש מגורים לצורך מקום מגוריו; הקצאת מגרש מגורים כאמור תעשה על פי הכללים והתנאים שיקבעו על ידי רשות מקרקעי ישראל; בכללים כאמור ניתן לקבוע כי מגרש מגורים יוקצה ליותר מתובע אחד.

(ב) זכאי תובע מאשר להקצאת מגרש מגורים לפי סעיף קטן (א), ולא יכלה הרשות להקצות לו מגרש מגורים במועד שבו נדרש התובע להעתיק את מקום מגוריו לצורך קבלת התמורה לפי חוק זה, יקבל התובע לידי מחצית מהתמורה בקרקע ומחצית מהתמורה בכסף המגיעה לו, אף שלא העתיק את מקום מגוריו ובלבד שקיים את התנאים האחרים לקבלת תמורה כאמור; מחציתה האחרת של התמורה תינתן לו במועד בו יוקצה לו מגרש למגורים והוא יעתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שתקבע לכך הרשות.

(ג) תובע מאשר שהוקצה לו מגרש כאמור בסעיף קטן (א) ועליו להעתיק את מקום מגוריו למגרש זה או לפנות את מחובריו, יהיה זכאי לקבל מהרשות סיוע כספי באופן ובסכומים שיקבעו בתקנות.

(ד) תובע מאשר כאמור בסעיף קטן (ב) שלא העתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שקבעה לכך הרשות, לא יהיה זכאי לתמורה לפי חוק זה; ניתנה לתובע כאמור תמורה יהיה חייב בהחזרתה לרשות.

סימן ב': תמורה בקרקע

תמורה בקרקע 54. (א) הרשות תמליץ לוועדת התמורות בעניין מיקומה של הקרקע שתוקצה כקרקע תמורה לתובע מאשר.

(ב) קרקע שתוקצה כקרקע תמורה תהיה קרקע חקלאית המצויה באזור המסומן במפה שבתוספת הראשונה, ובלבד שהיא מיועדת, לפי תכנית המתאר המחוזית החלה על השטח, לאחד מיעודים אלה -

(1) נוף כפרי חקלאי משולב;

(2) נוף כפרי חקלאי, בצומת ערוער;

(3) נוף מדבר.

(ג) קרקע חקלאית שתוקצה לתובע מאשר תהיה דומה ככל הניתן, מבחינת תכונותיה החקלאיות, לתכונותיה של הקרקע שהיא השטח המיוחס הכללי באותה חלקה נתבעת; ואולם, אם קבעה ועדת התמורות כאמור בסעיף קטן 47(ג), תהיה הקרקע המוקצית לתובע מאשר דומה ככל הניתן, מבחינת תכונותיה החקלאיות, לתכונותיה של הקרקע שהיא השטח המיוחס הפרטני שלו.

(ד) תובע מאשר הזכאי לתמורה בקרקע, שהשטח המיוחס הכללי בחלקה הנתבעת על ידו – ואם קבעה ועדת התמורות כאמור בסעיף קטן 47(ג), השטח המיוחס הפרטני שלו – נמצא ביום החלטת הממשלה בתחומו של ישוב קבע, והתכנית המפורטת החלה על אותו שטח התירה בו בניה, למעט אם התירה הקמת מבנים חקלאיים בלבד (להלן – קרקע בתחומי ישוב), זכאי, על פי בחירתו, לקבל את קרקע התמורה בתחומו של אותו ישוב, בתנאים ובשיעורים הקבועים בלוחות 2, 4 ו-6, בתוספת השלישית, לפי העניין, ובלבד שקרקע התמורה היא קרקע חקלאית ושיש בתחומי הישוב באותו מועד קרקע חקלאית כאמור שלא הוקנו בה זכויות לאחר; לא היתה בתחומי הישוב קרקע חקלאית כאמור בכמות מספקת לשם מתן תמורות בקרקע לכל התובעים המאשרים שביקשו לקבלן כאמור בסעיף זה – תחולק הקרקע באופן יחסי בין כל התובעים המאשרים שביקשו זאת, בהתאם לזכאותם.

55. המלצה בעניין הקצאת קרקע
- (א) המלצת הרשות בעניין הקרקע שתוקצה לתובע מאשר תמסר לועדת התמורות בתוך 60 ימים מיום שועדת התמורות קבעה את הזכאות לתמורה.
- (ב) ראה מנהל הרשות כי הקרקע המיועדת להקצאה לתובע המאשר אינה ניתנת עדיין להקצאה, אם משום שהיא מוחזקת בידי אדם אחר ואם מטעם אחר, יודיע על כך לועדת התמורות, יפרט את הטעמים בגינם לא ניתן להקצות אותה קרקע ואת המועד המשוער להקצאתה.
56. הודעה על הקצאת קרקע
- ועדת התמורות תקבע, על פי המלצת הרשות, את מיקום הקרקע שתוקצה לתובע מאשר כאמור בסעיף 54(א) ותמסור לתובע המאשר הודעה על כך.
57. המרת תמורה בקרקע לתמורה בכסף
- (א) תובע מאשר הזכאי לתמורה בקרקע רשאי להמיר את התמורה בקרקע בתמורה בכסף, לפי הסכומים המפורטים בתוספת הרביעית.
- (ב) בקשה להמרת תמורה בקרקע לתמורה בכסף תוגש לרשות במועד שיקבע לכך בתקנות, ובלבד שהחזקה בקרקע התמורה לא נמסרה לידי התובע המאשר.
58. המרת תמורה בכסף למגרשי מגורים מפותחים
- (א) תובע מאשר הזכאי לתמורה בכסף בגין תביעה בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה, ובלבד שאינו זכאי גם לתמורה בקרקע בגין אותה חלקה נתבעת, רשאי להמיר את התמורה בכסף, כולה או חלקה, במגרשי מגורים מפותחים בישוב המיועד לאוכלוסיה הבדואית באזור ההסדרה הכללי, בתנאים ועל פי הכללים הקבועים בתוספת הרביעית.
- (ב) בקשה להמרת התמורה בכסף במגרשי מגורים תוגש לרשות בתוך התקופה הקבועה לכך בתקנות, ובלבד שהתובע המאשר לא קיבל לידי את התמורה בכסף אותה הוא מבקש להמיר.
- (ג) הוגשה בקשה להמרת תמורה בכסף במגרשי מגורים, תודיע הרשות למבקש מהם מגרשי המגורים שניתן להקצות לו.
- (ד) הודיע התובע המאשר שהוא מבקש לקבל מגרשי מגורים תקצה לו הרשות את מגרשי המגורים, ויחולו לענין זה ההוראות החלות על הקצאת תמורה בקרקע.
59. רישום הבעלות בקרקע התמורה
- נמסרה חזקה כדין לתובע מאשר בכל קרקע התמורה, והתקיימו התנאים הקבועים בחוק זה, תעביר הרשות לפקיד ההסדר את המסמכים הדרושים לצורך רישומה של הקרקע המיוחסת כקרקע מוסדרת ולצורך רישום זכויותיו של התובע המאשר כבעלים בקרקע התמורה.

פרק ו': תושב בדואי שאינו תובע בעלות

- זכאותו של תושב בדואי 60. (א) תושב בדואי שמתקיימים בו התנאים הקבועים בחוק זה ולפיו, זכאי למגרש מגורים לפי הקבוע בתקנות;
- (ב) תושב בדואי שהוקצה לו מגרש מגורים כאמור בסעיף קטן (א) ועליו להעתיק את מקום מגוריו למגרש זה או לפנות את מחובריו, יהיה זכאי לסיוע כספי באופן ובסכומים שיקבעו בתקנות.
- הודעה על בקשת זכויות 61. (א) בתוך 11 חודשים מיום שנקבע כיום התחילה ביחס לאזור הסדרה מפורט, יגיש כל תושב בדואי לרשות הודעה על בקשת זכויות.
- (ב) הודעה על בקשת זכויות תיערך לפי הטופס שבתוספת החמישית ויצורפו לה כל המסמכים הנדרשים לפי חוק זה.
- בדיקת הודעות על בקשת זכויות 62. (א) הודעה על בקשת זכויות תיבחן על ידי הרשות והיא תבדוק אם התושב הבדואי זכאי לזכויות לפי חוק זה ומהן הזכויות המגיעות לו, ותודיע לתושב הבדואי על תוצאות בדיקתה.
- (ב) מצאה הרשות כי התושב הבדואי זכאי לזכויות לפי חוק זה, תביא את העניין לאישורו של יו"ר ועדת התמורות.
- (ג) מצאה הרשות כי לא מתקיימים בתושב הבדואי תנאי הזכאות לפי חוק זה או כי הוא זכאי רק לחלק מהזכויות שביקש, רשאי התושב הבדואי להגיש השגותיו על תוצאות בדיקת הרשות לפני ועדת התמורות; הוגשה השגה כאמור, תעביר הרשות את ההשגה ואת תוצאות בדיקתה להכרעת ועדת התמורות.
- קביעת זכויות לתושב בדואי 63. ועדת התמורות או יו"ר ועדת התמורות, לפי העניין, יקבעו את הזכויות המגיעות לתושב בדואי לפי הוראות חוק זה.
- תנאים לקבלת זכויות 64. (א) קבעו יו"ר ועדת התמורות או ועדת התמורות, לפי העניין, את הזכויות שתושב בדואי זכאי להן, יהיה התושב הבדואי זכאי לקבל מהמדינה את הזכויות שנקבעו, ובלבד שקיים את התנאים הבאים במועד שנקבע לכך על ידי המדינה, ובכל מקרה לפני קבלת הזכויות, כולן או חלקן:
- (1) נמסרה למדינה החזקה בכל השטח שהוחזק על ידי התושב בדואי, למעט קרקע שהוקצתה לו כזכויות לפי חוק זה, ככל שהיא מצויה בתוך השטח כאמור, כשהיא פנויה מכל אדם או חפץ;
- (2) התושב הבדואי אינו מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, ואם התגורר במקום כאמור, העתיק את מקום מגוריו למקום המיועד למגורים;

3) התושב הבדואי הסיר מהקרקע המוקצית לו כזכויות לפי חוק זה, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור, כל מבנה או חפץ המצויים בה שלא כדין;

(ב) סעיף 52 יחול, בשינויים המחוייבים, גם על תושב בדואי.

זכויות לתושב בדואי באזור שההכרזה עליו בוטלה

65. בוטלה ההכרזה על אזור כאמור בסעיף 75, לא יהיה זכאי עוד תושב בדואי המתגורר באותו אזור לזכויות לפי חוק זה.

פרק ז': סיום הליכי ההסדרה והוראות אחרות

קרקע שאין בה תובע בעלות

66. על קרקע באזור הסדרה כללי שלא נתבעת על ידי תובע בעלות כמשמעותו בחוק זה, לא יחולו פרקים ג' – ה'.

ויתור על ברור תביעה לפי פקודת ההסדר

67. אישר תובע בעלות את תביעתו כאמור בסעיף 32 או 33, לא יוכל עוד לבררה לפי פקודת ההסדר, ויראו אותו כמי שויתר על תביעתו לפי פקודת ההסדר כאמור.

הקניית בעלות למדינה

68. (א) כל קרקע שהיא שטח מיוחס פרטני אשר לא הוקצתה לתובע מאשר כקרקע תמורה תוקנה למדינה ביום שבו הועברה לתובע המאשר החזקה בקרקע התמורה, או אם לא ניתנה לו תמורה בקרקע – ביום שבו שולמה לו מלוא התמורה בכסף, ותרשם על שמה כקרקע מוסדרת, כשהיא נקייה מכל זכות, ובכלל זה משכנתה, משכון או שעבוד אחר.

(ב) כל קרקע בתחום אזור ההסדרה הכללי אשר הוגשה עליה תביעת בעלות ביחס לחלקה נתבעת, כהגדרתה בחוק זה, ולא התקיים לגביה אחד מאלה לפני תום חמש שנים מיום תחילתו של חוק זה (להלן – תום המועד להסדרה), תוקנה למדינה ביום תום המועד להסדרה ותרשם על שמה כקרקע מוסדרת, כשהיא נקייה מכל זכות, ובכלל זה משכנתה, משכון או שעבוד אחר:

(1) הוקצתה לתובע מאשר לפי הוראות חוק זה ונחתם הסכם לרכישתה בין התובע ובין רשות מקרקעי ישראל;

(2) ניתן לגביה פסק דין לפיו הזכויות בה שייכות למי שאינו המדינה;

(3) הועברו בה על ידי המדינה הבעלות או זכות אחרת, בהסכם שנחתם כדין;

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), קרקע בתחום אזור ההסדרה הכללי שמי שנקבע שהוא תובע בעלות בה הגיש לגביה בקשה לברור תביעתו לפי פקודת ההסדר עד למועד הקובע לאישור, לא תוקנה למדינה כאמור כל עוד לא ניתן פסק דין חלוט הדוחה את התביעה כאמור.

(ד) הרשות תגיש לפקיד ההסדר בקשה לרישום ההקניה ביחס לכל קרקע שהוקנתה למדינה, בדרך ולפי כללים שיקבע ראש הממשלה.

69. תביעות בעלות לאחר תום המועד להסדרה (א) תובע בעלות, שלא אישר את תביעתו ולא הגיש בקשה לברור התביעה בהליכי הסדר עד למועד הקובע לאישור (להלן – תובע מאחר), ובית המשפט לא החליט בתביעתו עד תום תקופת ההסדרה, לא יהיה לבעלים בקרקע מכח תביעת הבעלות שנתבררה בהליכי ההסדר אף אם הוכיח את זכותו בקרקע בהליכים אלה.

(ב) תובע מאחר שהוכיח את זכויותיו כאמור יהיה זכאי לפיצויים מהמדינה בגין מלוא שטח הקרקע שלגביה הוכיח את תביעתו בהליכי ההסדר; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותה של המדינה לפי כל דין.

(ג) פיצויים מהמדינה יחושבו באופן שבו מחושבים פיצויי הפקעה לפי פקודת הקרקעות וחוק הרכישה.

70. מניעת עיכוב מחמת הליכים לפי פקודת ההסדר (א) הליכי ברור תביעה של תובע לפי פקודת ההסדר אין בהם כדי לעכב הליכי הסדרה לפי חוק זה, אם יש תובע מאשר ביחס לאותה קרקע, ויראו את מי שנקבע כתובע מאשר על ידי פקיד ההסדר או ועדת התמורות ככזה, לכל דבר ועניין, אלא אם כן קבע בית המשפט כי התובע לפי פקודת ההסדר הוא בעל הזכויות בקרקע.

(ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), לא ייתן בית המשפט צו המונע את הליכי ההסדרה לפי חוק זה או מעכב אותם, או המורה על החלפתו, לענין ההליכים לפי חוק זה, של תובע המאשר בתובע מאחר, וזאת כל עוד לא קבע כי התובע המאחר הוא בעל הזכויות בקרקע.

פרק ח': אכיפה ועונשין

סימן א': צווי סילוק

71. צו לסילוק יד למחזיק קרקע שלא כדין (א) מנהל רשות מקרקעי ישראל או מנהל מחוז של רשות מקרקעי ישראל, בהתייעצות עם מנהל הרשות או מי שהוסמך על ידו, רשאי לקבוע בצו סילוק כי המחזיק בקרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט יסלק את ידו ממנה בתוך התקופה שנקבעה בצו אשר לא תפחת משלושים ימים מיום מסירתו (להלן – תקופת הסילוק), אם התקיים לגביו אחד התנאים המפורטים להלן:

(1) הוא תובע בעלות שלא הגיש בקשה לאישור תביעה או בקשה לברור התביעה לפי פקודת הסדר עד המועד הקובע לאישור;

(2) הוא זכאי לתמורה שאינו עומד בתנאים לקבלתה כמפורט בסעיפים 51 או 53(ד);

(3) הוא תושב בדואי הזכאי לזכויות לפי חוק זה שאינו עומד בתנאים לקבלתן כמפורט בסעיף 64.

(4) הוא אינו תושב בדואי, אין לו זכות רשומה בקרקע והוא לא תובע בעלות בה;

(5) הוא תושב בדואי שלא הגיש בקשה לזכויות עד למועד הקבוע בסעיף 61(א).

(6) הוא מחזיק קרקע שהוקנתה למדינה לפי הוראות חוק זה.

(ב) ניתן צו סילוק, חייב המחזיק לפנות את הקרקע שלגביה ניתן הצו מכל אדם, ממיטלטלין, מבעלי חיים, מכל הבנוי והנטוע עליהם, ומכל דבר אחר המחובר אליהם חיבור של קבע בתוך תקופת הסילוק; לא פינה המחזיק את הקרקע בתוך תקופת הסילוק, רשאי מנהל רשות מקרקעי ישראל או מנהל מחוז של רשות מקרקעי ישראל, להורות למי שמוסמך לכך לפי חוק מקרקעי ציבור לפנותה בתוך שישים ימים מהמועד שבו תמה תקופת הסילוק כאמור בצו או מהמועד שבו תמה תקופת עיכוב ביצוע של הצו, ככל שעוכב, בידי בית המשפט.

(ג) לצורך ביצוע הצו רשאי מי שמוסמך לכך לפי חוק מקרקעי ציבור, להיכנס לקרקע המיועדת לפינוי, לפנות ממנה כל אדם וחפץ ולנקוט את כל האמצעים כדי להבטיח את קיום הצו וביצועו; כן רשאי הוא, לפי הצורך, להשתמש בכוח סביר ולקבל לשם כך עזרה מהמשטרה.

(ד) על אף האמור בחוק התכנון, צו סילוק לפי חוק זה יאפשר הריסת בנין אף ללא היתר הריסה.

(ה) לא יינתן צו סילוק אלא אם כן מי שמוסמך לכך לפי חוק מקרקעי ציבור הגיש למנהל רשות מקרקעי ישראל דין וחשבון המפרט את עילת מתן הצו כאמור בסעיף קטן (א); לדין וחשבון יצורפו כל המסמכים שיש בהם כדי לאמת את האמור בו.

(ו) ניתן צו סילוק – יראו אותו כתקף כלפי המחזיק גם אם סולק לפיו או הסתלק בתוך התקופה הנקובה בו מהקרקע וחזר אליה, ובלבד שלא חלפו יותר משנים עשר חודשים מיום מתן הצו.

(ז) הרואה עצמו נפגע ממתן הצו, רשאי לפנות לבית המשפט תוך 30 ימים מיום מתן הצו בבקשה לבטל את צו הסילוק ויחולו הוראות אלה:

(1) ביטול צו סילוק יכול שייעשה אם לא מתקיים תנאי מהתנאים המפורטים בסעיף קטן (א) ובשל כך בלבד;

(2) פניה בבקשה לביטול צו סילוק לא תעכב את ביצוע הצו, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת, לאחר שנתן לרשות להשמיע את טענותיה בענין; ואולם, בנסיבות מיוחדות, רשאי בית המשפט לעכב את צו הסילוק גם מבלי שהשמיעה הרשות טענותיה, ובלבד שעוכב כאמור לא יעלה על שבעה ימים.

(ח) הוראות סעיף 4(ב) לחוק פינוי קרקע יחולו על צו סילוק לפי סעיף זה, בשינויים המחוייבים.

(ט) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד לפי סעיף זה, להוציא צו כאמור לגבי קרקע באזור שאינו אזור הסדרה מפורט, ובלבד שהיא נמצאת באזור ההסדרה הכללי, אם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק וראש הממשלה הודיע על כוונתו להכריז על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.

(י) שר המשפטים יקבע כללים לביצוע הצו בידי רשות מקרקעי ישראל, ובכלל זה לענין המצאת הצו או פרסום דבר הוצאתו, הטלת הוצאות הביצוע על המחזיק, או אחסנת מיטלטלין, וכן רשאי הוא לקבוע סדרי דין בהליכים בבקשה לביטול צו סילוק.

(יא) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות כל דין, ובכלל זה חוק מקרקעי ציבור, חוק המקרקעין וחוק העונשין, תשל"ז-1977.

72. (א) מנהל רשות מקרקעי ישראל בהתייעצות עם מנהל הרשות או מי שהוסמך על ידו ובאישור פרקליט המחוז, רשאים לקבוע כי קרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט תפונה, בתוך התקופה שנקבעה בצו אשר לא תפחת מחמישה עשר ימים, מכל אדם וחפץ, ואסור לאף אדם להחזיק או להשתמש בה (להלן – צו לסילוק יד משטח), אם התקיים אחד מאלה:

(1) הקרקע מיועדת להיות מוקצית לפי החלטת ועדת התמורות כתמורה בקרקע, או שהיא נדרשת לצרכי התיישבות של האוכלוסייה הבדואית בנגב או למימוש מטרה אחרת ממטרותיו של חוק זה;

(2) הוצא צו סילוק ביחס לקרקע והמחזיק הפר אותו, או שקיימו אך חזר לקרקע ללא הרשאה;

(3) הוצא צו סילוק ביחס לקרקע וזו נתפסה בידי אדם אחר ללא הרשאה;

(4) יש ריבוי מחזיקים שאינם זכאים לתמורה באותה קרקע.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאית המדינה או מי מטעמה, להתיר לאדם להחזיק או להשתמש בקרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט.

(ג) צו לסילוק יד משטח יעמוד בתוקפו למשך תקופה של עד 60 ימים, וניתן להאריכו מעת לעת.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד לפי סעיף זה, להוציא צו כאמור לגבי קרקע באזור שאינו אזור הסדרה מפורט, ובלבד שהיא נמצאת באזור ההסדרה הכללי, אם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק וראש הממשלה הודיע על כוונתו להכריז על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.

(ה) הוראות סעיפים קטנים 66 (ב) עד (ז), ו- (י) עד (יא) יחולו על צו לסילוק יד משטח בשינויים המחויבים, ובכל מקום שבו נאמר בסעיפים הקטנים האמורים - "המחזיק", יקרא - "כל מחזיק".

סימן ב': עבירות ועונשין

עונשין וסמכויות 73. (א) אלה דינם מאסר שנתיים –

(1) מחזיק בקרקע שניתן לגביה צו לפי סעיף 71 ותקופת הסילוק שקבועה בצו חלפה;

(2) נכנס לשטח שהכניסה אליו הוגבלה בצו לפי סעיף 72, או מחזיק בו בלא היתר לפי סעיף 72(ב).

(ב) מי שהוסמך לפעול לאכיפת צו לסילוק יד למחזיק קרקע שלא כדין או צו לסילוק יד משטח שניתנו לפי חוק זה, יראו אותו כשוטר לעניין סעיפים 273, 274 ו-275 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

פרק ט': הוראות שונות

74. הכרזה על אזור הסדרה מפורט
ראש הממשלה יכריז על אזורי הסדרה מפורטים, על מיקומם וגבולותיהם ובלבד שהם בתחומי אזור ההסדרה הכללי, וכן על יום התחילה לגבי כל אזור הסדרה מפורט כאמור. תשריט אזור הסדרה מפורט יפורסם בדרך שיורה עליה ראש הממשלה.

75. ביטול הכרזה על אזור הסדרה מפורט
ראש הממשלה רשאי לבטל את הכרזתו של אזור כאזור הסדרה מפורט, כולו או חלקו, או לשנות את גבולותיו, אם ראה שאין אפשרות ממשית להשגתן של מטרות החוק באותו אזור, בהתייחס, בין היתר, לחלקם של התובעים המאשרים ביחס לכלל החלקות הנתבעות באותו אזור.

76. עדיפות החוק על פקודת ההסדר
הוכרז על אזור הסדרה מפורט – לא תעשה כל פעולה לפי פקודת ההסדר החל מיום התחילה לאותו אזור ועד למועד הקובע לאישור.

77. עדיפות הוראות החוק
בכל מקום של סתירה בין הוראות חוק זה והוראות כל דין – יחולו הוראות החוק.

78. תמורה לפי החוק בלבד
מיום תחילתו של חוק זה, לא תהיה מכוח משא ומתן, הסכם, החלטה, הבטחה, הוראה או מסמך אחר שהתקיימו או ניתנו לאחר תחילת חוק זה, כל זכות לתמורה מהמדינה בגין תביעת בעלות שהוגשה ביחס לחלקה נתבעת, כהגדרתה בחוק זה, אלא לפי הוראות חוק זה.
79. תמורה או זכויות לאזרח או תושב קבע בלבד
לא יהיה אדם זכאי לתמורות או לזכויות לפי חוק זה אלא אם הוא אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל כמשמעותם בחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952.
80. הודעות על התביעות – ראייה לכאורה
(א) ההודעה המעודכנת על התביעות תהווה ראייה לכאורה לתכנה בכל הליך לפי פקודת ההסדר שיתנהל בבית המשפט לאחר פרסומה;
- (ב) ההודעה על התביעות תהווה ראייה לכאורה לתכנה בכל הליך כאמור בסעיף קטן (א) עד לפרסומה של ההודעה המעודכנת על התביעות.
81. הוראות לענין מסים
(א) תמורה לפי חוק זה, לרבות תמורה בעקבות המרה לפי סעיפים 57-58, לא תיחשב כהכנסה לענין פקודת מס הכנסה, ולא תחויב במס לפי הפקודה האמורה או לפי חוק מיסוי מקרקעין.
- (ב) קבלת תמורה לפי חוק זה לא תיחשב כמכירה בפטור ממס לענין פרק חמישי 1 לחוק מיסוי מקרקעין.
- (ג) ויתור לפי חוק זה על זכות תביעה בהליכים לפי פקודת ההסדר, מסירת חזקה במקרקעין לפי חוק זה והמרת תמורה לפי סעיפים 57-58, לא ייחשבו כמכירת זכות במקרקעין לענין חוק מיסוי מקרקעין או כמכירת נכס לענין פקודת מס הכנסה.
- (ד) ויתור לפי חוק זה על זכות תביעה בהליכים לפי פקודת ההסדר, מסירת חזקה במקרקעין לפי חוק זה והמרת תמורה לפי סעיפים 57-58, יהיו פטורים ממס לפי חוק מע"מ.
- (ה) זכאי לתמורה בקרקע וזכאי להקצאת מגרש מגורים מפותח לפי חוק זה, לרבות מי שזכאותו נובעת מהמרת תמורה לפי סעיף 57 או 58, זכאי לשיפוי מאוצר המדינה בסכום השווה לסכום מס הרכישה ששילם בשל רכישה של קרקע התמורה או של מגרש המגורים שהוקצו לו, לפי הענין; לענין סעיף זה – "מס רכישה" – כמשמעותו בחוק מיסוי מקרקעין.
82. סמכויות על פי פקודת ההסדר
ועדת התמורות תוכל לעשות שימוש בסמכויותיו של פקיד ההסדר על פי סעיפים 27-30, 32 לפקודת ההסדר, בשינויים המחויבים, ככל שראתה שיש צורך בכך.

83. ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע חוק זה, ובין השאר בעניינים אלה :

- (1) הפרטים, הנתונים והמידע שעל תובע בעלות או מגיש הערות למסור עם פנייתו ;
- (2) הטפסים עליהם יוגשו בקשות, הודעות או אישורים לפי החוק, ופרטיהם ;
- (3) המסמכים שיש לצרף להודעות, הערות או בקשות לפי החוק, בין לצורך הוכחת הנטען בהן ובין לצורך בדיקתן ;
- (4) המועדים להגשת בקשות, הודעות או אישורים לפי החוק או לביצוע פעולות לפיו, ככל שלא נקבעו בחוק ;
- (4) הוראות לעניין הוכחת העיבוד בקרקע כאמור בסעיף 46(ב), לרבות לעניין תצלומי האוויר שישמשו לבחינת העיבוד ;
- (5) אופן עריכתם של מפות ותשריטים לפי חוק זה, לרבות רמת הפירוט שלהם ;
- (6) זכאותו של תושב בדואי למגרש מגורים או לסיוע כספי לפי החוק.

84. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לענין סדרי הדין בהליכים לפי חוק זה בפני ועדת התמורות או בית המשפט, ולענין דרכי מסירתן והמצאתן של הודעות והחלטות לפי החוק.

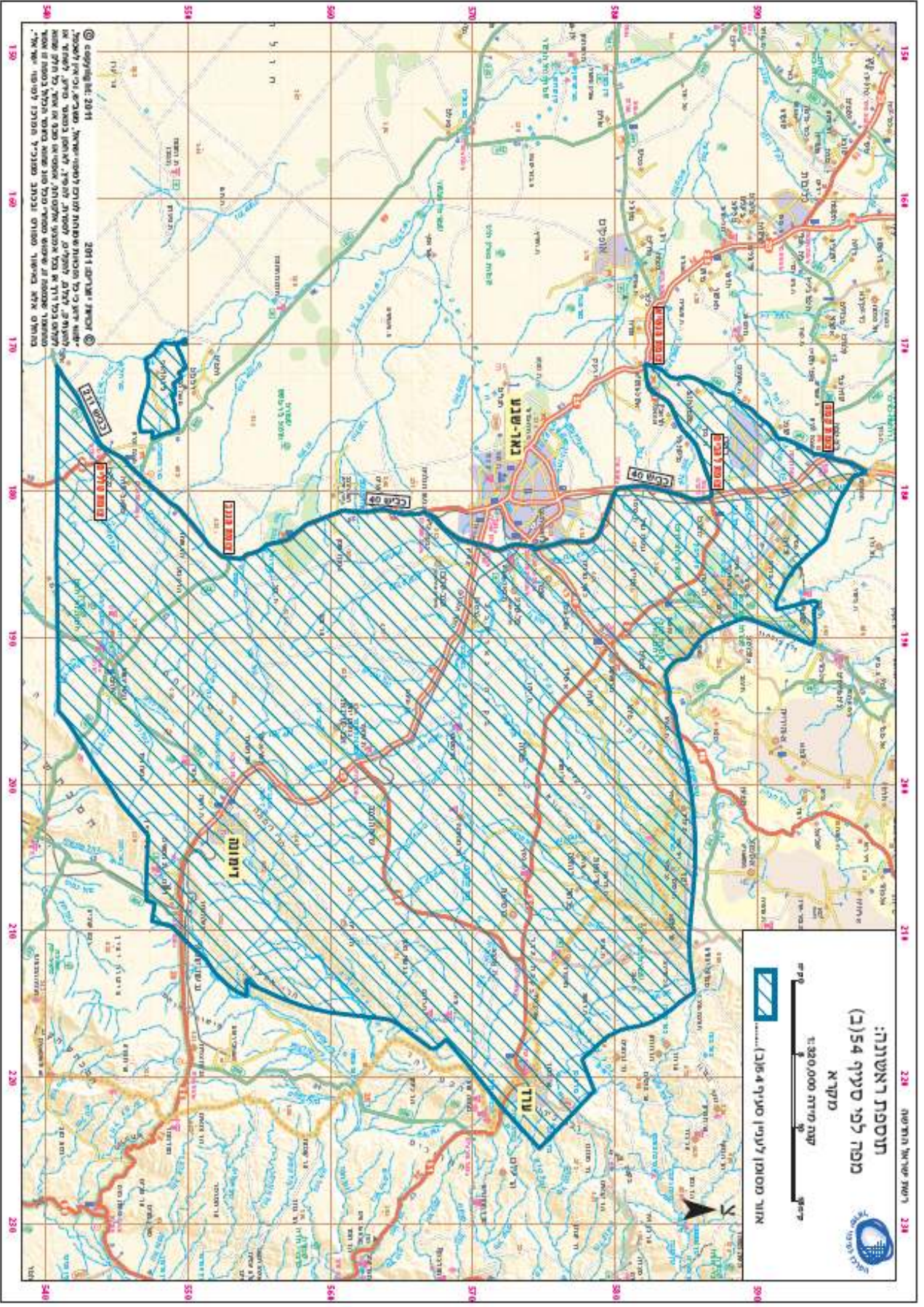
פרק ט': תחילה, תחולה והוראות מעבר

85. המשך כהונתו של מנהל רשות מכהן מי שמונה למנהל הרשות לפני תחילתו של חוק זה יראו אותו כמי שמונה למנהל הרשות לפי חוק זה ; על תקופת כהונתו יחולו לעניין זה ההוראות שקבעה הממשלה.

פרק י': תיקונים עקיפים

86. חוק בתי המשפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, בתוספת הראשונה אחרי פרט 44 יבוא :
 "45. הסדרת התיישבות בדואים בנגב – החלטות ועדת התמורות והחלטות הרשות להסדרת התיישבות הבדואית בנגב לפי החוק להסדרת התיישבות בדואים בנגב, התשע"ב-2012, וכן כל החלטה אחרת של הרשות להסדרת התיישבות הבדואית בנגב".

תוספת ראשונה

תוספת ראשונה:
מפה לפי סעיף 54 (ב)
מקרא

קט"פ
 קט"פ מידת סמך 3,320,000
 קט"פ מידת סמך 4:1 (מ"א).....

© 2011
 כל הזכויות שמורות. אין להעתיק או לשכפל את המפה הזו ללא אישור מפורש של המערכת המרכזית למידע גאוגרפי של מדינת ישראל. המפה מוגנת בזכויות יוצרים. כל המידע המוצג במפה הוא למטרות מידע בלבד ואינו מהווה אחריות או תחילת חוזה. המערכת המרכזית למידע גאוגרפי של מדינת ישראל אינה אחראית על נכונות המידע המוצג במפה זו. המערכת המרכזית למידע גאוגרפי של מדינת ישראל אינה אחראית על נכונות המידע המוצג במפה זו. המערכת המרכזית למידע גאוגרפי של מדינת ישראל אינה אחראית על נכונות המידע המוצג במפה זו.

תוספת שניה
רשימת יישובי הקבע

1. רהט
2. חורה
3. כסייפה
4. לקייה
5. ערערה בנגב
6. שגב שלום
7. תל שבע
8. יישובי המועצה האזורית אבו-בסמה :

- (א) אבו קרינאת
- (ב) אום בטין
- (ג) אל סייד
- (ד) ביר הדאג'
- (ה) דריג'את
- (ו) כחלה
- (ז) מולדה
- (ח) מכחול
- (ט) קצר א-סר
- (י) תראבין א-צענא

תוספת שלישית

(סעיפים 26(א), 47(א), 54(ד))

1. בתוספת זו –

"קרקע מוחזקת" – קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות ;

"קרקע מוחזקת בתחומי ישוב" – קרקע מוחזקת, אשר הינה קרקע בתחומי ישוב כאמור בסעיף 54(ד) ;

"קרקע מוחזקת שאינה בתחומי ישוב" – כל קרקע מוחזקת, למעט קרקע מוחזקת בתחומי ישוב, כאמור בסעיף 54(ד) ;

"שווי הקרקע" - כהגדרתו בסעיף 3 לתוספת הרביעית ;

"חלקה נתבעת שאושרה במלואה" – חלקה נתבעת אשר תביעות הבעלות בה אושרו, לפי הוראות חוק זה, על ידי כל תובעי הבעלות בה ;

”חלקה נתבעת שאושרה ברובה” - חלקה נתבעת אשר אינה חלקה נתבעת שאושרה במלואה, ובלבד שהחלק המאושר של אותה חלקה נתבעת אינו קטן ממחצית;

לוח 1

שיעורי התמורה לתובע מאשר עבור חלקה נתבעת שאושרה במלואה, בגין קרקע מוחזקת שאינה בתחומי ישוב

תמורה בקרקע	תמורה כספית
קרקע תמורה ששטחה הינו מחצית מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה.	-

לוח 2

שיעורי התמורה לתובע מאשר עבור חלקה נתבעת שאושרה במלואה, בגין קרקע מוחזקת בתחומי ישוב

תמורה בקרקע	תמורה כספית
קרקע תמורה ששטחה הינו מחצית מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה; ובלבד שאם קרקע התמורה היא בתחומו של אותו ישוב והתקיימו התנאים הקבועים בסעיף 54(ד), יהיה שטחה מחצית מהשטח כאמור.	חמשת אלפים שקלים חדשים לכל משטח קרקע התמורה לה הוא זכאי מחוץ לתחום הישוב.

לוח 3

שיעורי התמורה לתובע מאשר עבור חלקה נתבעת שאושרה ברובה, בגין קרקע מוחזקת שאינה בתחומי ישוב

תמורה בקרקע	תמורה כספית
קרקע תמורה ששטחה הינו מכפלת החלק המאושר של החלקה הנתבעת במחצית מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה.	תמורה כספית בגובה שווי הקרקע של ההפרש בין מחצית מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה, לבין שטח קרקע התמורה שלה זכאי התובע המאשר.

לוח 4

שיעורי התמורה לתובע מאשר עבור חלקה נתבעת שאושרה ברובה, בגין קרקע מוחזקת בתחומי ישוב

תמורה בקרקע	תמורה כספית
קרקע תמורה ששטחה הינו מכפלת החלק המאושר של החלקה הנתבעת במחצית מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה; ובלבד שאם קרקע התמורה היא בתחומו של אותו ישוב והתקיימו התנאים הקבועים בסעיף 54(ד), יהיה שטחה מחצית מהשטח כאמור.	עשרת אלפים שקלים חדשים לכל דונם מהשטח המהווה את ההפרש בין מחצית מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה, לבין שטח קרקע התמורה שלה הוא זכאי מחוץ לתחום ישוב; ובנוסף, חמשת אלפים שקלים לכל דונם משטח קרקע התמורה לה הוא זכאי מחוץ לתחום הישוב.

לוח 5

תמורה משנית, כאמור בסעיפים 47(ה), (ו) ו-49(א), לתובע מאשר עבור תביעה בגין קרקע מוחזקת שאינה בתחומי ישוב

תמורה בקרקע	תמורה כספית
קרקע תמורה ששטחה הינו עשרים אחוזים מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה.	שווי הקרקע של שלושים אחוזים מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה.

לוח 6

תמורה משנית, כאמור בסעיפים 47(ה), (ו) ו-49(א), לתובע מאשר עבור תביעה בגין קרקע מוחזקת בתחומי ישוב

תמורה בקרקע	תמורה כספית
קרקע תמורה ששטחה הינו עשרים אחוזים מהשטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה; ובלבד שאם קרקע התמורה היא בתחומו של אותו ישוב והתקיימו התנאים שבכותרת לוח זה, לבין שטח קרקע התמורה	עשרת אלפים שקלים חדשים לכל דונם מהשטח המהווה את ההפרש של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה, לבין שטח קרקע התמורה שלה הוא זכאי מחוץ לתחום הישוב; ובנוסף, חמשת אלפים שקלים לכל דונם משטח קרקע התמורה לה הוא זכאי מחוץ לתחום הישוב.

הקבועים בסעיף 54(ד)), יהיה שטחה שלה הוא זכאי מחוץ לתחום ישוב; מחצית מהשטח כאמור. ובנוסף, חמשת אלפים שקלים חדשים לכל דונם משטח התמורה לה הוא זכאי מחוץ לתחום הישוב.

לוח 7

שיעורי התמורה לתובע מאשר עבור תביעה בגין קרקע שהוחזקה על ידי

המדינה

תמורה בקרקע	תמורה כספית
-	תמורה כספית בגובה התמורה הכספית שהיה מקבל התובע המאשר אילו הקרקע הייתה קרקע מוחזקת, ותמורת הקרקע הייתה מומרת במלואה לתמורה כספית

לוח 8 – שיעורי התמורה לתובע מאשר עבור תביעה בגין קרקע שאינה קרקע

מוחזקת ושאינה קרקע שהוחזקה על ידי המדינה

תמורה בקרקע	תמורה כספית
-	מחצית משווי הקרקע של השטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר שמתקיימים בו התנאים שבכותרת לוח זה.

* התמורה לתובע מאשר הזכאי בגין אותו שטח מיוחס פרטני לתמורות לפי לוחות שונים, תיקבע לכל חלק יחסי מהשטח המיוחס הפרטני בנפרד לפי הלוח הרלוונטי.

2. לעניין התמורות לפי חוק זה, יראו תובע בעלות בקרקע שהופקעה לפני תחילתו של חוק זה כתובע של קרקע שאינה מוחזקת על ידי תובע בעלות, אלא אם התקיים אחד מאלה:

(1) החלקה הנתבעת נמצאת בתחום ישוב קבע;

(2) ועדת התמורות קבעה כי הדבר נדרש להרחבת ישוב קיים או לצורך הקמת ישוב חדש.

תוספת רביעית

(סעיפים 57, 58)

המרת תמורה בקרקע בתמורה כספית

1. תובע מאשר הזכאי לתמורה בקרקע יוכל להמיר את זכאותו לקרקע התמורה, כולה או חלקה, בתמורה כספית (בתוספת זו – תובע ממיר), והכל על פי התנאים הקבועים בתוספת זו.

2. גובה התמורה הכספית שתשולם לתובע ממיר, בעבור כל דונם קרקע שהמיר, ייקבע בהתאם לשיעור שטח הקרקעות שהמיר, מתוך סך שטח קרקעות התמורה להן הוא זכאי (בתוספת זו – שיעור ההמרה), כמפורט להלן:

שיעור ההמרה	גובה התמורה (באחוזים משווי הקרקע של כל דונם קרקע שהומר)
10% ומעלה	שיעור ההמרה ועוד 100%
למטה מ-10%	100%

3. שווי הקרקע, לעניין תוספת זו, יהיה מכפלת שטח הקרקע (בדונם), בערכו של דונם קרקע, על פי הערכים הקבועים להלן:

סוג הקרקע	ערך דונם קרקע (בשקלים חדשים)
קרקע מישורית, ששיפועה מתון מ-6%	5,000
קרקע שאינה מישורית, ששיפועה שווה ל-6% ומעלה ומתון מ-13%	4,000
קרקע שאינה מישורית, ששיפועה 13% ומעלה	2,000

המרת תמורה כספית במגרשי מגורים מפותחים

4. (א) תובע מאשר הזכאי לתמורה כספית לפי לוח 7 לתוספת השלישית, ואינו זכאי בנוסף לתמורה בקרקע בגין אותה חלקה נתבעת, רשאי לבקש מהרשות להמיר את התמורה הכספית שקיבל, או את חלקה, לפי העניין, במגרשי מגורים מפותחים; בגין כל מגרש מגורים מפותח כאמור יוותר התובע המאשר על מאה אלף שקלים חדשים מתוך התמורה לה הוא זכאי, ובלבד שלא יתקבלו למעלה משבעה מגרשים בגין אותה חלקה נתבעת, ולא יקבל תובע יחיד למעלה משבעה מגרשים, גם אם הוא תובע במספר חלקות נתבעות שונות.

(ב) חלוקת המגרשים כאמור בסעיף קטן (א) בין תובעים מאשרים באותה חלקה נתבעת תיעשה על פי כללים שיקבע ראש הממשלה.

המרת תמורה בקרקע בקרקעות מסוג שונה

5. תובע מאשר הזכאי לתמורה בקרקע, רשאי לבקש מהרשות להמיר את קרקע התמורה לה הוא זכאי בקרקעות חקלאיות מסוג שונה.

תוספת חמישית

(סעיף 32(ב))

לכבוד

פקיד הסדר המקרקעין - אזור הדרום

א.ג.נ

הנדון :

הודעה על אישור תביעה ביחס לחלקה נתבעת על פי החוק להסדרת התיישבות
בדואים בנגב, התשע"ב - 2012 (להלן – החוק)

1. בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק, הריני להודיעכם כי הנני מאשר/ת את
תביעתי בחלקה נתבעת , הכלולה בהודעה על התביעות לפי החוק, אשר
ביחס אליה הוגש לפקיד ההסדר תזכיר תביעה שמספרו

2. הנני מבקש/ת לקבל תמורות על פי החוק עבור החלקה הנתבעת כאמור
בסעיף 1 לטופס זה, והנני מצהיר/ה על כך שתנאי ההסדרה שבחוק ברורים לי.

3. ידוע לי כי אישור זה מהווה הסכמה מצדי לוותר על האפשרות להמשיך
ולברר את תביעתי לפי פקודת ההסדר.

4. בהתאם לסעיף 33 לחוק, מצורפות להודעת אישור זו הערותי להודעה
על התביעות / הנני מאשר/ת כי אין לי הערות להודעה על התביעות.

5. להודעת אישור זו מצורפים המסמכים הבאים :

(א)

(ב)

(ג)

.....
תאריך שם מלא ומס' ת.ז. כתובת לקבלת דואר רשמי חתימה
ממדינת ישראל ומען מגורים

.....
תאריך הפקיד המאשר

טופס 2

(סעיף 32(ג))

לכבוד

פקיד הסדר המקרקעין - אזור הדרום

א.ג.ג

הנדון:

בקשה על פי החוק להסדרת התיישבות בדואים בנגב, התשע"ב - 2012 (להלן – החוק) לבירור תביעה ביחס לחלקה נתבעת לפי פקודת הסדר זכויות במקרקעין (להלן – פקודת ההסדר)

1. בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק, הריני להודיעכם כי הנני מבקש/ת לברר לפי פקודת ההסדר את תביעתי בחלקה נתבעת , הכלולה בהודעה על התביעות לפי החוק, אשר ביחס אליה הוגש לפקיד ההסדר תזכיר תביעה שמספרו

2. ידוע לי כי בקשה זו מהווה ויתור מצדי על הצטרפות להסדרת התביעות על פי החוק, בהתאם לתנאים הקבועים בחוק.

3. בהתאם לסעיף 33 לחוק, מצורפות לבקשה זו הערותי להודעה על התביעות/ הנני מאשר/ת כי אין לי הערות להודעה על התביעות.

.....
תאריך שם מלא ומס' ת.ז. כתובת לקבלת דואר רשמי חתימה
ממדינת ישראל ומען מגורים

.....
תאריך הפקיד המאשר

טופס 3

סעיף 33(ג)

לכבוד

פקיד הסדר המקרקעין - אזור הדרום

א.ג.נ

הנדון:

הערות להודעה על התביעות על פי החוק להסדרת התיישבות בדואים בנגב,
התשע"ב - 2012 (להלן – החוק)

1. בהתאם לסעיף 33 לחוק, הריני להודיעכם על הערותיי להודעה על התביעות, אשר פורסמה על ידי פקיד ההסדר ביום, בכל הנוגע לחלקה הנתבעת הכלולה בהודעה כאמור, אשר ביחס אליה הוגש לפקיד ההסדר תזכיר תביעה שמספרו, הכל כמפורט להלן:

.....
.....
.....
.....
.....

2. לטופס הערות זה מצורפים המסמכים הבאים:

- (א) טופס הודעה על אישור תזכיר תביעה מס' / טופס בקשה לבירור תזכיר תביעה מס' לפי פקודת ההסדר.
- (ב)
- (ג)

.....
תאריך שם מלא ומס' ת.ז. כתובת לקבלת דואר רשמי חתימה
ממדינת ישראל ומען מגורים

.....
תאריך הפקיד המאשר

טופס הסכמה לשימוש בקרקע

(סעיף 51(א)5)

לכבוד

הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב

א.ג.ג

הנדון:

הודעה על הסכמה לשימוש בקרקע על פי החוק להסדרת התיישבות בדואים
בנגב, התשע"ב - 2012 (להלן – החוק)

1. בהתאם לסעיף 51 לחוק, הריני להודיעכם כי הנני נותן/נותנת את הסכמתי לעשיית כל שימוש בקרקע, שלא הוקצתה לי כקרקע תמורה לפי חוק זה, ואשר ביחס אליה הוגש לפקיד ההסדר תזכיר תביעה שמספרו , תביעה אשר אושרה בהודעה על אישור תביעה שמספרה , בהתאם לדרישות החוק.

2. אני מתחייב/ת לאפשר לרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב לעשות כל שימוש בקרקע, לרבות הקצאתה או מכירתה לאחר, ומתחייב/ת שלא לעשות כל פעולה שיש בה כדי למנוע עשיית שימוש כאמור.

3. ידוע לי כי במידה ולא אפעל בהתאם לאמור בכתב התחייבויותי זה, לא אהיה זכאי/ת לקבלת תמורות לפי חוק זה.

.....
תאריך שם מלא ומס' ת.ז. כתובת לקבלת דואר רשמי חתימה
ממדינת ישראל ומען מגורים

.....
תאריך הפקיד המאשר

טופס הודעת על בקשת זכויות

(סעיף 61(ב))

לכבוד

הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב

א.ג.ג

הנדון:

הודעה על בקשת זכויות על פי החוק להסדרת התיישבות בדואים בנגב,
התשע"ב - 2012 (להלן – החוק)

1. בהתאם לסעיף 61(ב) לחוק, הריני להודיעכם כי הנני מבקש/ת לקבל
זכויות לפי החוק והנני מצהיר/ה על כך שתנאי ההסדרה שבחוק ברורים לי.

2. להודעה זו מצורפים המסמכים הבאים:

..... (א)

.....(ב)

..... (ג)

.....
תאריך שם מלא ומס' ת.ז. כתובת לקבלת דואר רשמי חתימה
ממדינת ישראל ומען מגורים

.....
תאריך הפקיד המאשר

דברי הסבר

רקע

האוכלוסייה הבדואית בנגב מהווה, על פי נתוני משרד הפנים לשנת 2010, 32% מתושבי מטרופולין באר שבע. לפי נתונים אלה, 121,000 בדואים מתגוררים בישובים מוכרים על ידי המדינה ו- 70,000 מתגוררים בריכוזי התיישבות שאינם מוכרים על ידי המדינה. לאורך שנים ארוכות נעשו מספר ניסיונות להסדרת התיישבות, אך ניסיונות אלה, גם אם יצרו פתרונות נקודתיים, לא הביאו לפתרון כולל. תחת זאת, בעיית ההתיישבות רק הלכה והעמיקה תוך שהיא משליכה על תחומי חיים נוספים. בין היתר ראוי לציין, כי האוכלוסייה הבדואית בנגב היא המיעוט העני ביותר בחברה הישראלית. יישובי הבדואים נכללים ברמה סוציו-אקונומית 1, הנמוכה ביותר על פי דירוג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. שיעור דורשי העבודה באוכלוסייה הבדואית גדול פי שלושה מהממוצע הארצי ושיעור ההשתתפות בכוח העבודה במגזר הבדואי עמד על 38.2% בלבד, נכון לשנת 2009.

אחד הקשיים המרכזיים המשליך ישירות על סוגיית ההתיישבות, הוא הסכסוך בין המדינה ובין האוכלוסייה הבדואית על הקרקעות באזור. בניסיון לפתור קושי זה הוכרז ביום 2.5.1971 על הליך הסדר קרקעות בנגב הצפוני, על פי פקודת הסדר זכויות במקרקעין [נוסח חדש], תשנ"ט-1969. להכרזה זו קדמו הכרזות על הליכי הסדר באזורים אחרים בנגב, ביניהם בהר הנגב, בהן לא הגישו הבדואים תביעות בעלות לפי פקודת ההסדר, אלא שהמדינה סברה כי בנגב הצפוני יוגשו תביעות כאמור והסכסוך יפתר בדרך המשפטית הרגילה. ואכן, בעקבות ההכרזה ומיום 2.5.1971, ועד ליום 24.10.1979, הוגשו על ידי הבדואים 3,220 תביעות בעלות לפי פקודת הסדר, המתייחסות ל- 776,856 דונם בנגב הצפוני. על פי נתוני הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב, מתוך השטח הנתבע הוסדרו במהלך השנים כ- 250,670 דונם (כ- 26%) אל מול 380 תביעות (כ- 12% מכלל התביעות). 180,000 דונם הוסדרו באמצעות הסדרי פשרה וכ- 70,000 דונם בעקבות פסקי דין. על-פי נתונים משנת 2008, נותרו עוד 2,749 תביעות שהטיפול בהם לא הגיע לכדי סיום המתייחסות לשטח של כ- 526,000 דונם. מסיבות שונות ולאורך שנים רבות התנהל ההליך בעצתיים, ולמעשה הנתונים האמורים מצביעים על כך שברמה הכוללת הניסיון לפתור את הסכסוך באמצעות הליכי הסדר לא צלח.

בדו"ח ועדת גולדברג (ר' הרחבה בהמשך), נקבע כי פתרון סוגיית המאבק על הבעלות על קרקעות הנגב והזכויות בהן הוא המפתח לפתרון מוקד הסכסוך הנוגע להסדרת התיישבות האוכלוסייה הבדואית בנגב. עוד נקבע שם, כי הסכסוך על הקרקע הוא הגורם הדומיננטי המכשיל את ההתקדמות לקראת התיישבות מוסדרת.

דו"ח ועדת גולדברג והמלצות צוות היישום

בהתאם להחלטת הממשלה מס' 2491, מיום ה- 28.10.2007, מינה שר הבינוי והשיכון ועדה אשר תמליץ לממשלה על מדיניות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב ובכלל זה ככל שיידרש - תגבש המלצות לתיקוני חקיקה. בראש ועדה זו עמד שופט בית המשפט העליון בדימוס – אליעזר גולדברג. לאחר עבודה מקיפה ומעמיקה, אשר כללה, בין היתר, שמיעת עמדותיהם של בעלי עניין בנושא, בדואים ויהודים, מומחים, אנשי ציבור, ארגוני חברה אזרחית ונציגי משרדי הממשלה, הוגש לממשלה ביום 18.01.09, דו"ח ועדת השופט גולדברג (להלן: "דו"ח גולדברג").

בהחלטתה מיום 18.1.09. מינתה הממשלה צוות ליישום דו"ח גולדברג, בראשות מר אהוד פראוור, ראש האגף לתכנון מדיניות במשרד ראש הממשלה. ברוח הנחיית הממשלה ובהתאם לעקרונות שעל פיהם הונחה לפעול, גיבש צוות היישום בעקבות דו"ח גולדברג, הצעת מתווה לממשלה, שתכליתה להעמיד פתרון ישים, מעשי ומקיף, לסוגיית הסדרת התיישבות הבדואים בנגב והקרקעות הנתבעות על ידם (להלן: "מתווה היישום" או

"המתווה".

צוות היישום עסק בסוגיות מהותיות שונות, ובכלל זה מנגנון ההצטרפות לתהליך ההסדרה, הקרקע, ההתיישבות, תהליכי התכנון, האכיפה וחיזוק מנגנון הביצוע, לרבות התייחסות לנושאים שיוסדרו בחקיקה.

בהחלטת הממשלה מס' 3707 מיום 11.9.11 (להלן: החלטת הממשלה), הוחלט להוביל מהלך רחב של הסדרת התיישבות הבדואים בנגב, תוך העמדת פתרונות התיישבות המותאמים לאוכלוסייה ולתנאי החיים המתוקנים כמקובל במדינת ישראל. על מנת לקדם ולאפשר את האמור, הוחלט להסדיר את תביעות הבעלות של הבדואים על הקרקעות בנגב על ידי מתן תמורות הולמות; לצורך יישום ההחלטה, הוחלט במסגרתה לאמץ את המלצות צוות היישום לוועדת גולדברג, ולהנחות את משרדי הממשלה הרלוונטיים לפעול על-פי מתווה היישום. עוד נקבע, כי הממשלה תגיש לאישור הכנסת הצעת חוק להסדרת התיישבות הבדואים בנגב הנשענת על מתווה היישום, אשר תעגן את עקרונות הסדרת הבעלות על הקרקע והיבטים נוספים של תכנית היישום, ותקבע לוחות זמנים מחייבים לקידומו של התהליך וסיומו. החלטת הממשלה קבעה בנוסף, כי בד בבד עם יישום המתווה, תפעל מערכת האכיפה באופן נמרץ לסיום תופעות הבנייה הבלתי חוקית והפלישה לקרקעות המדינה, מתוך ראייה כי תהליכי ההסדרה מחד וההתרחבות בו זמנית של הבנייה הלא חוקית מאידך, אינם יכולים לדור בכפיפה אחת.

יצוין כי במקביל להחלטת הממשלה מס' 3707, קיבלה הממשלה החלטה על תכנית חומש לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבדואית בנגב, שמטרתה להוביל לחיזוק התושבים הבדואים בנגב, ולהגברת עצמאותם הכלכלית וזאת מתוך ראייה כוללת של מצוקות האוכלוסייה ומתוך שאיפה לפתור מצוקות אלה.

הצעת חוק זו מתבססת על המלצות צוות היישום, כפי שאומצו על ידי הממשלה, בנוגע להסדרת סוגיית תביעות הבעלות בקרקע והתמורות להן, לרבות ההמלצה למסד מנגנון תמורות שקוף ושוויוני, אשר הקריטריונים להענקתן ייקבעו בחקיקה ולא יהיו נתונים למשא ומתן, והכל במסגרת זמן קצובה. ראוי לציין כי ההצעה מגלמת פשרה היסטורית שממשלת ישראל הסכימה לעשותה לאור האינטרס הציבורי הייחודי שבסיום הסכסוך רב השנים בין המדינה והבדואים בעניין הקרקעות הנתבעות על ידם בנגב, ולאור ההבנה שללא הסכמה חברתית רחבה לא ניתן יהיה להגיע להסדרה כוללת, אשר תאפשר הן את הסדרת סוגיית הבעלות בקרקעות כאמור, הן את הסדרת ההתיישבות בנגב, והן את פיתוחו של הנגב לטובת כלל תושביו, הכל במסגרת מתווה ייחודי וקצוב בזמן. ככלל, ובהתאם לתקדימים משפטיים שנקבעו בענין זה, ניתן לומר כי לתובעי הבעלות אין זכות שבדין (חוק המקרקעין, התשכ"ט – 1969, או חוקי מקרקעין אחרים) בקרקעות שנתבעו על ידם. משכך, התמורות המוצעות מצויות כולן במתחם "לפנים משורת הדין". עם זאת, פלוני אשר מבקש שלא להתפשר אלא לקיים את תביעתו ואת בירורה בפני ביהמ"ש לפי פקודת ההסדר יוכל לפנות ולעשות כן.

פרק א': הגדרות ומטרות

סימן א': הגדרות

בסימן המוצע קבועות ההגדרות שתחולתן על כל הוראות החוק המוצע, ככל שאין הגדרות מיוחדות לעניין מסוים. בסעיפים שונים ובתוספות מסוימות משולבות הגדרות הנוגעות לאותו סעיף או לאותה תוספת.

סעיף 1 – להגדרה "אזור הסדרה כללי" – אזור זה הוא השטח הכולל עליו חל חוק זה.

להגדרה "אזור הסדרה מפורט" – המדובר באזור שראש הממשלה הכריז לגביו, לפי סעיף 74, כי ביום שיקבע על ידו, יחל בו תהליך הסדרת תביעות הבעלות לפי חוק זה. מתן הסמכות להכרזה על אזורי הסדרה מפורטים בתחומי של אזור ההסדרה הכללי נועדה לאפשר פעולת הסדרה "מדורגת", כך שההסדרה באזורים שונים בתחומי אזור ההסדרה הכללי תחל במועדים שונים. נוכח היקף התביעות הנדרשות להסדרה פעולה מדורגת היא מחויבת המציאות. בהתאם להוראות סעיף 75, ראש הממשלה יהיה רשאי לשנות את גבולות ההכרזה על אזור

כאזור הסדרה מפורט או לבטל את הכרזתו לגבי אזור מסוים.

להגדרה "הודעה על אישור תביעה" – הודעה שתוגש על ידי תובע בעלות כהגדרתו בחוק, לפי הטופס הקבוע לכך בתוספת החמישית, כתנאי ראשוני להצטרפותו לתהליך ההסדרה על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה. ההודעה מגלמת בחובה הסכמה להשתתפות בהליך ההסדרה המוצע.

להגדרה "הפקעה" – הגדרה זו רלוונטית לעניין קביעת התמורות שיינתנו בגין קרקעות שהופקעו לפני תחילתו של חוק זה, כאמור בסעיף 2 לתוספת השלישית, והכל בכפוף לשינויים שעליהם עשויה להחליט ועדת השרים לענייני חקיקה בנושא, בהתאם להחלטת הממשלה (ר' דברי ההסבר לסעיף 27 ולסעיף 2 בתוספת השלישית).

להגדרת "חלקה נתבעת" – המדובר בחטיבת קרקע שנקבעת על ידי פקיד ההסדר, בהתאם לתביעות הבעלות שהוגשו לו לפי פקודת ההסדר ולאחר תהליך של טיוב נתונים שהתבצע על ידו בהתאם להחלטת הממשלה.

להגדרת "ישוב קבע" – רשימת הישובים הקיימים של האוכלוסייה הבדואית בנגב, המוכרים על ידי המדינה ביום קבלת החלטת הממשלה. הגדרה זו רלוונטית לקביעת התמורות שיינתנו לתובעים מאשרים לפי חוק זה, שכן אחד הקריטריונים לקבלת תמורה, כפי שנקבעו בהמלצות צוות היישום אשר אומצו בהחלטת הממשלה, הוא שאלת הימצאותה של הקרקע בתוך תחומי ישוב כאמור או מחוצה לו.

להגדרת "מגרש מגורים" – הגדרה זו רלוונטית לעניין מגרש המגורים שיוקצה לתובעים מאשר הזכאי לכך לפי סעיף 53(א) ולתושב בדואי הזכאי לכך לפי סעיף 60(א).

להגדרת "מגרש מגורים מפותח" – המדובר במגרש מגורים שעלויות הפיתוח שלו מסובסדות על ידי המדינה. הגדרה זו רלוונטית לעניין אפשרות ההמרה של תמורה בכסף על ידי תובעים מאשרים בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה כאמור בסעיף 58(א).

להגדרת "קרוב" – הגדרה זו רלוונטית לקביעת מצבים של ניגוד עניינים פוטנציאלי של בעלי תפקיד בוועדת התמורות.

להגדרת "קרקע חליפה" – המדובר בקרקע שנמסרה להחזקתו של תובע בעלות מקורי לצורך עיבוד או מגורים בהסכם שנחתם עם מינהל מקרקעי ישראל, בגין פינויה של הקרקע שנתבעה על ידו בתזכיר התביעה שהגיש לפי פקודת ההסדר. קרקע נתבעת שעל פי קביעת ועדת התמורות הוחזקה על ידי תובע הבעלות בסמוך למועד הגשת תזכיר התביעה המקורי בהליך ההסדר, ונמסרה בגינה קרקע חליפה כאמור, תיחשב כקרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות גם אם המדינה או מי מטעמה החזיקו בה בסמוך לכניסתו של החוק לתוקף (ר' ההגדרות לעניין "קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות" ו-"קרקע שהוחזקה על ידי המדינה").

להגדרת "קרקע חקלאית" – הגדרה זו רלוונטית לקביעת מאפייניה של התמורה בקרקע שתינתן לתובעים מאשרים הזכאים לכך, כאמור בסעיף 54.

להגדרת "קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות" – הגדרה זו רלוונטית לקביעת התמורות שיינתנו לתובעים מאשרים לפי חוק זה, שכן אחד הקריטריונים לקבלת תמורה, כפי שנקבעו בהמלצות צוות היישום אשר אומצו בהחלטת הממשלה, הוא שאלת החזקה בקרקע. ההכרעה בשאלת החזקה תיעשה על ידי ועדת התמורות לפי הוראות סעיף 46(א)-(ג).

להגדרת "קרקע שהוחזקה על ידי המדינה" – הגדרה זו רלוונטית הן לצורך ההגדרה של קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות, והן לצורך קביעת התמורות בגין קרקעות שאינן מוחזקות, כמפורט בלוחות 7-8 בתוספת השלישית; ההגדרה מתייחסת הן להחזקה על ידי המדינה או מטעמה בתקופת הגשת תזכיר התביעה המקורי בהליך ההסדר, והן בתקופה הסמוכה לכניסתו של החוק לתוקף.

להגדרת "תובע בעלות" – ר' דברי ההסבר לסעיף 27.

להגדרת "תובע בעלות מקורי" – הגדרה זו מתייחסת לקבוצה המקורית של תובעי הבעלות שהגישו תזכירי תביעה לפי פקודת ההסדר בתקופה הקובעת, כהגדרתה בחוק זה, בכפוף לחריגים הקבועים בסעיף. תזכירי התביעה שהגישו תובעים אלה מהווים את הבסיס להליך ההסדרה לפי חוק זה, בעוד שנוכח חלוף הזמן – תובעי הבעלות מולם יתבצע הליך ההסדרה יהיו לרוב חליפיהם של תובעי הבעלות המקוריים כאמור, כהגדרתם בסעיף 28.

להגדרת "תושב פזורה" – הגדרה זו מחילה את החוק, בהתאם להסדרים המיוחדים שנקבעו בפרק ו' ובתקנות, גם על תושבי הפזורה הבדואית המתגוררים באזור שראש הממשלה הכריז לגביו על התחלת הליך ההסדרה לפי החוק, שאינם תובעי בעלות או בעלי זכויות בבית מגורים או במגרש המיועד למגורים ובתנאי שהם עומדים בקריטריונים המפורטים בתקנות לעניין זה, לרבות לעניין גילם.

להגדרת תכנית מפורטת – הגדרה זו רלוונטית לעניין ההגדרות של מגרש מגורים, ומגרש מגורים מפותח בחוק זה.

להגדרת "תצלומי אוויר של הקרקע" – הגדרה זו רלוונטית לעניין אופן קביעת שאלת העיבוד הקרקע הנתבעת או החזקתה באמצעות מגורים, כאמור בסעיף 46(ב). כפי שנקבע באותו סעיף, ראש הממשלה יקבע כללים לעניין זה.

להגדרת "התקופה הקובעת" – הגדרה זו מתייחסת לתקופה שבה הוגשו תזכירי תביעה לפי פקודת ההסדר על ידי תובעי בעלות מקוריים, כהגדרתם בחוק, ואשר תחילתה ביום ההכרזה על הליכי ההסדר בנגב הצפוני (2.5.1971) וסיומה ביום סגירת ספר התביעות (24.10.79).

סימן ב': מטרות החוק

סעיף 2 – מטרות החוק תואמות את האמור בהחלטת הממשלה, בה הוחלט על הובלת מהלך רחב של הסדרת ההתיישבות הבדואים בנגב, על מנת להעמיד פתרונות התיישבות המותאמים לאוכלוסיה ולתנאי החיים המתוקנים כמקובל במדינת ישראל; לצורך קידום מטרה זו הוחלט על הסדרת תביעות הבעלות של הבדואים על הקרקעות בנגב על ידי מתן תמורות הולמות, באופן שיעוגן בחקיקה.

פרק ב': הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב וועדת התמורות

סימן א': הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב

סעיף 3 – בהחלטת הממשלה הוחלט על העברת "שטח הפעולה" של הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב משרד הבינוי והשיכון למשרד ראש הממשלה, והקמתה כיחידת סמך במשרד ראש הממשלה, בעלת מעמד עצמאי בתחום התקציב וניהולו, הרכש, ההתקשרויות הדרושות לתכנון ולפיתוח, הייעוץ המשפטי וניהול כוח האדם. הסעיף המוצע, מעגן בחקיקה את הקמת הרשות ואת סמכויותיה, בהתאם לאמור בהחלטת הממשלה. בין היתר, מוצע לקבוע כי הרשות תעסוק בטיפול בתהליך ההסדרה לפי חוק זה, ובכלל זה סיוע לאוכלוסיה הבדואית בליווי והכוונה לצורך יישומו של התהליך; טיפול מטעמה של המדינה ביישובים המיועדים להסדרת מגוריה של האוכלוסייה הבדואית בנגב, לרבות בנושא פיתוח התשתיות הציבוריות והשירותים הציבוריים בהם; הגשת תכניות בנוגע ליישובים המיועדים למגוריה של האוכלוסייה הבדואית בנגב וליווי הליכי התכנון בהם; וליווי וסיוע להתיישבותה של האוכלוסייה הבדואית ביישובים שהוקמו לפי כל דין. כן מוצע להבהיר כי אין בתפקידי הרשות או בסמכויותיה כדי לגרוע מכל סמכות המוקנית לרשות מרשויות המדינה או לרשות מקומית לפי כל דין.

סעיף 4-6 – סעיפים מוצעים אלה מעגנים את מעמדה של הרשות כיחידת סמך עצמאית בתחום התקציב וניהולו ובתחום ההתקשרויות הדרושות לתכנון ולפיתוח, למעט בעסקאות מקרקעין, אשר בעניינן מוצע להשאיר

את הסמכות לייצג את הממשלה בידי רשות מקרקעי ישראל. כמו כן, בהיותה יחידת סמך במשרד ממשלתי, ונוכח תפקידיה הציבוריים, מוצע לקבוע כי עובדי הרשות יהיו עובדי המדינה, וכי הם יהיו כפופים להוראותיו של מנהל הרשות ויפעלו תחת פיקוחו.

סעיף 7-8 – סעיפים אלה מסדירים את כהונתו של מנהל הרשות. מוצע כי מנהל הרשות ימונה על ידי ראש הממשלה ויהיה עובד המדינה, וכי תקופת כהונתו תהיה חמש שנים. כדי להבטיח את עצמאות שיקול דעתו של מנהל הרשות, מוצע לקבוע כי הממשלה לא תוכל להפסיק את כהונתו אלא אם כן ניתנה המלצה חיובית לכך על ידי ועדת השירות לפי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959. מנגנון דומה קיים גם בחוקים נוספים, כגון חוק משק החשמל, תשנ"ו-1996, אולם שם משמשת ועדת השירות כועדת ערר על החלטת הממשלה בעניין הפסקת השירות. הנוסח המוצע כאן נועד לאפשר לוועדת השירות שיקול דעת חופשי מלחצים פוליטיים, נוכח העובדה שהחלטת ועדת השירות קודמת להחלטת הממשלה בשאלת הפסקת השירות; ביחס לכהונתו של מנהל רשות מכהן, מוצע לקבוע בהוראת המעבר שבסעיף 85 כי יראו אותי כמי שמונה למנהל הרשות לפי החוק, וכי על תקופת כהונתו יחולו לעניין זה ההוראות שקבעה הממשלה.

סעיפים 9-10 – על מנת לאפשר לממשלה ולראש הממשלה פיקוח הולם על עמידתה של הרשות ביעדיה, מוצע להטיל על מנהל הרשות חובה למסור לראש הממשלה, אחת לשנה לפחות, דין וחשבון על פעולותיה של הרשות, וכן לקבוע כי ראש הממשלה יאשר את תכנית העבודה השנתית של הרשות.

סימן ב': ועדת התמורות

סעיף 11 – סעיף זה מסדיר את אופן הקמתן של ועדות התמורות ואת הרכבן, בעוד שסמכויותיהן מוסדרות בסעיף 15. על פי המוצע, ראש הממשלה, הממונה על ביצועו של חוק זה, הוא שיקים את ועדות התמורות, והן יהיו גופים מנהליים שבראשן יעמוד משפטן הכשיר לכהן כשופט מחוזי, ויכללו נציגים של גורמי הממשל הרלוונטיים וכן נציג ציבור מקרב האוכלוסייה הבודואית. מוצע לקבוע בנוסף, כי דבר מינויים של חברי ועדת התמורות יהיה שקוף לציבור, ויפורסם הן ברשומות והן באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה.

סעיף 12 – מטרת הקמת הוועדה המייעצת היא לסייע בידי שר המשפטים במיון ובבחירת המשפטנים הראויים ביותר, אשר עומדים בתנאי הכשירות לכך, לכהן בתפקיד יו"ר ועדת תמורות. הרכבה של הוועדה המייעצת מביא לידי ביטוי את כלל הגופים שצריכים לתת את הדעת לעניין מינויו של יו"ר ועדת תמורות: שופט בית המשפט העליון בדימוס שימנה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, עובד מדינה בכיר שימנה ראש הממשלה ונציג היועץ המשפטי לממשלה.

סעיף 13 – מוצע להסמיך את ראש הממשלה לקבוע, ככל שמצא לנכון לעשות כן, כי ועדת תמורות מסוימת תטפל בעניינים מסוימים או באזור מסוים. הטעמים לכך יכולים להתבסס על שיקולים של פיזור הנטל בין הוועדות השונות, או על שיקולי יעילות ושיקולים אחרים המצדיקים זאת.

סעיף 14 – נוכח הצורך בחוות דעת מקצועיות של מומחה בפענוח קריאת תצלומי אוויר ושל מומחה למדידות, לשם קביעת מאפייני הקרקע על ידי ועדת התמורות כאמור בסעיף 46 (שאלת ההחזקה בקרקע על ידי תובע בעלות, ושאלת שיפוע הקרקע הנתבעת), מוצע לקבוע כי כל ועדת תמורות תלווה ביועצים לעניינים אלה. העסקת יועצים קבועים תאפשר גם להחיל עליהם הגבלות שונות למניעת ניגודי עניינים, באמצעות החלת מרבית הוראות סימן ג', החלות על חברי ועדת התמורות, גם על היועצים, וזאת אף אם אינם עובדי מדינה. משיקולים של יעילות וגמישות בבחירת היועצים מוצע לקבוע כי אותו אדם יוכל לשמש כיועץ של מספר ועדות תמורות במקביל.

סעיף 15 – סעיף מוצע זה מסדיר את סמכויותיה של ועדת התמורות. על פי המוצע תוסמך הוועדה להכריע בשאלת התקיימותם של התנאים הטכניים של זכאות לתמורות לפי החוק ושיעורה. כמו כן, מוצע להסמיך את הוועדה לקבוע את מיקום קרקעות התמורה, על פי המלצת הרשות, וכן למלא כל תפקיד אחר שהוטל עליה בחוק

זה, ובכלל זה קביעת החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 42; קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת על פי חוות דעת שתוגשנה לוועדה על ידי יועציה, כאמור בסעיף 46, וכד'. בנוסף, מוצע להסמיך את יו"ר הוועדה או הוועדה, לפי העניין, להחליט בדבר זכאותם של תושבים בדואים, כהגדרתם בחוק, למגרשי מגורים או לסיוע כספי לפי החוק, וזאת לאחר בדיקת זכאות שתערוך הרשות להודעות על בקשת זכויות שיוגשו כמפורט בפרק ו'.

סעיף 16 – מוצע לקבוע כי המניין החוקי בישיבות ועדת התמורות יהיה מחצית מחברי הוועדה, ובלבד שאחד מהם הוא יושב ראש הוועדה או ממלא מקומו.

סעיף 17 – סעיף מוצע זה נועד להסדיר את פעילותה של ועדת התמורות עד למינויים של כל חבריה. לאור קשיים שעלולים להיווצר בתהליך הראשוני של הקמת הוועדות מחד, והצורך הדחוף בפעולתן מאידך, מוצע לקבוע כי די במינוי מחצית מספר החברים ובלבד שאחד מהם הינו היושב ראש, כדי שועדת התמורות תחל את פעולתה, ופעילותה תהיה בעלת תוקף ותקינה גם במספר חברים כזה. כלל מחצית החברים יחול גם על מקרה של התפנות מקום של חבר בועדת התמורות.

סעיף 18 – הסעיף המוצע מסדיר את סדרי הדיון בועדת התמורות. קביעת סדר היום וניהול הישיבות יהיו בסמכותו של יושב ראש ועדת התמורות. סדרי העבודה והדיונים של ועדת התמורות, לעומת זאת, ייקבעו על ידי ועדת התמורות עצמה. סמכות זו כפופה לסדרי עבודה ודיונים שנקבעו בחוק או בתקנות, במטרה ליצור אחידות בעניינים שחוסר אחידות בהם בין ועדות תמורות שונות עשויה לגרום לאי-הבנות ולעיכובים ותקלות שונות. על פי הדין, בכל מקום בו נדרשת ועדת התמורות על פי החוק לשמוע את טענותיהם של מי מהטוענים לזכות בטרם תקבל החלטה, תהיה רשאית הוועדה לבחור לשמען בכתב או בעל פה. בנוסף, במטרה לאפשר גמישות ויעילות בעבודת הוועדה, תוכל הוועדה לקבל החלטות בעניינים מסוימים, כפי שייקבע על ידה, באמצעות סבב דואר אלקטרוני. החלטות הוועדה יפורסמו על ידה לידיעת הציבור, ואולם הוועדה תהיה רשאית למחוק פרטים שיאפשרו את זיהויים של תובעי הבעלות לפני פרסום ההחלטות. כן מוצע להסמיך את ראש הממשלה לקבוע פרטים נוספים שלא יפורסמו בהחלטות, ככל שימצא כי הדבר נדרש לצורך קידום מטרות החוק.

סימן ג': הוראות לעניין חברי ועדת תמורות

סעיף 19 – מוצע להחיל כללי פסלות לכהונה של בעל תפקיד בוועדת תמורות (ההגדרה כוללת הן את חברי הוועדה והן את היועצים לוועדה), בדומה לכללי הפסלות המקובלים לגבי כהונה במשרות ציבוריות אחרות, כגון לגבי חברי גופים מנהליים שונים. עילות הפסלות למינוי וכהונה בסעיף המוצע הן מינימליות, ובהן היעדר הרשעה בעבירה פלילית המונעת מאדם לשמש כבכל תפקיד בוועדת תמורות. נוסח דומה של כללי פסלות מופיע גם בהצעת חוק התכנון והבניה, התש"ע-2010, ביחס לחברי מוסד תכנון. הנוסח המוצע בסעיף מחליף את הביטוי המקובל בחקיקה בשנים עברו "עבירה שיש עמה קלון", בביטוי המגלם את המונח הפסיקתי של קלון פונקציונלי, לאמור, מניעות לתפקיד מסוים, הנוצרת כתוצאה מהרשעה בעבירה מסוימת שאופייה, נסיבותיה ומהותה משליכים על התאמת האדם לאותה כהונה. השאלה אינה אם בעבירה יש קלון אם לאו, אלא אם הרשעה בעבירה בנסיבותיה הקונקרטיות אמורה למנוע ממבצעה לכהן בתפקיד מוגדר; עילת פסלות נוספת היא הכרזה על אדם כפושט רגל; עילת הפסלות האחרונה היא הימצאות במצב תדיר של ניגוד עניינים בין כהונתו של אדם בתפקיד לבין עניין אחר שלו, והיא משקפת את כללי ניגוד העניינים שנקבעו בפסיקה. הסעיף מרחיב את עילת הפסלות בגין עבירה בשלב המינוי לא רק למי שהורשע בה, אלא גם לגבי מי שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה שההרשעה בה תביא לפסילתו.

סעיף 20 – בסעיף זה מוצע להסדיר את תקופת כהונתם של חברי ועדת התמורות ואת נסיבות חדילתם מכהונה. מוצע כי תקופת כהונתו של חבר ועדת תמורות תהיה בת חמש שנים, עם אופציה לתקופת כהונה נוספת אחת בלבד, שלא תעלה על חמש שנים, וזאת בהתאם להתפתחויות עתידיות ביישום המתווה. חדילה מכהונה, אף אם טרם הסתיימה תקופת הכהונה כאמור, יכול שתתקיים על פי בקשתו של החבר, או על פי החלטה של מי שמוסמך למנותו על פי חוק זה, או אם חדלו להתקיים בו תנאי כשירות או החלו להתקיים בו תנאי פסלות לפי חוק זה. מקרה נוסף שלא חדילה מכהונה יתרחש כאשר ועדת התמורות השלימה את מילוי תפקידה ואין עוד צורך בהמשך קיומה.

סעיף 21 – הסעיף מסדיר מקרים שבהם מתעוררת בעיית ניגוד עניינים נקודתי של בעל תפקיד בוועדת תמורות. הסעיף מטיל על מי שמצוי בניגוד עניינים כאמור להודיע על כך מיד ליו"ר ועדת התמורות (ואם הוא היושב ראש - למנהל הרשות וליועץ המשפטי לרשות), ולהימנע מהשתתפות בכל דיון באותו עניין ומעיסוק כלשהו בו.

סעיפים 22-24 – בסעיפים אלה מוצע לקבוע מגבלות על תנאי כהונתם של חברי ועדת התמורות, שאינם עובדי המדינה. חברי ועדת התמורות מייצגים אינטרסים סותרים לעתים, ומגבלות אלה באות להבטיח את אמינותם של החברים בוועדה. במסגרת סעיפים אלה מוסדר נושא שכרם של חברי ועדת התמורות שאינם עובדי המדינה, ומוטלות עליהם הגבלות באשר לעיסוק נוסף ולקבלת מתנות במסגרת התפקיד (בהתאם להוראת חוק שירות הציבור (מתנות), תש"ס-1979), כאילו היו עובדי מדינה. עוד מוצע להטיל על חברי ועדה אלה הגבלות לאחר פרישה, בהתאם להוראות חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) התשכ"ט-1969, כאילו היו עובדי מדינה. את ההגבלות בנוגע לקבלת מתנות וההגבלות לאחר פרישה מוצע להחיל גם על היועצים לוועדה.

פרק ג': זכאות לתמורה והגדרת תובע

סעיף 25 – סעיף מוצע זה קובע את זכאותו המהותית של תובע בעלות לקבלת תמורה. לפי המוצע, תובע בעלות כהגדרתו בסעיף 1, שאישר את תביעתו בהתאם להוראות החוק, ובכך למעשה הביע הסכמתו להצטרף למשטר התמורות הקבוע בחוק, יהיה זכאי לקבל מהמדינה תמורות על פי הכללים הקבועים בחוק.

סעיף 26 – סעיף זה מבהיר אילו סוגי תמורות יוענקו על פי החוק – תמורות בקרקע או תמורות כספיות (ייתכן גם שילוב של שני סוגי התמורות). הסעיף מפנה ללוחות שבתוספת השלישית לחוק, שבהם מפורטים שיעורי התמורה שיינתנו לכל תובע מאשר על פי קריטריונים שונים ובכללם: שאלת ההחזקה בקרקע, מיקומה של הקרקע בתחום יישוב או מחוצה לו והחלק המאושר של החלקה הנתבעת (ר' סעיף 42). התנאים המפורטים בלוחות כאמור, מתבססים על הקריטריונים שנקבעו בהמלצות צוות היישום, ואומצו בהחלטת הממשלה. הסעיף קובע בנוסף כי תמורה לפי החוק תינתן רק לאחר שיתקיימו כל תנאי הזכאות והתנאים לקבלת תמורה הקבועים בחוק (התנאים לקבלת תמורה מפורטים בסעיף 51).

סעיף 27 – בסעיף זה מוצע להגדיר מיהו תובע בעלות ומיהו תובע מאשר לפי חוק זה, הגדרות המהוות תנאי סף לתחולת משטר התמורות הקבוע בחוק; תובע מאשר יהיה תובע בעלות אשר הודיע, במועדים הקבועים בחוק, על נכונותו להסדיר את תביעתו על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה, באמצעות הגשת כתב אישור תביעה כאמור בסעיף 32; לעניין תובע בעלות, הסעיף משלים את ההגדרה המופיעה בסעיף ההגדרות בחוק, אשר קובעת כי תובע בעלות הוא אחד מאלה:

(1) "תובע בעלות מקורי" - מי שבתוך התקופה הקובעת (בין השנים 1971-1979) הגיש לפקיד ההסדר תזכיר תביעת בעלות בהסדר לגבי קרקע שאינה מוסדרת במועד הגשת התביעה, ביחס לקרקע באזור ההסדרה הכללי, והוא נמנה עם האוכלוסיה הבדואית;

בהקשר זה, ועדת היישום, אשר המלצותיה מהוות את הבסיס להוראות ההסדרה הקבועות בחוק, לא ראתה לנכון לשנות מהנוהג הקיים, על פי החלטה מס' 1028 של מועצת מקרקעי ישראל ועל פי החלטות שקדמו לה, לפיו ניתנה תמורה גם בגין קרקע שהופקעה לפי חוקי ההפקעה השונים. זאת לאור האינטרס הציבורי הייחודי שבסיוס הסכסוך רב השנים בין המדינה והבדואים בעניין הקרקעות הנתבעות על ידם. על פי החלטת הממשלה, שאלת הזכאות לתמורה לפי חוק זה בגין תביעות בקרקעות שהופקעו בטרם כניסתו לתוקף, לרבות סוג הקרקעות המופקעות שתביעה ביחס אליהן תזכה בתמורה לפי חוק זה וסוג וגובה התמורה שתינתן בגינה, נשארה פתוחה להכרעת ועדת השרים לחקיקה (בכפוף לאמור בהחלטת הממשלה). לפיכך, הכלל הקבוע לעניין זה בסעיף 2 לתוספת השלישית, המתבסס על האמור בהחלטת הממשלה, עשוי להשתנות בהחלטת ועדת השרים לחקיקה כאמור.

(2) חליפו של תובע בעלות מקורי, כמשמעותו בסעיף 28 לחוק - מי שזכויותיו של תובע בעלות מקורי מועברות לו לפי חוק או הסכם וכן כל נעבר שלו.

(3) מי שהגיש תזכיר תביעה בתוך התקופה הקובעת אף כי הקרקע נושא תזכיר התביעה הוסדרה בטרם הגשתו, ופקיד ההסדר קיבל את תזכיר התביעה ואישר הכללתה בקובץ התביעות מיום 24.10.79. מקרה זה עניינו בשגגה שנפלה בהליך ההסדר, והוא מהווה חריג לכלל הקבוע בסעיף ההגדרות, לפיו תובע בעלות בקרקע שהוסדרה בטרם הגשת תזכיר התביעה המקורי אינו נכנס להגדרת "תובע בעלות".

סעיף קטן (ב) משלים את הגדרת "תובע בעלות" בחוק ובמסגרתו מוצע להחריג מההגדרה את מי שהסתיים בירור טענותיו בתביעת הבעלות לפני תחילתו של החוק, בין אם הדבר נעשה בהסכם עם המדינה, כגון הסכם פשרה לפי החלטת מועצת מקרקעי ישראל 1028, ולמעט הסכם שנקבע בו שיחולו הוראות חוק זה, ובין אם הדבר נעשה בפסק דין שניתן על פי פקודת ההסדר. בהקשר זה יצוין, כי המלצות צוות היישום קובעות כי בתום ארבע שנים מיום תחילתו של חוק זה תיבחן אפשרות להחלת ההסדרה שבחוק גם על תביעות שניתנו בהן פסקי דין לטובת המדינה במעמד צד אחד (למעט מקרים בהם הוגשה תביעה נוגדת החל מיום קבלת החלטת הממשלה).

המקרים המפורטים לעיל, הנכללים בהגדרת תובע בעלות ותובע מאשר, כמו גם המקרים המוחרגים מתחומי הגדרות אלה, תואמים את המלצות צוות היישום, אשר אומצו בהחלטת הממשלה.

סעיף 28 – סעיף זה מגדיר מיהם חליפיו של תובע בעלות מקורי לפי חוק זה. מוצע לכלול בהגדרה את כל מי שזכויותיו של התובע המקורי מועברות לו לפי חוק או לפי הסכם וכן כל נעבר שלו, כאשר הסכם לעניין זה כולל גם ויתור במסגרת ירושה. בנוסף, מוצע כי ההגדרה תכלול כ"יורשים מכוח החוק" את בן זוגו או ילדו של תובע בעלות מקורי, שלא ניתן אחרי צו ירושה או צו קיום צוואה עד למועד הקבוע בחוק, וזאת בהתאם לשיעורים ולתנאים הקבועים בחוק הירושה בעניין זה. המטרה בקביעה זו היא להימנע ככל הניתן ממצב שבו גורם מתוך המשפחה שאינו מעוניין בהסדרה יוכל להשהות לזמן רב את ההצטרפות להסדרה בדרך של יזום מאבק על הירושה.

סעיף 29 – סעיף זה מביא לידי ביטוי את אחת ממטרותיו העיקריות של חוק זה - הסדרת סוגיית הבעלות בקרקעות הנגב. הסעיף גם מגלם בתוכו את אחד התמריצים העיקריים שבהצטרפות להסדרה לפי חוק זה, ולפיו תובע מאשר שזכאי לתמורה בקרקע וקיים את הוראות חוק זה, יזכה לרישום זכותו בקרקע התמורה כבעלים בקרקע מוסדרת.

סעיף 30 – סעיף זה משלים את האמור בסעיף 29, ביחס לכל הקרקעות הנתבעות שבאזור עליו חל החוק, שלא ניתן כקרקעות תמורה ולא חל לגביהן אחד העניינים המנויים בסעיף 68(ב), ועל פי חוק זה הן מוקנות למדינה. הסעיף המוצע קובע כי קרקע שהוקנתה או הועברה למדינה לפי הוראות חוק זה, תירשם על שם המדינה כקרקע מוסדרת.

פרק ד' – אישור תביעות

סימן א' – הודעה על תביעות

סעיף 31 – סעיף זה עוסק בתהליך עדכון מסד הנתונים על תביעות הבעלות על ידי פקיד ההסדר. בשלב הראשון, בתוך 60 ימים מיום הכרזת ראש הממשלה על התחלת ההסדרה לפי חוק זה ביחס לאזור הסדרה מפורט (כאמור בסעיף 74), יפרסם פקיד ההסדר "הודעה על התביעות", אשר בה יכללו פרטיהם של התובעים המקוריים, או חליפיהם, הקרקע הנתבעת על ידם וחלקם היחסי בה. ההודעה תכלול גם תשריט של שטח ההכרזה ובו סימון החלקות הנתבעות. קביעותיו של פקיד ההסדר בהודעה על התביעות ייערכו, ככלל, באותו אופן שבו עורך פקיד ההסדר לוח תביעות. כמו כן, פקיד ההסדר יציין בהודעתו מקרים שבהם הוגשו יותר מתזכיר תביעה אחד ביחס לאותה קרקע, ויפרט האם תזכירי התביעה סותרים זה את זה, אם לאו.

סעיף 32 – סעיף זה מסדיר את האפשרויות העומדות בפני תובעי הבעלות לאחר פרסום ההודעה על התביעות. לכל תובע שנכלל בהודעה על התביעות, ניתנת תקופה של תשעה חודשים מיום פרסום ההודעה, לבחור ולהודיע האם הוא מעוניין להסדיר את תביעתו על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה (ואז יגיש הודעה על אישור תביעתו) או שמא הוא מעוניין לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר (ואז יגיש בקשה בהתאם). בנוסף, מוצע לקבוע כי להודעה או לבקשה כאמור, ניתן יהיה לצרף הערות, כאמור בסעיף 33, אשר באמצעותן ניתן להשיג על הפרטים שנקבעו בהודעה על התביעות.

סעיף 33 – בסעיף זה מוצע לקבוע מנגנון השגה על קביעותיו של פקיד ההסדר בהודעה על התביעות, וזאת תוך תשעה חודשים מיום פרסום ההודעה. בהתבסס על מאגר תובעי הבעלות (כהגדרתם בסעיף 1) שזכאים להצטרף למשטר התמורות הקבוע בחוק, גם ההערות מוגבלות רק לטענות לזכות הנובעת מזכותו של תובעי הבעלות המקוריים. בנוסף, תנאי להגשת הערה יהיה צירוף הודעה על אישור תביעה או בקשה לבררה לפי פקודת ההסדר, גם אם למגיש ההערה לא נקבעה זכות בהודעה על התביעות, וזאת בכדי שניתן יהיה להחיל לגבינו את יתר הוראות החוק ככל שתוכר זכותו. המדינה תוכל גם היא להשיג על הקבוע בהודעה על התביעות באמצעות הגשת הערות בתוך הזמן הקבוע בחוק (מטבע הדברים לא יחולו עליה יתר המגבלות הנזכרות לעיל).

סעיף 34 – סעיף זה עוסק באופן הטיפול בהערות על ידי פקיד ההסדר, ומסמיך אותו, ככל שמצא כי הדבר מוצדק, לבצע תיקונים שאינם נתונים במחלוקת (למעט מחלוקת שעניינה טענה של המדינה לזכותה השיורית של המדינה בקרקע, כאמור בסעיף 22 לפקודת ההסדר). ההודעה המעודכנת על התביעות, לאחר התיקונים שערך בה פקיד ההסדר, תפורסם לידיעת הציבור וכן תועבר לוועדת התמורות, אשר תוסמך להכריע בכל אותן הערות שלא התקבלו על ידי פקיד ההסדר, כאמור לעיל.

סעיף 35 – סעיף זה מסדיר את אופן הטיפול בבקשות שהוגשו על ידי תובעי בעלות לבירור תביעתם לפי פקודת ההסדר. מוצע לקבוע, כי ככלל, בקשה כאמור תועבר לברור בבית המשפט תוך 120 ימים מהיום האחרון להגשת הודעות כאמור ("המועד הקובע לאישור"). עם זאת, נוכח מסגרת הזמנים הקצובה הקבועה בחוק לסיום הליכי הסדרת תביעות הבעלות, מוצע להקנות לוועדת התמורות סמכות להכרעה בהערות ביחס לחלקה נתבעת, גם אם התובע המאשר הגיש בקשה לברור התביעה בבית המשפט כאמור, ובלבד שמגיש ההערות ביקש לברור בוועדת התמורות. מאותו טעם מוצע גם לקבוע כי במקרה שבו ישנם מספר תובעים ביחס לאותה חלקה נתבעת, לרבות מגישי הערות ביחס לאותה חלקה, ולפחות אחד מהם אישר את תביעתו, תקבע ועדת התמורות מהו השטח המיוחס לתובעים המאשרים בטרם תועבר התביעה לברור בבית המשפט, כך שלגבי שטחים אלה ניתן יהיה להמשיך ולקדם את הליכי ההסדרה לפי החוק (ר' סעיף 43).

סימן ב': קביעת תובעי בעלות ותובעים מאשרים

סעיף 36 – סעיף מוצע זה הינו סעיף כללי, הקובע כי האופן בו ייקבעו התובעים המאשרים באזור הסדרה מפורט וחלקם בחלקה הנתבעת על ידי ועדת התמורות, יהיה בהתאם להוראות הסעיפים הבאים בסימן זה: סעיף 37 עוסק במקרים שבהם אין מחלוקת על קביעתו של פקיד ההסדר, ואילו סעיף 38 עוסק במקרים שבהם נותרו מחלוקות להכרעתה של ועדת התמורות. סעיף 40 מהווה חריג לכלל לפיו ועדת התמורות היא שקובעת מיהם התובעים המאשרים ומה חלקם בחלקה הנתבעת, והוא עוסק במקרים מורכבים שאותם ועדת התמורות בחרה להעביר להכרעת לבית המשפט. מבחינת רצף הדברים, קביעותיה של ועדת התמורות לפי סימן זה ייעשו לאחר שפקיד ההסדר יעביר לוועדת התמורות את ההודעה המעודכנת על התביעות ביחס לאותו אזור.

סעיף 37 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת התובעים המאשרים וחלקם היחסי בחלקה הנתבעת על ידי ועדת התמורות, כאשר לא הוגשו הערות על קביעתו של פקיד ההסדר בהודעה על התביעות, או כאשר הוגשו הערות ופקיד ההסדר קיבל אותן (בהתאם לסמכותו לפי סעיף 34, דהיינו בהעדר מחלוקת לגבי התיקון). מוצע לקבוע, כי במקרים אלה תאשר ועדת התמורות את קביעותיו של פקיד ההסדר בהודעה המעודכנת על התביעות, שכן בהעדר מחלוקת אין צורך בבחינה נוספת של הדברים על ידי ועדת התמורות. יחד עם זאת, הסעיף מאפשר ביקורת על החלטת פקיד ההסדר לבצע תיקון בהודעה על התביעות, ומאפשר למי שמתנגד לתיקון כאמור להגיש הערה בעניין לוועדת התמורות, והיא תוכרע כמו יתר ההערות שמעביר פקיד ההסדר להכרעת ועדת התמורות.

סעיף 38 - סעיף זה משלים את סעיף 37, בכל הנוגע למקרים בהם הוגשו הערות על ההודעה על התביעות שלא נתקבלו על ידי פקיד ההסדר, ובלבד שהוגשה הודעה על אישור התביעה על ידי מי שנקבע כתובע בעלות בהודעה על התביעות או על ידי מגיש ההערה. במקרים אלה, מוקנית לוועדת התמורות הסמכות להכריע בהערות, גם אם מי מהטוענים לזכות ביקש לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר (ר' סעיף 35). ואולם, אם ועדת התמורות תכריע כי תובע הבעלות הוא מי שהגיש בקשה לברור תביעתו לפי פקודת ההסדר, ייפסקו הליכי ההסדרה לפי החוק ביחס לאותה חלקה נתבעת, ועניינה יועבר לבירור בבית המשפט, בהתאם להוראות סעיף 35. יושם לב, כי בקביעה מיהו תובע בעלות אין ועדת התמורות קובעת דבר ביחס לזכויות בקרקע, אלא אך ביחס לעדיפות שבין תובעי בעלות שונים. אם הוכרע כי תובע הבעלות הוא מי שביקש כי תביעתו תברר לפי פקודת ההסדר, הוא יידרש, כמובן, להוכיח זכאותו בהליכי ההסדר הרגילים.

במקרים מורכבים תוכל ועדת התמורות להעביר את ההכרעה במחלוקת שלפניה לבית המשפט, ואולם בכדי לייעל ככל הניתן את עבודתן של ועדות התמורות ונוכח מסגרת הזמנים הקצובה הקבועה בחוק לסיום הליכי הסדרת תביעות הבעלות, מוצע לקבוע בנוסף כי אין בהעברת הכרעה בהערות לבית המשפט כאמור, כדי לעכב קבלת החלטות של ועדת התמורות ביחס לחלקים אחרים של אותה חלקה נתבעת, אלא אם כן ועדת התמורות ראתה לנכון לעשות כן.

סעיף 39 – לאחר שהכריעה ועדת התמורות בהערות לפי סעיף 38, רשאי מי שנפגע מההחלטה להגיש עתירה מנהלית לגביה (ר' סעיף 86). בסעיף זה מוצע לקבוע כי ככלל, הגשת עתירה כאמור, לא תעכב את המשך הליכי ההסדרה לפי חוק זה מול מי שנקבע על ידי ועדת התמורות כתובע מאשר, וזאת כל עוד לא קבע בית המשפט כי אדם אחר הוא בעל הזכויות בקרקע. יחד עם זאת, במידה שבית המשפט מצא שנסיונות העניין מצדיקות מתן צו לעיכוב הליכי ההסדרה, הוא יהא רשאי לחרוג מן הכלל האמור וליתן צו כאמור. עוד מוצע, כי הוראות סעיף זה יוחלו, בשינויים המחויבים, גם על הגשת ערעור על הכרעת בית המשפט בהערות (ככל שהעניין הועבר אליו על ידי ועדת התמורות לפי סעיף 38(ג)). תכלית ההוראות האמורות הן לאפשר קידום יעיל ומהיר של הליכי ההסדרה לפי החוק, במסגרת הזמנים הקצובה בחוק לכך.

סעיף 40 – סעיף זה מסדיר את נקודת ההשקה שבין הכרעת בית המשפט בהערות שהועברו לבירורו כאמור בסעיף 38(ג), ובין המשך תהליך ההסדרה על פי חוק זה. מוצע לקבוע כי תובע בעלות שאישר את תביעתו בתוך המועד הקבוע בחוק, ובית המשפט הכריע שהוא תובע הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת, יקבל אותן תמורות כמו תובע מאשר שזכותו לקבלת תמורה נקבעה בהודעה המעודכנת על התביעות, או בהכרעת ועדת התמורות. להבטחת שמירת השוויון כאמור, ונוכח ההנחה שהכרעת בית המשפט תתקבל רק בחלוף זמן מה ולאחר שועדת התמורות תסיים את קביעת החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 42, מוצע לקבוע כי חלקו של התובע המאשר יתווסף לחלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור (דבר שיביא להגדלת התמורות להן יהיה זכאי, ר' סעיף 42). בנוסף, מוצע כי בדומה להוראה שבסעיף 38(ה), במקרה שבית המשפט יקבע שתובע בעלות הוא מי שביקש לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר, יועבר העניין לברור בבית המשפט, בהתאם להוראות סעיף 35.

סעיף 41 – סעיף מוצע זה קובע כי ועדת התמורות תערוך לכל אזור הסדרה מפורט תשריט, על בסיס ההודעה המעודכנת על התביעות, ובה יסומנו גבולותיהן של כל החלקות הנתבעות. תשריט זה יפורסם על פי כללים שיקבע ראש הממשלה כאמור בסעיף 45.

סימן ג': שטח שהתביעות בו אושרו

סעיף 42 – בהתאם להמלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה, אחד הקריטריונים בקביעת גובה

התמורה שתינתן עבור חלקה נתבעת, הוא כי ככל שהוגשו כתבי אישור תביעה לגבי חלק גדול יותר מהחלקה הנתבעת, עד למועד הקובע לאישור, כך עולה ערכה של התמורה שתינתן לתובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת. זאת מתוך רצון לתמרץ את תובעי הבעלות הנוגעים לאותה חלקה נתבעת (ושתביעתם אינה סותרת) לפעול במשותף להעלאת שיעור המצטרפים להסדרה. סעיף זה מסמיך את ועדת התמורות לקבוע את אותו חלק (המוגדר כחלק המאושר של החלקה הנתבעת), ומסדיר את אופן קביעתו, וזאת בטרם תקבע הועדה את גובה התמורה. להשלמת התמונה, מוצע להבהיר כי חלקם בתביעה של תובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר המועד הקובע לאישור (ועדיין ביכולתם לעשות כן), לא יילקח בחשבון לעניין קביעת החלק המאושר של החלקה הנתבעת.

סעיף 43 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת השטח המיוחס הכללי בחלקה נתבעת על ידי ועדת התמורות. למעשה, מדובר בתיחום וסימון בתשריט של אותו חלק מהחלקה הנתבעת שלגביו הוגשו הודעות על אישור התביעה, על מנת להבחין בינו ובין החלק שלא נכנס לתהליך ההסדרה לפי חוק זה. בטרם קביעת השטח המיוחס הכללי תינתן לכל התובעים באותה חלקה נתבעת זכות טיעון לעניין זה, ולאחר קביעתו לא יוכל עוד כל אדם שאינו תובע מאשר לטעון לזכות באותה חלקה נתבעת, כי אישור מאוחר של התביעה על ידי תובעי בעלות שלא אישרו את תביעתם. מוצע לקבוע בנוסף, כי אישור מאוחר של התביעה על ידי תובעי בעלות יביא לתיקון הקביעה של השטח המיוחס הכללי, ובלבד שנעשה עד למועד קביעת התמורות לחלקה הנתבעת, שכן להבדיל מהקביעה של "החלק המאושר של החלקה הנתבעת" כאמור בסעיף 42, לגודלו של השטח המיוחס הכללי אין השפעה על ערכה של התמורה שיקבל כל תובע מאשר, אלא אך על היכולת לטעון לזכויות בשטח זה.

סעיף 44 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת גודלו ומיקומו של השטח מתוך החלקה הנתבעת שייחוס לכל תובע מאשר, לפי חלקו היחסי בחלקה הנתבעת. השטח המיוחס הפרטני רלוונטי בעיקר למילוי התנאים המקדימים לקבלת תמורה לפי חוק זה, בעניין פינוי והעברת החזקה בקרקע הנתבעת, כאמור בסעיפים 51(א) ו-51(א)6. כמו כן, במקרה של הסכמה בין התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת על אופן חלוקת השטחים המיוחסים הפרטניים ביניהם, תיקבע התמורה שתינתן לכל תובע מאשר על פי מאפייני הקרקע של השטח המיוחס הפרטני שלו (ר' סעיף 47(ג)).

בטרם קביעת שטח מיוחס פרטני על ידי ועדת התמורות תינתן לכל התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת זכות טיעון לעניין זה, ולאחר קביעתו לא יוכל עוד כל אדם אחר לטעון לזכות באותה חלקה נתבעת, זאת על מנת לאפשר קידום יעיל של הליכי ההסדרה לפי החוק.

יושם לב בדגש, כי יחוס שטח מיוחס פרטני לתובע בעלות לא מצביע בהכרח כי השטח שיוחס או חלקו יימסרו לו במסגרת הסדרי התמורה, אם כי תוצאה זו בהחלט אפשרית. שאלת הקצאת קרקע התמורה היא שאלה נפרדת לחלוטין ובה עוסק סימן ב' בפרק ה'.

סעיף 45 – בסעיף זה מוצע להסמיך את ראש הממשלה לקבוע בתקנות את הדרך שבה יפורסמו תשריט אזור ההסדרה המפורט ותשריטי השטחים המיוחסים הכלליים והפרטניים שנקבעו על ידי ועדת התמורות, לרבות התיקונים לתשריטים אלה.

סימן ד': קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת

סעיף 46 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת (שאלת החזקה בקרקע על ידי תובע בעלות, בין אם בעיבוד ובין אם במגורים, ושיפועה של הקרקע) על ידי ועדת התמורות. על פי המלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה, למאפייני הקרקע הנתבעת השפעה על סוג ושווי התמורה שתינתן עבורה, ולפיכך על ועדת התמורות להכריע בעניין בטרם קביעת התמורה לתובע מאשר. החזקה על ידי תובע בעלות לצורך קבלת התמורות לפי החוק, יכול שתהא בעיבוד או במגורים בלבד (ר' ההגדרה בסעיף 1). מוצע לקבוע כי שאלת

ההחזקה כאמור תיבחן על בסיס ראיות אובייקטיביות - תצלומי אוויר שבוצעו על ידי המדינה בתקופה הרלוונטית בצירוף חוות דעת של היועץ לוועדה שהוא מומחה בתחום זה, והכל בהתאם לכללים שיקבע ראש הממשלה בעניין. בהקשר זה יש לזכור כי תנאי נוסף להחזקה על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק, הוא העדר החזקה מטעם המדינה או על פי הסכם עמה, הן בתקופת הגשת התביעה והן במהלך שלוש השנים שקדמו ליום תחילתו של חוק זה. לעניין שיפוע הקרקע, אשר לו השפעה על גובה התמורה שתינתן עבור הקרקע (בהקשר זה ר' סעיף 3 בתוספת הרביעית), מוצע כי קביעתו על ידי ועדת התמורות תיעשה על פי חוות דעת של היועץ לוועדה שהוא מודד כהגדרתו בפקודת המדידות.

סימן ה': קביעת התמורה או התמורה המשנית

סעיף 47 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת התמורה שתינתן לתובע מאשר על ידי ועדת התמורות, לאחר שנקבעה זכאותו הכללית לתמורה לפי הוראות סימן ב' לחוק זה, החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 42, השטח המיוחס הפרטני שלו כאמור בסעיף 44, ומאפייני הקרקע הנקבעת על ידו כאמור בסעיף 46. ביחס לתובעים שאישרו את תביעתם עד המועד הקובע לאישור, התמורה תיקבע בהתאם לקריטריונים האמורים, כמו גם בהתאם לשאלת הימצאותה של הקרקע הנתבעת בתחומי יישוב, הכל לפי הלוחות שבתוספת השלישית.

הסעיף קובע גם משטר תמורות פוחת לתובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר המועד הקובע לאישור, כדלקמן:

- תובעים שאישרו את תביעתם זמן קצר לאחר המועד הקובע לאישור (עד 60 ימים), יהיו זכאים גם הם לתמורות על פי הקריטריונים הנ"ל, ואולם חלקם היחסי בחלקה הנתבעת לא יילקח בחשבון בקביעת החלק המאושר של אותה חלקה.
- תובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר המועד הנזכר לעיל, אך לא יאוחר מתום תשעה עשר חודשים ממועד זה, יהיו זכאים לתמורה משנית.
- תובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר תום תשעה עשר החודשים כאמור לעיל, לא יהיו זכאים עוד לתמורות לפי חוק זה (ואולם אין בכך כדי למנוע מהם לברר תביעתם לפי פקודת ההסדר, בכפוף להוראות סעיף 69 שמסדיר שינויים מתבקשים בהליכי ההסדר לגבי תובעים אלה, נוכח השינויים הצפויים בשטח לאור הליכי ההסדרה לפי חוק זה).

הרציונל שביסוד משטר התמורות הפוחת כאמור, הוא לתמרץ את תובעי הבעלות לאשר את תביעתם בהקדם ובמועד הקבוע בחוק, ובכך להגדיל את ערכן של התמורות להן יהיו זכאים, הם ויתר תובעי הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת. זאת על מנת להגשים את תכלית החוק ולהביא לסיום הליכי ההסדרה במסגרת הזמנים הקצובה הקבועה בו. בהתאם לרציונל זה, מוצע לקבוע בנוסף, כי במקרים בהם פחת החלק המאושר של החלקה הנתבעת ממחצית, יהיו זכאים תובעים מאשרים באותה תביעה לתמורה משנית, שהיא תמורה מופחתת.

סעיף 48 – סעיף 53(א) קובע כי תובע מאשר שמתגורר על קרקע שאינה מיועדת למגורים, ואינו בעל זכויות במגרש המיועד למגורים באזור עליו חל חוק זה, יהיה זכאי להקצאת מגרש מגורים על ידי הרשות לצורך מקום מגוריו, וזאת בין אם הסדרת ההתיישבות נעשית במקום ובין אם נדרש להעתיק את מקום מגוריו במסגרתה. סעיף זה מסדיר את היחס בין הקצאה זו ובין התמורות להן זכאי אותו תובע מאשר, וקובע כי שווי הקרקע של מגרש המגורים יופחת מאותן תמורות (בין אם באמצעות הפחתת שטח המגרש משטח התמורות בקרקע להן זכאי התובע המאשר, ובין אם באמצעות הפחתת שווי הקרקע (כהגדרתו בסעיף 3 בתוספת הרביעית) של המגרש מהתמורה הכספית לה הוא זכאי, לפי העניין).

סעיפים קטנים (ג) ו-ד) מתייחסים רק לתובע מאשר שצאצאיו מתגוררים בשטח המיוחס הפרטני שלו (שאינו מיועד למגורים) במועד ההכרזה על האזור כאזור הסדרה מפורט, וקובעים כי אם הוסדרה התיישבותם של התובע המאשר וצאצאיו במקום – יופחתו שטחי המגרשים שהקצתה להם רשות מקרקעי ישראל במקום משטח התמורות בקרקע או משווי התמורה הכספית להם זכאי התובע המאשר, לפי העניין.

סעיף 49 – סעיף זה נועד להסדיר מקרה בו בוטלה ההכרזה על אזור מסוים כאזור הסדרה מפורט כאמור בסעיף 75. מוצע לקבוע כי במקרה כזה, תובעים שאישרו את תביעתם במועד, יהיו זכאים לקבל תמורה משנית בעד תביעתם, ובלבד שימלאו את התנאים לקבלת תמורה הקבועים בחוק, ויראו אותם כאילו ויתרו על תביעתם לפי פקודת ההסדר. יחד עם זאת, נוכח השינוי בגובה התמורה לפי החוק אותה יוכלו לקבל תובעים מאשרים כאמור בעד תביעתם, ועל מנת שלא להרע את מצבם של תובעים מאשרים כאמור ביחס לתובעי בעלות שלא אישרו את תביעתם במועד, או אשר ביקשו לברר את תביעתם לפי פקודת ההסדר, מוצע לאפשר לאותם תובעים מאשרים לחזור בהם מאישור תביעתם, תוך 60 ימים מיום שהודע להם על ביטול ההכרזה כאמור, ובמקרה כזה יראו אותם כמי שביקשו לברר את תביעתם לפי פקודת ההסדר בתוך המועד הקובע לאישור.

פרק ה': התמורות

סימן א': הזכאות לתמורה ותנאים לקבלתה

סעיף 50 – סעיף זה עוסק בשלב שלאחר קביעת הזכאות לתמורה לתובע מאשר על ידי ועדת התמורות וטרם קבלת התמורה על ידו. מוצע לקבוע כי הזכאות לקבלת התמורה שנקבעה לתובע מאשר על ידי ועדת התמורות, תותנה בקיום כל התנאים הקבועים בסעיף 51 על ידו, קודם לכן. התנאים עוסקים בחלקם בהסדרת התיישבות ובפינוי של מבנים בלתי חוקיים, וחלקם בשיתוף פעולה עם הרשות בהמשך הליכי ההסדרה באותה חלקה נתבעת. בסעיף זה בא לידי ביטוי העקרון שעומד בבסיס חוק זה, שלפיו הסדרת תביעות הבעלות לרבות התמורות המוצעות במסגרתה, נעשית כחלק ממהלך כולל להסדרת התיישבות של הבדואים בנגב, והיא תתאפשר רק בהתקיים שיתוף פעולה ונכונות מצד התובעים המאשרים למלא אחר ההוראות שבחוק ולפיו, בשני עניינים אלה גם יחד.

סעיף 51 – סעיף זה קובע את התנאים שעל תובע מאשר לקיים, בטרם קבלת תמורה לפי חוק זה (לרבות תמורה משנית), או כל חלק ממנה, ולעניין סעיף זה, בין אם מדובר בקבלת החזקה בתמורה בקרקע או במגרש מגורים שהוקצה לפי חוק זה, ובין אם מדובר בקבלת תמורה כספית לפי החוק או סיוע כספי כאמור בסעיף 53(ג). התנאים המפורטים בסעיף זה הם: פינוי ומסירת החזקה בכל הקרקע המהווה את השטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר (ואם נמסרה להחזקתו קרקע חליפה – פינוי של קרקע זו במקום פינוי השטח המיוחס הפרטני), למעט קרקע שהוקצתה לו כקרקע תמורה, ככל שהיא מצויה בשטח זה; ככל שהתובע המאשר מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, העתקת מקום מגוריו למקום המיועד למגורים; הסרת כל מבנה או חפץ המצויים בקרקע המוקצת לו כקרקע תמורה שלא כדין, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור. שני התנאים האחרונים נועדו להתאים את השימושים בקרקע לייעודה, ולמנוע את המשך התיישבות והקמת מבנים למגורים בקרקע שאינה מיועדת למגורים לפי תכנית. תנאים נוספים הקבועים בסעיף זה הם חתימה על הסכם לפיו התמורה שתקבל מהווה מיצוי של תביעת הבעלות שהוגשה על ידי אותו תובע מאשר, והסכמתו בכתב לאפשר עשיית כל שימוש בקרקע שהיא חלק מהחלקה הנתבעת על ידו ולא הוקצתה לו כתמורה בקרקע, ובכלל זה - קבלת החזקה בקרקע שהיא חלק מהשטח המיוחס הפרטני שלו על ידי אחר, אם הודיעה הרשות על כוונתה להקצותה לאחר.

סעיף 52 – סעיף מוצע זה מבהיר את הכלל הקבוע בסעיף 50, וקובע כי אי קיומו של אחד או יותר מהתנאים המפורטים בסעיף 51, במועד שנקבע לכך על ידי הרשות, לא רק שלא יאפשר קבלת תמורה לה זכאי התובע

המאשר לפי החוק, כאמור בסעיף 51, אלא יביא לביטולה המהותי של זכאותו של התובע המאשר לתמורה לפי החוק.

סעיף 53 – סעיף מוצע זה קובע כי תובע מאשר שמתגורר על קרקע שאינה מיועדת למגורים, ואינו בעל זכויות במגרש המיועד למגורים באזור עליו חל חוק זה, יהיה זכאי לקבל מהרשות מגרש מגורים לצורך מקום מגוריו. ההקצאה תיעשה על פי הכללים והתנאים שייקבעו על ידי הרשות למקרקעי ישראל (ובכלל זה, ניתן יהיה לקבוע גם כי מגרש מגורים יוקצה ליותר מתובע אחד). בהתאם להחלטה של מועצת מקרקעי ישראל, הקצאת מגרשי מגורים לתושבי הפזורה הבדואית הזכאים לכך כיום נעשית בבעלות ולא בחכירה, וכך מוצע שתיעשה גם הקצאת המגרשים על פי החוק. עוד מוצע לקבוע, כי תובע מאשר שהוקצה לו מגרש מגורים כאמור, ונדרש להעתיק א מקום מגוריו למגרש זה או לפנות את מחובריו, יהיה זכאי לקבל מהרשות סיוע כספי באופן ובסכומים שייקבעו בתקנות. יצוין, כי אותם כללי רשות מקרקעי ישראל בדבר הקצאת מגרש מגורים כאמור, והתקנות האמורות לגבי הסיוע הכספי לתובע מאשר יחולו גם לעניין הקצאת מגרשי מגורים ומתן סיוע כספי לתושב בדואי שמתקיימים בו תנאי הזכאות לפי החוק, כמפורט בסעיף 60).

מאחר שסעיף 51(2) קובע כי העתקת מקום המגורים לקרקע שייעודה למגורים הינה תנאי לקבלת תמורה לפי חוק זה, מוצע לקבוע, כפתרון ביניים, כי במקרה שבו לא יכולה הרשות להקצות לתובע מאשר כאמור בסעיף זה מגרש מגורים במועד שבו הוא נדרש להעתיק את מקום מגוריו לצורך קבלת התמורה, יקבל התובע לידי מחצית מהתמורה המגיעה לו (בקרע או בכסף, לפי העניין), ובלבד שיקיים את התנאים האחרים לקבלת תמורה כאמור בסעיף 51. מחציתה האחרת של התמורה תינתן לו לאחר שיוקצה לו מגרש למגורים והוא יעתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שתקבע לכך הרשות. על מנת שלא להפלות לרעה תובעים מאשרים אחרים שלא קיימו את אחד התנאים לקבלת תמורה לפי חוק זה, מוצע לקבוע, בדומה לאמור בסעיף 52 לגבי יתר התנאים לקבלת תמורה לפי חוק זה, כי תובע מאשר שלא העתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שקבעה לכך הרשות לפי סעיף זה, לא יהיה זכאי לתמורה לפי חוק זה, לרבות תמורה שכבר ניתנה לו לפי סעיף זה, והוא יהיה חייב בהחזרת מה שקיבל.

סעיף 54 – סעיף זה עוסק במאפיינייה של קרקע שתוקצה כקרקע תמורה לתובע מאשר הזכאי לכך. מוצע לקבוע כי קרקע התמורה, אשר על מיקומה תמליץ הרשות בפני ועדת התמורות, תהיה קרקע חקלאית שנמצאת באזור המסומן במפה אק 2 שבתוספת הראשונה, ובלבד שיעודה לפי תכנית המתאר המחוזית החלה על השטח הוא נוף כפרי חקלאי, נוף כפרי חקלאי משולב או נוף מדבר. בנוסף, מוצע לקבוע כי קרקע התמורה תהיה דומה ככל הניתן, מבחינת תכונותיה החקלאיות, לתכונותיה של הקרקע שהיא השטח המיוחס הפרטי של אותו תובע. העקרון שבבסיס קביעה זו הוא נכונותה של המדינה לאפשר את המשך פרנסתו של התובע המאשר כבטרם החלת הליכי ההסדרה לפי חוק זה לגביו, באמצעות מתן קרקע שטיבה ויכולת הפרנסה ממנה לא תפחת מזו של הקרקע שהחזיק בה ושהוא תובע בעלות בה. באשר למקרים שבהם השטח המיוחס הכללי של חלקה נתבעת הינו קרקע בתחומי ישוב קבע, כהגדרתה בסעיף זה, וככל שהדבר מתאפשר נוכח היצע הקרקעות החקלאיות הזמינות באותו יישוב, מוצע כי תינתן לתובע המאשר האפשרות לקבל את קרקעות התמורה בתחומו של אותו יישוב, בתנאים ובשיעורים הקבועים בלוחות 2,4 ו-6 בתוספת השלישית, לפי העניין, שעיקרם ויתור על מחצית משטח קרקע התמורה לה הוא זכאי, נוכח ערכן הגבוה יחסית של קרקעות בתחומי יישוב. ככל שאין בתחומי אותו ישוב קרקע חקלאית כאמור שמספיקה למתן תמורות בקרקע לכל התובעים המאשרים שביקשו זאת, תחולק הקרקע הזמינה באופן יחסי ביניהם, בהתאם לזכאותם.

סעיפים 55-56 – סעיפים אלה מסדירים את אופן קביעת מיקומה של קרקע התמורה שתימסר לתובע מאשר. בסעיף 55 מוצע לקבוע מסגרת זמן קצובה, לאחר החלטת ועדת התמורות בדבר זכאותו של תובע מאשר לתמורה בקרקע, שבתוכה תמסור הרשות לוועדת התמורות את המלצתה בעניין מיקומה, ובמקרים בהם הקרקע המיועדת אינה ניתנת עדיין להקצאה, תודיע לוועדת התמורות מהם הטעמים לעיכוב ומהו המועד המשוער להקצאה, על מנת לצמצם ככל הניתן את חוסר הוודאות של התובע המאשר באותם מקרים. סעיף 56 משלים את תהליך קביעת מיקומה של התמורה בקרקע, וקובע כי ועדת התמורות, שלה נתונה הסמכות לכך (ר' סעיף 15(7)) תקבע, על פי המלצת הרשות כאמור, את מיקומה של קרקע התמורה ותודיע על כך לתובע המאשר.

סעיף 57 – סעיף זה מסדיר את אפשרות ההמרה של תמורה בקרקע לתמורה בכסף. נקודת המוצא היא שמרבית התובעים המאשרים הזכאים לכך יעדיפו לקבל את התמורה בקרקע, ומאחר שמלאי הקרקעות הפנויות מוגבל, מוצע לקבוע מנגנון המרה שעיקרו ערך המרה עולה ככל שאחוז קרקע התמורה המומרת גדל, עד לערך של 200% משווי הקרקע לדונם קרקע מומר במקרה של המרת מלוא התמורה, והכל בהתאם למחירון הקבוע בתוספת הרביעית לחוק. בהקשר זה יצוין, כי יחס ההמרה של 200% לדונם הוא זה שיחול גם לגבי התמורה הכספית שתוענק לתובעים מאשרים בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה, כהגדרתה בחוק. תנאי לביצוע ההמרה כאמור הוא כי החזקה בקרקע התמורה טרם נמסרה לתובע המאשר, וכי בקשת ההמרה תוגש לרשות במועד שייקבע לכך בתקנות.

סעיף 58 - כפי שנקבע בהמלצות צוות היישום, אשר אומצו בהחלטת הממשלה, התמורה עבור תביעת בעלות בקרקע שאינה מוחזקת על ידי תובע בעלות, תהא דומה במהותה לתמורה הניתנת לתובע בעלות בקרקע מוחזקת. כיוון שאין אפשרות ממשית לתת תמורה בקרקע חקלאית גם לתובעים אלה, וכיוון שיש הבדל של ממש בין מי שהחזיק בקרקע למי שלא החזיק בקרקע ונוכח האינטרס הציבורי המשמעותי בפניו קרקע לצרכי התיישבות – התמורה שתוצע לתובעים אלה תהיה תמורה כספית. על מנת לאזן את ההתייחסות השונה לתביעה בקרקע שאינה מוחזקת מוצע כי התמורה תחושב לפי כפל שוויה של הקרקע החקלאית הנתבעת כמופיע בטבלאות שבתוספת. זאת, למעט במקרים שבהם לא מדובר בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה, שאז תובע הבעלות יכול היה לעבד אותה אך לא עשה כן - במקרים אלה יהיה זכאי התובע המאשר לתמורה כספית בשווי הקרקע החקלאית הנתבעת.

הסעיף מציע לקבוע הטבה נוספת שתינתן לתובע בקרקע שלא הוחזקה על ידי המדינה, כהגדרתה בחוק, ובלבד שאינו זכאי לתמורה בקרקע בגין אותה חלקה נתבעת, והיא האפשרות לקבל, כנגד המרת התמורה הכספית לה הוא זכאי, כולה או חלקה, תמורה קרקעית במגרשי מגורים שפיתוחם יסובסד על ידי המדינה, בתחומי הישובים המיועדים לאוכלוסייה הבדואית באזור עליו חל חוק זה, ועל פי התנאים הקבועים בתוספת הרביעית (שעיקרם – ויתור על 100,000 ₪ מהתמורה הכספית תמורת כל מגרש מגורים מפותח כאמור, והגבלה של עד 7 מגרשים לכל תובע מאשר ולכל חלקה נתבעת). תנאי נוסף לביצוע ההמרה כאמור הוא כי התמורה הכספית שאותה מבקש התובע המאשר להמיר טרם נמסרה לידי, וכי בקשת ההמרה תוגש לרשות במועד שייקבע לכך בתקנות.

סעיף 59 – סעיף זה עוסק בהסדרה הפרוצדורלית של רישום קרקע התמורה שתימסר לתובע מאשר הזכאי לכך, ואשר קיים את כל התנאים הקבועים בחוק זה. מוצע לקבוע כי לאחר שנמסרה לתובע המאשר החזקה בכל קרקע התמורה, תעביר הרשות לפקיד ההסדר את המסמכים הדרושים לצורך רישומה של הקרקע המיוחסת כקרקע מוסדרת ולצורך רישום זכויותיו של התובע המאשר בקרקע התמורה.

פרק ו': תושב בדואי שאינו תובע בעלות

פרק זה עוסק בזכויות של תושב בדואי, כהגדרתו בחוק, למגרש מגורים ולסיוע כספי בתנאים המפורטים בפרק זה ולפיו.

סעיף 60 – סעיף מוצע זה קובע את זכאותו המהותית של תושב בדואי, כהגדרתו בחוק, שמתקיימים בו התנאים הקבועים בחוק זה או לפיו, למגרש מגורים וכן לסיוע כספי במקרים המפורטים בסעיף, הכל לפי הקבוע בתקנות. לפי המוצע, תושב בדואי כהגדרתו בסעיף 1, שהודיע במועד על בקשתו לקבלת זכויות בהתאם להוראות החוק, ובכך למעשה הביע הסכמתו להצטרף להסדרת ההתיישבות לפי החוק, יהיה זכאי לקבל מהמדינה זכויות כמוזכר לעיל, על פי הכללים הקבועים בחוק או לפיו.

סעיף 61 – סעיף מוצע זה מסדיר את הליך ההצטרפות של תושב בדואי, כהגדרתו בחוק, לתהליך הסדרת ההתיישבות וקבלת הזכויות לפי החוק, לאחר שהאזור בו הוא מתגורר הוכרז על ידי ראש הממשלה כאזור הסדרה מפורט. לכל תושב בדואי שמתקיימים בו התנאים הקבועים בחוק או לפיו, ניתנת תקופה של אחד עשר חודשים מיום ההכרזה, להודיע לרשות אם הוא מעוניין לקבל זכויות לפי חוק זה ובתנאים הקבועים בו או לפיו.

סעיף 62 – סעיף מוצע זה מסדיר את הליך בדיקת ההודעות על בקשת זכויות שיוגשו על ידי תושבים בדואים, לפי סעיף 61. בשלב הראשון, הרשות תבחן את ההודעות על בקשת זכויות שיוגשו על ידי תושבים בדואים כאמור, ותודיע למגישיהן אם הם זכאים לזכויות לפי חוק זה ומהן הזכויות המגיעות להם, בהתאם לתוצאות בדיקתה. ככל שבדיקת הרשות תעלה כי התושב הבדואי שהגיש ההודעה זכאי לזכויות לפי חוק זה, יובא העניין לאישורו של יו"ר ועדת התמורות, שיהיה הגורם המוסמך להכריע לגביו, בהיעדר מחלוקת בין התושב הבדואי והרשות. במקרים שבהם בדיקת הרשות תעלה כי התושב הבדואי שהגיש ההודעה אינו זכאי לזכויות לפי חוק זה, או שהוא אינו זכאי לכל הזכויות שביקש בהודעתו, יהיה רשאי התושב הבדואי להשיג על תוצאות הבדיקה בפני ועדת התמורות, שתוסמך לבחון את ההשגה ולהכריע בעניין.

סעיף 63 – סעיף זה בא להבהיר כי הגורם המוסמך להכריע בדבר זכויותיו של תושב בדואי לפי חוק זה, הוא יו"ר ועדת התמורות (בהיעדר מחלוקת בין התושב הבדואי והרשות לעניין זכאותו או היקף זכויותיו של התושב הבדואי לפי החוק) או ועדת התמורות (במקרים בהם יש מחלוקת כאמור).

סעיף 64 – סעיף זה מתייחס לתושב בדואי שיו"ר ועדת התמורות או ועדת התמורות, לפי העניין, מצאו כי הוא זכאי לזכויות לפי החוק. הסעיף מציע לקבוע את התנאים שעל תושב בדואי לקיים, בטרם קבלת זכויות לפי חוק זה או כל חלק מהן, וזאת בין אם מדובר בקבלת החזקה במגרש מגורים שהוקצה לפי סעיף 60(א), ובין אם מדובר בקבלת סיוע כספי כאמור בסעיף 60(ב). מדובר בסעיף מקביל לסעיף 51 שעוסק בתנאים לקבלת תמורה על

ידי תובע מאשר, בשינויים המחויבים. התנאים המפורטים בסעיף זה הם: פינוי ומסירת החזקה בכל הקרקע שהוחזקה על ידי התושב הבדואי, למעט קרקע שהוקצתה לו כזכויות לפי חוק זה, ככל שהיא מצויה בשטח כאמור; ככל שהתושב הבדואי מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, העתקת מקום מגוריו למקום המיועד למגורים; הסרת כל מבנה או חפץ המצויים שלא כדין בקרקע המוקצת לו כזכויות לפי חוק זה, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור. כאמור בדברי ההסבר לסעיף 51, שני התנאים האחרונים נועדו להתאים את השימושים בקרקע לייעודה, ולמנוע את המשך ההתיישבות והקמת מבנים למגורים בקרקע שאינה מיועדת למגורים לפי תכנית.

עוד מוצע להבהיר, באמצעות החלתו בשינויים המחויבים של סעיף 52 גם על תושב בדואי, כי אי קיומו של אחד או יותר מהתנאים המפורטים לעיל, יביא לביטולה המהותי של זכאותו של התושב הבדואי לזכויות לפי החוק.

סעיף 65 – סעיף זה נועד להסדיר מקרה בו בוטלה ההכרזה על אזור מסוים כאזור הסדרה מפורט כאמור בסעיף 75. מאחר שהמשמעות היא הפסקת הליכי הסדרת ההתיישבות לפי החוק באותו אזור, מוצע לקבוע כי במקרה כזה לא יהיה זכאי תושב בדואי המתגורר באותו אזור לזכויות לפי חוק זה.

פרק ז': סיום הליכי הסדרה והוראות אחרות

סעיף 66 – מאחר ששטחים נרחבים באזור עליו יוחל חוק זה אינם כלולים בשטחי תביעות הבעלות שהוגשו בתקופה הקובעת כהגדרתה בחוק, מוצע לקבוע כי על קרקעות באזורים אלה לא יחולו פרקי החוק שעוסקים בהסדרת תביעות הבעלות והתמורות להן: פרק ג' - שמסדיר את נושא הזכאות לתמורה והגדרת תובע, פרק ד' - שמסדיר את הליך אישור התביעות, קביעת התובעים המאשרים וזכאותם לתמורות ופרק ה' - שמסדיר היבטים שונים של נושא התמורות.

סעיף 67 – בסעיף זה באה לידי ביטוי אחת ממטרותיו המרכזיות של חוק זה – הסדרת תביעות הבעלות שהוגשו על ידי האוכלוסייה הבדואית בנגב והבאת המחלוקות בעניין זה לכדי סיום – והוא מציע לקבוע כי תובע בעלות שבחר להסדיר את תביעתו על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה, לא יוכל עוד לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר ויראו אותו כמי שוויתר על תביעתו לפי פקודת ההסדר כאמור.

סעיף 68 – סעיף זה הינו תמונת ראי לאמור בסעיף 59, אשר עוסק בהסדרת רישומה של קרקע התמורה שתוענק לתובע מאשר כקרקע מוסדרת בבעלותו. מוצע לקבוע, בהתאמה, כי כל קרקע שהיא שטח מיוחס פרטני ולא הוקצתה כקרקע תמורה, תוקנה למדינה ותירשם על שמה כקרקע מוסדרת, כשהיא נקייה מכל זכות, משכון או שעבוד אחר. לשם האחידות, מוצע לקבוע כי רישום הקרקע כאמור על שם המדינה ייעשה ביום שבו הועברה לתובע המאשר החזקה בקרקע התמורה, או אם לא ניתנה לו תמורה בקרקע – ביום שבו שולמה לו מלוא התמורה בכסף. סעיף קטן (ב) מתייחס לכל קרקע באזור ההסדרה הכללי, שהוגשה לגביה תביעת בעלות, גם אם לא הוגשה לגביה הודעה על אישור תביעה לפי חוק זה. בהקשר זה מוצע לקבוע, כי בתום חמש שנים מיום תחילתו של חוק זה, תוקנה למדינה ותירשם על שמה כאמור לעיל, כל קרקע כאמור, שעד לאותו מועד לא התקיים לגביה אחד מן המקרים המפורטים בסעיף, ובכלל זה – הקצאתה של הקרקע כקרקע תמורה, וחתימת הסכם לרכישתה בין התובע ובין רשות מקרקעי ישראל; מתן פסק דין לגבי הקרקע לפיו הזכויות בה שייכות לתובע הבעלות או לאדם אחר; העברת הבעלות או זכות אחרת בה בהסכם שנחתם כדין על ידי המדינה. על מנת לאפשר לתובעי בעלות שביקשו במועד הקבוע בחוק לברר את תביעת הבעלות שלהם בהליכי ההסדר, למצות את זכויותיהם, מוצע לקבוע כי קרקע שהוגשה לגביה בקשה כאמור במועד הקבוע לכך, לא תוקנה למדינה לפי הוראות סעיף זה כל עוד לא ניתן פסק דין חלוט הדוחה את התביעה.

סעיף 69 – בסעיף זה בא לידי ביטוי אחד העקרונות שהחלטת הממשלה קבעה שיעוגנו בחקיקה, והוא כי על הליכי ההסדרה להתבצע בפרקי זמן קצובים וקבועים מראש. בהתאם לכך, מוצע לקבוע כי תובעים מאחרים (דהיינו, תובעים שלא הגישו עד המועד הקובע לאישור הודעה על אישור תביעתם או בקשה לבררה בהליכי ההסדר), לא יהיו זכאים לקבל תמורה בקרקע מכח תביעת בעלות המתבררת בהליכי ההסדר, אם בית המשפט לא הכריע בה עד תום חמש שנים מיום תחילתו של חוק זה, וזאת אף אם יוכיחו את תביעתם בקרקע בהליכים אלה. תחת זאת, יהיו זכאים אותם תובעים מאחרים לפיצויים מהמדינה בגין מלוא שטח הקרקע שלגביה הוכיחו את תביעתם, וזאת מבלי לפגוע בזכותה של המדינה כלפי מי שקיבל תמורות לפי החוק בגין אותה קרקע, ככל שקיימת. פיצויים מהמדינה כאמור, יחושבו לפי האופן שבו מחושבים פיצויי הפקעה לפי פקודת הקרקעות וחוק הרכישה.

סעיף 70 – הוראות סעיף זה מזכירות, במידת מה, את הוראות סעיף 39, ותכליתן זהה - לאפשר קידום מהיר ויעיל של הליכי ההסדרה לפי חוק זה, במסגרת הזמן הקצובה להם. סעיף קטן (א) עוסק במניעת עיכוב של הליכי ההסדרה מול תובע מאשר, ביחס לקרקע שלגביה מתנהל במקביל הליך בירור לפי פקודת ההסדר, וזאת כל עוד לא קבע בית המשפט כי התובע העומד לפניו הוא בעל הזכויות בקרקע. ביחס לתובע מאחר, שלא נקט עד המועד הקובע לאישור כל פעולה מבין האפשרויות שמציע החוק לתובעי הבעלות (הגשת הודעה על אישור התביעה או בקשה לבררה לפי פקודת ההסדר), מוצע לקבוע בנוסף כי כל עוד לא קבע בית המשפט שהתובע המאחר הוא בעל הזכויות בקרקע, לא ייתן בית המשפט צו המונע או מעכב את הליכי ההסדרה בקרקע לפי חוק זה, או המורה על החלפתו, לעניין הליכים לפי חוק זה, של התובע המאשר לפי החוק בתובע המאחר.

פרק ח': אכיפה ועונשין

סימן א': צווי סילוק

על מנת לאפשר את יישום תהליך ההסדרה לפי החוק במסגרת הזמן הקצובה, וכחלק ממימוש החלטת הממשלה בדבר הגברת האכיפה באזור, מוצע ליצור שני צווים ייעודיים לסילוק יד, שהסמכות להוציאם ואופן ביצועם מוסדרים בסעיפים 71-72.

סעיף 71 – בסעיף זה מוצע להסמיך את מנהל רשות מקרקעי ישראל, או מנהל מחוז ברשות מקרקעי ישראל, בהתייעצות עם היועץ המשפטי של רשות הבדואים, להוציא צווים לסילוק ידו של מחזיק בקרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט. מדובר בצווים הדומים במהותם לצווי סילוק יד לפי חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), תשמ"א-1981 (להלן: חוק פינוי קרקע), וההוראות הנוגעות לביצועם, לרבות הגורם המוסמך לבצעם, זהות, בשינויים המחויבים להוראות המופיעות באותו חוק. החידוש שמציע צו הסילוק לפי סעיף זה הוא מתן אפשרות לרשות המוסמכת לפנות קרקע הדרושה לצורך יישום תהליך ההסדרה לפי חוק זה, גם אם הקרקע אינה רשומה על שם המדינה, ובלבד שמתקיימת אחת או יותר מן הנסיבות המפורטות בסעיף. כך, למשל, ניתן יהיה להוציא צו סילוק לפי סעיף זה נגד מחזיק שאינו תושב בדואי, אשר זכותו בקרקע אינה רשומה והוא לא הגיש תביעת בעלות לגביה, או נגד מחזיק בקרקע שהוקנתה למדינה לפי הוראות חוק זה, וכן במקרים של היעדר שיתוף פעולה של תובע בעלות או תושב בדואי עם הליכי ההסדרה לפי החוק, בין אם על ידי הימנעות מנקיטה באחת האפשרויות שמציע החוק – לתובע בעלות, הגשת כתב אישור תביעה או הגשת בקשה לבררה התביעה לפי הליכי ההסדר, ולתושב בדואי, הגשת הודעה על בקשת זכויות – ובין אם על ידי הימנעות של תובע מאשר הזכאי לתמורה לפי החוק או של תושב בדואי הזכאי לזכויות לפי החוק, מקיום אחד או יותר מהתנאים לקבלת תמורה או זכויות, לפי העניין, הקבועים בסעיפים 51 ו-63 בהתאמה.

עוד מוצע לקבוע, כי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד לפי סעיף זה, יהיה רשאי להוציא צו כאמור גם לגבי

קרקע באזור ההסדרה הכללי שאינו אזור הסדרה מפורט, במקרים בהם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק וראש הממשלה הודיע על כוונתו להכריז בהמשך על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.

סעיף 72 – להבדיל מצו סילוק לפי סעיף 71, המופנה נגד מחזיק בקרקע ומוגבל לקרקע שממוקמת באזור הסדרה מפורט, הצו לסילוק יד משטח שלפי סעיף זה מופנה כלפי כולי עלמא (למעט מי שקיבל הרשאה מיוחדת מהמדינה להחזיק או להשתמש בקרקע). נוכח השלכתו הרחבה של הצו, מוצע לקבוע כי בנוסף להחלטת מנהל רשות מקרקעי ישראל, בהתייעצות עם היועץ המשפטי של רשות הבדואים, יידרש גם אישור של פרקליט המחוז להוצאתו, וכי הוא יינתן לתקופה של עד 60 ימים, שניתן להאריכה מעת לעת. הצו לסילוק יד משטח נועד להתמודד עם מקרים מיוחדים, המפורטים בסעיף, שבהם אכיפה פרטנית לפי סעיף 71 כלפי כל מחזיק ומחזיק הינה בלתי יעילה וכאשר הקרקע נחוצה לקידום הליכי ההסדרה, בין אם משום שהיא מיועדת להיות מוקצית כקרקע תמורה ובין אם משום שהיא נדרשת לצרכי התיישבות של אוכלוסייה בדואית או למימוש מטרה אחרת ממטרותיו של חוק זה. כך, למשל, ניתן יהיה להוציא צו לסילוק יד משטח כאשר הופר צו לסילוק יד לפי סעיף 71 ביחס לאותה קרקע, או שהיא נתפסה בידי אדם אחר ללא הרשאה, וכן כאשר הקרקע מוחזקת על ידי מחזיקים רבים שאינם זכאים לתמורה בה. מהבחינה הפרוצדוראלית, של אופן ביצוע הצו ואפשרות תקיפתו, מוצע להחיל את ההוראות הקבועות לגבי צו לסילוק יד כאמור בסעיף 71, ובלבד שבמקום "מחזיק" יתייחסו ההוראות האמורות ל"כל מחזיק". עוד בדומה לצו לפי סעיף 71, גם כאן מוצע לקבוע כי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד משטח לפי סעיף זה, יהיה רשאי להוציא צו כאמור גם לגבי קרקע באזור ההסדרה הכללי שאינו אזור הסדרה מפורט, במקרים בהם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק וראש הממשלה הודיע על כוונתו להכריז בהמשך על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.

סימן ב': עבירות ועונשין

סעיף 73 – בסעיף זה מוצע לקבוע עבירה פלילית, ובצדה עונש של שנתיים מאסר, בגין החזקה בקרקע בניגוד לצו לסילוק יד למחזיק קרקע שלא כדין לפי סעיף 71 או בניגוד לצו לסילוק יד משטח לפי סעיף 72, לאחר המועד שנקבע בצווים אלה. רף הענישה ביחס לשני הצווים זהה, ונקבע בהתאם למעשה הזהה המקים את העבירה – הפרת הוראה חוקית (ר' סעיף 287(א) לחוק העונשין). עוד מוצע לקבוע, כי העובר עבירה של תקיפת שוטר, או הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, כאמור בסעיפים 273-275 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, כלפי מי שהוסמך לפעול לאכיפת צו לסילוק יד למחזיק קרקע שלא כדין או צו לסילוק יד משטח שניתנו לפי חוק זה, או כלפי מי שפועל לביצועם, דינו כאמור באותם סעיפים בחוק העונשין. הוראות דומות נקבעו בחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה - 2005, כלפי מפרי צווי הפינוי, וכלפי הפועלים כנגד אנשי כוחות הבטחון המבצעים את הצווים, בהתאמה.

פרק ט': הוראות שונות

סעיף 74 – בסעיף זה מוצע להסמיך את ראש הממשלה להכריז על התחלת הליך ההסדרה לפי חוק זה באזורים וביום שייקבעו על ידו. בכך יתחיל בפועל הליך ההסדרה לפי חוק זה על אותם אזורים (ר' סעיף 31). באופן זה יוכל ראש הממשלה לקדם את הליך ההסדרה באופן מובנה ומדורג, בהתאם לקצב התקדמותו באזורים שבהם הוחל ועל פי הצרכים המשתנים בשטח.

סעיף 75 – בהמשך לסעיף 74, המעניק לראש הממשלה את הסמכות להתחיל את הליך ההסדרה לפי חוק זה באזור מסוים, מוצע להסמיך את ראש הממשלה גם לבטל את הכרזתו או לשנות את גבולות האזור עליו תחול, אם ראה שאין אפשרות ממשית להשגתן של מטרות החוק באזור מסוים. הסעיף נועד להקנות לראש הממשלה גמישות בקידום הליך ההסדרה, וזאת בין היתר, בהתייחס לחלקם של התובעים המאשרים ביחס לכלל החלקות הנתבעות באותו אזור.

סעיף 76 – סעיף זה מציע להקפיא את ההליכים לפי פקודת ההסדר, באזור שבו הוכרז על התחלת הליך ההסדרה לפי חוק זה, כאמור בסעיף 74, וזאת החל מיום התחילה שקבע ראש הממשלה לאותו אזור ועד למועד הקובע לאישור הקבוע בחוק (סעיף 32). הקפאת ההליכים לפי פקודת ההסדר מתבקשת לאור החלת ההסדרה המיוחדת באזור, על מנת למנוע ניהול הליכים כפולים במקביל ועל מנת לאפשר לכל תובע בעלות פרק זמן חופשי מלחצים של הליכים משפטיים מתנהלים בכדי לשקול האם הוא מעוניין להצטרף להסדרה לפי חוק זה או לנהל את תביעתו לפי פקודת ההסדר.

סעיף 77 – לאור ההסדרים המיוחדים הקבועים בחוק זה לצורך השגת מטרותיו, מוצע לקבוע כי בכל מקום של סתירה בין הוראות חוק זה והוראות כל דין – תהא עדיפות להוראותיו של חוק זה.

סעיף 78 – סעיף זה קובע כי מיום תחילתו של חוק זה, לא ניתן יהיה עוד לקבל תמורות בגין תביעת בעלות שהוגשה ביחס לחלקה נתבעת באזור עליו חל החוק, בין אם על פי הסכם פשרה פרטני (כפי שהיה נהוג עובר לכניסתו של החוק לתוקף) ובין בדרך אחרת, אלא לפי הוראות חוק זה, שעיקרן - כפי שנקבע בהחלטת הממשלה - תהליך הסדרה כולל וקצוב בזמן של תביעות הבעלות, על מנת לקדם ולאפשר הסדרה של התיישבות בדואים בנגב.

סעיף 79 – בהתאם להמלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה, מוצע לקבוע כי מסד הנתונים המעודכן שיערוך פקיד ההסדר יהווה ראייה לכאורה לתכנון בכל הליך לפי פקודת ההסדר שמתנהל או יתנהל בעתיד בבית המשפט.

סעיף 80 – בסעיף זה מוצע לקבוע תמורות או זכויות לפי חוק זה יוענקו רק למי שהינו אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל, כמשמעותם בחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952.

סעיף 81 – בהתאם להמלצות ועדת גולדברג, שהתקבלו גם על ידי צוות היישום ואומצו בהחלטת הממשלה, מוצע לקבוע כי התמורות לפי חוק זה, ובכלל זה – תמורות בקרקע, תמורות בכסף, הקצאת מגרשי מגורים והמרה בין סוגי תמורות שונים, יהיו פטורות ממס. זאת נוכח האינטרס הציבורי המובהק שבהשלמת הליכי ההסדרה המיוחדים שבחוק זה, תוך מתן תמריצים לתובעי הבעלות להצטרף להליכים אלה.

סעיף 82 – בסעיף זה מוצע לקבוע כי ועדת התמורות תוכל לעשות שימוש בסמכויותיו של פקיד ההסדר לעניין תיקון גבולות, יצירת דרכי מעבר וכיו"ב, על פי סעיפים 27-30, לפקודת ההסדר, בשינויים המחויבים, ככל שתראה שיש צורך בכך.

סעיף 83 – מוצע לקבוע כי ראש הממשלה יהיה ממונה על ביצועו של חוק זה, ובין היתר, להתקין תקנות לביצועו ולעניינים המפורטים בסעיף זה. המדובר בעניינים פרטניים, אשר מטבע הדברים דורשים גמישות ואפשרות לשנותם מעת לעת, ולפיכך מוצע להשאיר את הסמכות לקבעם בתקנות.

סעיף 84 – מוצע להסמיך את שר המשפטים להתקין תקנות לעניין סדרי הדין בהליכים לפי חוק זה בפני ועדת התמורות ולענין דרכי מסירתן והמצאתן של הודעות והחלטות לפי החוק. מדובר בנושאים משפטיים פרוצדוראליים, ולפיכך מוצע כי הסמכות לקבוע הוראות פרטניות בעניינם, ולשנותן מעת לעת, תהיה של שר המשפטים.

פרק י': תחילה, תחולה והוראות מעבר

סעיף 85 – סעיף זה כולל הוראת מעבר ביחס למנהל רשות מכהן, שמונה לתפקיד לפני כניסתו לתוקף של חוק זה. מוצע לקבוע כי יראו אותו כמי שמונה למנהל הרשות לפי חוק זה וכי על תקופת כהונתו יחולו לעניין זה ההוראות שקבעה הממשלה.

פרק י"א: תיקונים עקיפים

סעיף 86 – מוצע לקבוע כי מנגנון ההשגה על החלטות ועדת התמורות ועל החלטות הרשות לפי חוק זה, כמו גם על החלטות אחרות של הרשות, יהיה באמצעות עתירה מנהלית שתוגש לבית המשפט לעניינים מנהליים. בהתאם לכך, סעיף זה מבקש לתקן את התוספת הראשונה לחוק בתי המשפט לעניינים מנהליים באופן שזה יוסמך לדון בעתירות מנהליות גם ביחס להחלטות ועדת התמורות והרשות בנושא הסדרת התיישבות בדואים בנגב.

תוספות

תוספת ראשונה – תוספת זו כוללת מפה אשר בה מסומן האזור שבו ניתן יהיה לתת תמורות בקרקע לתובעים מאשרים הזכאים לכך לפי החוק, בכפוף לייעודי הקרקע המפורטים בסעיף 54(ב).

תוספת שניה – תוספת זו כוללת רשימה של ישובי האוכלוסיה הבדואית בנגב המוכרים על ידי המדינה, המוגדרים בחוק זה "ישובי הקבע" (סעיף 1). הרשימה רלוונטית לעניין סוג וגובה התמורות שניתנות לפי חוק זה לתובעי בעלות בקרקעות שנמצאות בתחומי היישובים כאמור, וזאת בהתאם להמלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה.

תוספת שלישית – בתוספת זו מפורטים שיעורי התמורות שיינתנו לתובעים מאשרים שיעמדו בתנאים הקבועים בחוק, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהמלצות צוות היישום, ואומצו בהחלטת הממשלה: שאלת ההחזקה בקרקע, החלק המאושר של החלקה הנתבעת ומיקומה של הקרקע בתחומי יישוב או מחוצה לו.

סעיף 1 - בסעיף זה מפורטים שיעורי התמורות ב- 8 לוחות, כאשר כל לוח מתייחס לאותו חלק מתוך השטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר, שמתקיימים בו הקריטריונים הקבועים בכותרתו. התמורה לתובע מאשר הזכאי בגין אותו שטח מיוחס פרטני לתמורות לפי לוחות שונים, תיקבע לכל חלק יחסי מהשטח המיוחס הפרטני בנפרד לפי הלוח הרלוונטי:

לוח 1 – רלוונטי כאשר מתקיימים כל הקריטריונים הבאים: הקרקע הנתבעת אינה קרקע בתחומי ישוב, כהגדרתה בחוק (סעיף 54(ד)); כל תובעי הבעלות באותה חלקה נתבעת אישרו את תביעתם; וועדת התמורות קבעה כי הקרקע הנתבעת היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק. במצב זה יהיו התובעים המאשרים זכאים למחצית שטח הקרקע הנתבעת על ידם. כאמור לעיל הכרה בזכאות זו מגלמת פשרה היסטורית.

לוח 2 – רלוונטי כאשר מתקיימים כל הקריטריונים הבאים: הקרקע הנתבעת היא קרקע בתחומי ישוב, כהגדרתה בחוק; כל תובעי הבעלות באותה חלקה נתבעת אישרו את תביעתם; וועדת התמורות קבעה כי הקרקע הנתבעת היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק. במצב זה יהיו התובעים המאשרים זכאים גם לתמורה כספית, וזאת נוכח האינטרס המובהק שבפינוי קרקע בתחומי ישוב קיים לצרכי התיישבות.

לוח 3 – רלוונטי כאשר מתקיימים כל הקריטריונים הבאים: הקרקע הנתבעת אינה קרקע בתחומי ישוב, כהגדרתה בחוק; לא כל תובעי הבעלות באותה חלקה נתבעת אישרו את תביעתם, אך החלק המאושר של החלקה הנתבעת הוא לפחות מחצית ממנה; וועדת התמורות קבעה כי הקרקע הנתבעת היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק. כאמור לעיל, הרציונאל בקביעת תמורות פוחתות, כמפורט בלוח, הוא הרצון לתמרץ הצטרפות להליך ההסדרה.

לוח 4 – רלוונטי כאשר מתקיימים כל הקריטריונים הבאים: הקרקע הנתבעת היא קרקע בתחומי ישוב, כהגדרתה בחוק; לא כל תובעי הבעלות באותה חלקה נתבעת אישרו את תביעתם, אך החלק המאושר של החלקה הנתבעת הוא לפחות מחצית; וועדת התמורות קבעה כי הקרקע הנתבעת היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק.

לוח 5 – רלוונטי כאשר מתקיימים כל הקריטריונים הבאים: הקרקע הנתבעת אינה קרקע בתחומי ישוב, כהגדרתה בחוק; החלק המאושר של החלקה הנתבעת הוא פחות ממחצית; וועדת התמורות קבעה כי הקרקע הנתבעת היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק. כאמור לעיל, כאשר ביחס לחלקה נתבעת הצטרפו פחות ממחצית מהתובעים תשלם תמורה נמוכה בהרבה, המשקפת את העובדה כי הסכסוך ביחס לחלקה זו לא נפתר הלכה למעשה.

לוח 6 – רלוונטי כאשר מתקיימים כל הקריטריונים הבאים: הקרקע הנתבעת היא קרקע בתחומי ישוב, כהגדרתה בחוק; החלק המאושר של החלקה הנתבעת הוא פחות ממחצית; וועדת התמורות קבעה כי הקרקע הנתבעת היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק.

לוח 7 – רלוונטי כאשר הקרקע הנתבעת היא קרקע שהוחזקה על ידי המדינה, כהגדרתה בחוק.

לוח 8 – רלוונטי כאשר הקרקע הנתבעת אינה קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות ואינה קרקע שהוחזקה על ידי המדינה, כהגדרתה בחוק. כאמור לעיל, במצב זה יהיו זכאים התובעים המאשרים לתמורה כספית נמוכה יותר לעומת תובעים מאשרים בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה, בהתחשב בהעדר עיבוד או מגורים מצדם בקרקע הנתבעת, על אף האפשרות שעמדה לרשותם לעשות כן.

סעיף 2 – סעיף זה תואם את האמור בהחלטת הממשלה, על בסיס האמור בסעיף 80 לדו"ח גולדברג, כי יש לקבוע כללים בכל הנוגע לאופן החלת ההסדר על קרקעות שהופקעו. בהמשך לכך נקבע בהחלטת הממשלה כי טרם הגשת הצעת החוק לכנסת, יובא הנושא לדיון בוועדת השרים לענייני חקיקה, והיא תהיה רשאית לדון במתן תשלום כספי בגין הפקעה, ובלבד שלא תינתנה תמורות בקרקע בגין קרקעות מופקעות, אלא אם הן נמצאות בתחומי ישוב קיים, או ככל שהדבר נדרש להרחבת ישוב חדש. לפיכך, ובהתאם להחלטת הממשלה, הכלל הקבוע בסעיף זה עשוי להשתנות בהמשך בהחלטת ועדת השרים לענייני חקיקה.

תוספת רביעית – תוספת זו מפרטת את אפשרויות ההמרה השונות של תמורות לפי חוק זה, את תנאי ההמרה ואת שיעוריה. כפי שמפורט בתוספת, המרה כאמור יכול שתהיה של תמורה בקרקע לתמורה בכסף, של תמורה בכסף למגרשי מגורים מפותחים (במקרה של תובע מאשר בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה ושאינו זכאי לתמורה בקרקע בגין אותה חלקה נתבעת) ושל תמורה בקרקע חקלאית לתמורה בקרקע חקלאית מסוג אחר, והכל על פי התנאים המפורטים בתוספת. לאפשרויות ההמרה המפורטות בתוספת זו יש לצרף את אפשרות ההמרה שניתנת לתובע מאשר בקרקע מוחזקת בתחומי ישוב קבע, המפורטות בסעיף 54(ד) ובלוחות 4,2 ו-6 בתוספת השלישית.

תוספת חמישית – בתוספת זו מפורטים הטפסים השונים הקבועים בחוק זה: טופס הודעה על אישור תביעה, שהגשתו במועד הקבוע בחוק מהווה תנאי להצטרפות להסדרה על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה; טופס בקשה לבירור תביעה לפי פקודת ההסדר, שהגשתו במועד הקבוע בחוק מבטיחה את אפשרות מיצוי הזכויות לפי פקודת ההסדר בהליך בבית המשפט; טופס הערות על ההודעה על התביעות; טופס הסכמה לעשיית שימוש בקרקע, שהינו תנאי לקבלת תמורה לפי חוק זה; וטופס הודעה על בקשת זכויות לפי החוק, שהגשתו במועד מהווה תנאי להצטרפותם של תושבים בדואים, כהגדרתם בחוק, להסדרת ההתיישבות וקבלת הזכויות לפי חוק זה.